Zelfevaluatie kenniscentrum Health Innovation

Sociaal-technologische innovaties voor vitale burgers

RAPPORT

Bregje Thomassen
Sanne de Vries
Helen Bintevinos

April 2020

let's change
YOU. US. THE WORLD.

DE HAAGSE HOGESCHOOL

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 5
De Haagse Hogeschool 5
Historie van praktijkgericht onderzoek op De Haagse Hogeschool 6
Leeswijzer 8

BKO 1: Onderzoeksprofiel kenniscentrum Health Innovation 9
Onderzoeksprofiel 9
Maatschappelijke ontwikkelingen 13
De Haagse Hogeschool en het onderwijs 14
Indicatoren 14
Reflectie 16

BKO 2: Organisatie en positionering van onderzoek 17
Opbouw kenniscentrum Health Innovation 17
Onderzoeksorganisatie van De Haagse Hogeschool 18
Historie onderzoeksorganisatie 19
Inzet van mensen en middelen 20
Interne en externe netwerken 22
Reflectie 25

BKO 3: Standaarden voor integriteit en kwaliteit 27
Voldoen aan de standaarden in het vakgebied 27
Institutionele aspecten 30
Reflectie 32

BKO 4: Impact en doorwerking 33
Output onderzoek 35
Illustratieve onderzoeksprojecten 37
Reflectie 41

BKO 5: Interne en externe kwaliteitszorg 43
Interne kwaliteitszorg 43
Platform 43
Lectoraten 43
Hogeschool 43
Individueel 44
Externe kwaliteitszorg 44
Opvolging bevindingen en aanbevelingen eerdere visitatie op lectoraatsniveau 44
Opvolging bevindingen en aanbevelingen eerdere visitatie op clusterniveau 45
Reflectie 46

6 Conclusie 49

Bijlage 1: Referenties 51

Bijlage 2: Lectoren kenniscentrum 52

Bijlage 3: ICF-model van het onderzoeksplatform (2018) 54

Bijlage 4: Overzicht samenwerking lectoraten- opleidingen 55

Bijlage 5: Partneroverzicht kenniscentrum Health Innovation 56

Bijlage 6: Publicaties 2018 en 2019 58

Inleiding

Voor u ligt de kritische zelfreflectie van het kenniscentrum Health Innovation van De Haagse Hogeschool (HHs). In dit document reflecteren we op de periode 2015-2019. De laatste visitatie heeft plaatsgevonden in november 2014 op het toenmalige lectoraatscluster Kwaliteit van Leven. De visitatiecommissie had destijds de opdracht om zowel op lectoraatsniveau als op clusterniveau te evalueren. Op lectoraatsniveau zijn toen de volgende vier lectoraten geëvalueerd: Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving, Mantelzorg, Psychogeriatrie en Revalidatie. In 2015 is uit het lectoraatscluster het onderzoeksplatform Kwaliteit van Leven: Mens en Technologie ontstaan. Dit onderzoeksplatform is vanaf 2019 in ontwikkeling naar het kenniscentrum Health Innovation.
Binnen het kenniscentrum werken anno 2020 de volgende lectoraten samen:

- Data Science – lector dhr. dr. Lampros Stergioulas (vanaf februari 2020)
- Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving – lector mw. dr. Sanne de Vries (vanaf mei 2013)
- Impact of Sport – lector dhr. dr. Frank van Eekeren (vanaf augustus 2019)
- Mantelzorg – lector mw. dr. Deirdre Beneken genaamd Kolmer (van juni 2011 tot maart 2020)
- Oncologische Zorg – lector dhr. dr. Joost van der Sijp, MD (vanaf september 2016)
- Revalidatie – lector dhr. dr. Arend de Kloet (vanaf september 2008)
- Technologie voor Gezondheid – lector dhr. dr. ir. Erwin de Vlugt (vanaf september 2015)
- Urban Ageing – lector dhr. dr hab. ir. Joost van Hoof, Eur Ing (vanaf maart 2018), voorheen lectoraat Psychogeriatrie

In deze kritische reflectie richten wij[1] ons op de vijf standaarden die in het **Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016 – 2022 (BKO)** (1) van de Vereniging Hogescholen zijn geëxpliciteerd. We reflecteren op de vraag hoe wij deze standaarden interpreteren, in welke mate we er – in onze mening – aan voldoen, en welke stappen we willen zetten om -waar nodig- te verbeteren.

Deze visitatie zetten wij graag in om de doorontwikkeling en professionalisering van het onderzoeksplatform naar een volwaardig kenniscentrum met publieke en private partners te kunnen realiseren. Het onderzoeksplatform was vooral een intern overlegorgaan rondom een bepaald thema. Met het kenniscentrum willen wij de maatschappelijke impact van het praktijkgericht onderzoek versterken door meer focus en massa aan te brengen in de onderzoeksthematiek conform het **Sectorakkoord hoger beroepsonderwijs 2018** (2).

Een kenniscentrum wordt door De HHs als volgt gedefinieerd: een meerjarig samenwerkingsverband tussen bedrijven, onderwijsinstellingen, overheden en andere publieke organisaties. Kenniscentra vernieuwen, experimenteren en investeren met een scherpe focus op een maatschappelijke uitdaging. Doel is het realiseren van toekomstbestendig beroepsonderwijs en praktijkgericht onderzoek, innovatie van de beroepspraktijk waardoor een leven lang leren mogelijk wordt. De onderzoeksprogrammering verbindt de verschillende lectoraten binnen een kenniscentrum waardoor meer afstemming en samenhang ontstaat. Dit zorgt voor herkenbaarheid, bekendheid en kracht als onderzoekseenheid naar de buitenwereld. Hiermee is het voor in- en externe partners mogelijk om zich structureel te verbinden.

De Haagse Hogeschool

De Haagse Hogeschool (HHs) is een grote hogeschool in de Randstad met een diverse en internationaal georiënteerde studentenpopulatie. Bij De HHs studeren zo'n 26.000 studenten en werken zo'n 2.500 medewerkers. Onderwijs en onderzoek vormen de primaire taken van de hogeschool. Ongeveer vijf procent van het totale hogeschool budget (circa 200 miljoen euro per jaar) wordt besteed aan onderzoek, dit komt neer op ongeveer 10 miljoen euro. De bacheloropleidingen zijn geclusterd in zeven faculteiten, ieder onder leiding van een faculteitsdirecteur. Het masteronderwijs is ondergebracht bij de Academie voor Masters en Professional Courses (M&PC). De hogeschoolorganisatie, het College van Bestuur (CvB) en het management worden ondersteund door vijf diensten, onder leiding van directeuren.

Naast de hoofdvestiging en de sportcampus (Zuiderpark) in Den Haag, heeft de hogeschool een vestiging in Delft en in Zoetermeer (in de Dutch Innovation Factory). Op de hoofdvestiging zijn alle faculteiten gehuisvest. Bij de andere vestigingen betreft het opleidingen van één specifieke faculteit. Zo zijn de sportopleidingen van de faculteit Gezondheid, Voeding & Sport (GVS) gevestigd op de sportcampus, zitten de techniek georiënteerde opleidingen van de faculteit Technologie, Innovatie en Samenleving (TIS) in Delft en zit de ICT-opleiding van de faculteit IT & Design (IT&D) in Zoetermeer. De lectoraten hebben een werkplek bij de faculteit waar zij hiërarchisch onder vallen. Voor de lectoraten van het kenniscentrum Health Innovation betekent dit dat de lectoren verdeeld zijn over vier vestigingen. De lectoraten spelen een belangrijke rol in docentprofessionalisering en het versterken van het onderzoekend vermogen van studenten.

1 Met wij worden de lectoraten bedoeld die onderdeel zijn van het kenniscentrum Health Innovation.

Historie van praktijkgericht onderzoek op De Haagse Hogeschool

Het kenniscentrum Health Innovation is een zelfstandige entiteit waar kennis (onderzoek), onderwijs en praktijk (KOP) samenkomen rondom de kern, het meerjarig multidisciplinair onderzoeksprogramma. Het betreft een langdurige samenwerking op het gebied van gezondheid, zorg, welzijn, sport, technologie en ICT. Het kenniscentrum is de resultante van verschillende veranderingen op De HHs en daarbuiten.

Zoals uit Figuur 1 is op te maken, zaten de lectoren en staf-medewerkers tot 2015 in het hogeschoolbrede Centrum voor Lectoraten en Onderzoek (CLO). Binnen dit centrum waren er lectoraatsclusters en was er het cluster Kwaliteit van Leven. In 2012 heeft De HHs inhoudelijke keuzes gemaakt voor de profilering en prestatieafspraken (3) en is gestart met zwaartepunten. De hogeschool heeft destijds op basis van interne analyses, aanwezige kennis en ervaring, en consultatie van externe partners drie thema's gekozen waarop zij wil excelleren in onderzoek, onderwijs en samenwerking met de beroepspraktijk.

Deze thema's waren: Ondernemerschap en Innovatie; Gezondheid, Leefomgeving en Technologie; en Goed Bestuur voor een Veilige Wereld. De zwaartepunten waren programmaorganisaties met een directeur en een coördinator die als taak hadden onderzoeks- en onderwijsprojecten aan te jagen rond het thema. Bij de vorming van onderzoeksplatforms in 2015 zijn zowel het CLO als de zwaartepunten opgeheven. Het platform was de plek waar lectoren en faculteitsdirecteuren de verbinding tussen onderwijs en onderzoek coördineerden. In lijn met de wens om onderzoek en onderwijs steviger aan elkaar te verbinden, zijn de lectoren in 2015 organisatorisch ondergebracht bij een faculteit die het beste bij hun onderzoeksthema paste en zijn zij inhoudelijk ondergebracht bij een of meerdere platforms. Het onderzoeksplatform Gezondheid, Leefomgeving en Technologie was van 2014 tot 2017 bij de faculteit ITD ondergebracht. Na 3 jaar heeft er wisseling van de wacht plaatsgevonden. In 2017 is het onderzoeksplatform ondergebracht bij de faculteit GVS omdat er inhoudelijk een betere aansluiting was bij deze opleidingen. In die periode is de naam van het platform veranderd in Kwaliteit van Leven: Mens en Technologie.

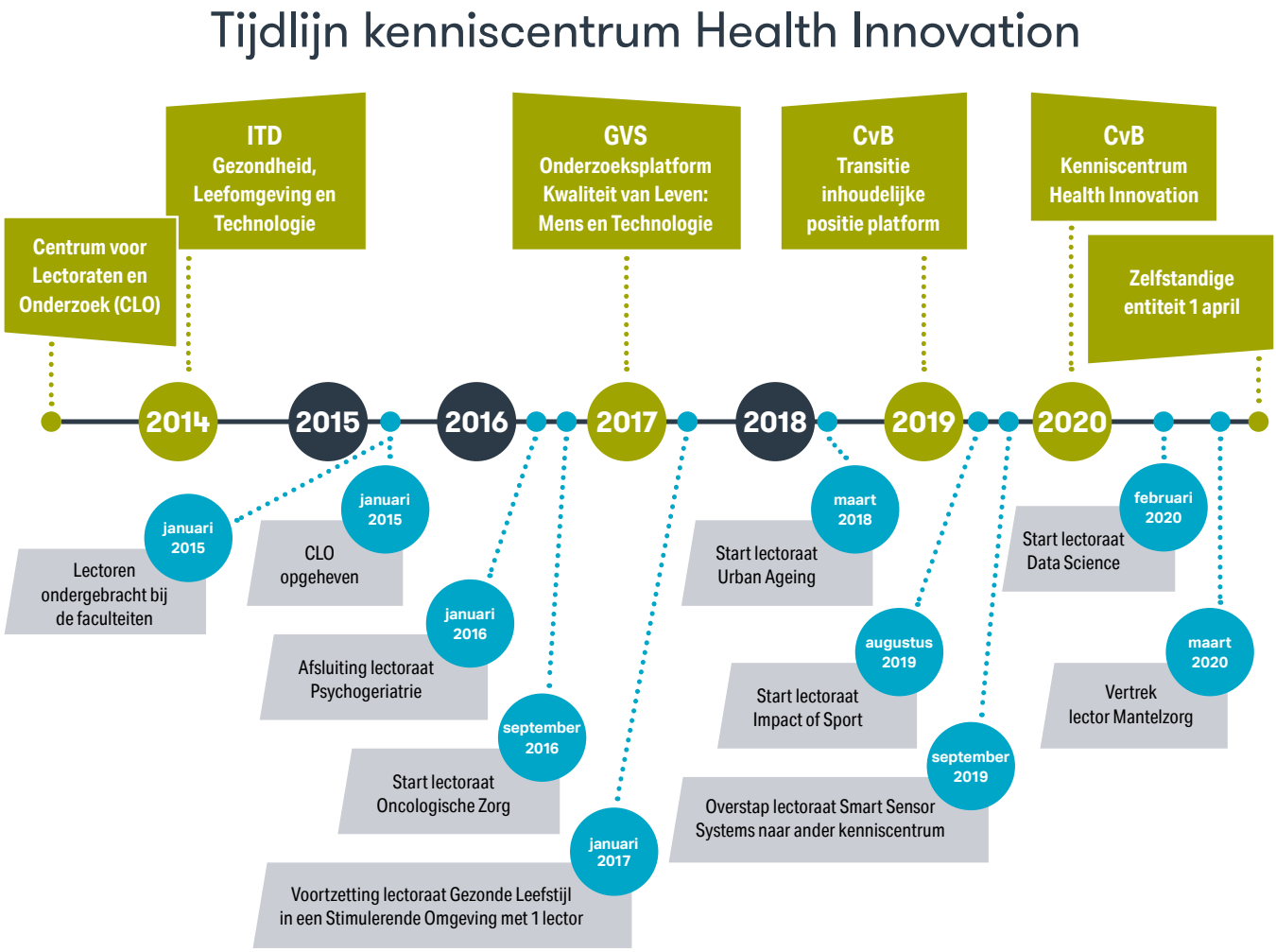

Figuur 1. Tijdlijn kenniscentrum Health Innovation (HHS, Traffic)

In 2017 is tevens de strategische notitie 'Onderzoek Versterkt' (4) vastgesteld door het CvB. Daarbij zijn de volgende centrale ambities geformuleerd:

- Relatie onderzoek en onderwijs: een betere wisselwerking realiseren tussen onderzoek en onderwijs, en met onderzoek bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs.
- Kenniscirculatie: verbeteren van de doorwerking van het praktijkgerichte onderzoek richting onderwijs, beroepspraktijk en maatschappelijk debat.
- Focus: de reeds gekozen thema's verder invullen en een substantieel deel van het onderzoek daarop richten.
- Massa: vergroten van het onderzoeksvolume.
- Kwaliteit: de kwaliteit van het onderzoek versterken en verankeren.

In het voorjaar van 2018 heeft het CvB, mede naar aanleiding van het nieuwe sectorakkoord (2), gekozen voor een versnelling van de ontwikkeling van de platforms naar kenniscentra zoals beschreven in 'Onderzoek Versterkt' (4). In 2019 is met de transitie naar kenniscentra begonnen en in de zomer van 2019 is besloten tot de oprichting van zeven kenniscentra:

- Kenniscentrum Cyber Security
- Kenniscentrum Digital Operations and Finance
- Kenniscentrum Global Governance
- Kenniscentrum Global & Inclusive Education
- Kenniscentrum Governance of Urban Transitions
- Kenniscentrum Health Innovation
- Kenniscentrum Mission Zero

Ondanks alle organisatorische veranderingen in onderzoek op De HHs van lectoraatscluster naar zwaartepunt naar platform, is de kern en inhoudelijke focus van het kenniscentrum Health Innovation behouden gebleven. Het organisatiemodel van het kenniscentrum ziet er momenteel als volgt uit: een leading lector als eindverantwoordelijke voor het meerjarige, multidisciplinaire onderzoeksprogramma van het kenniscentrum en een secretaris voor de dagelijkse aansturing welke ondersteund worden door een senior managementassistent en een communicatieadviseur. De lectoren zijn organisatorisch nog steeds verbonden aan een faculteit.

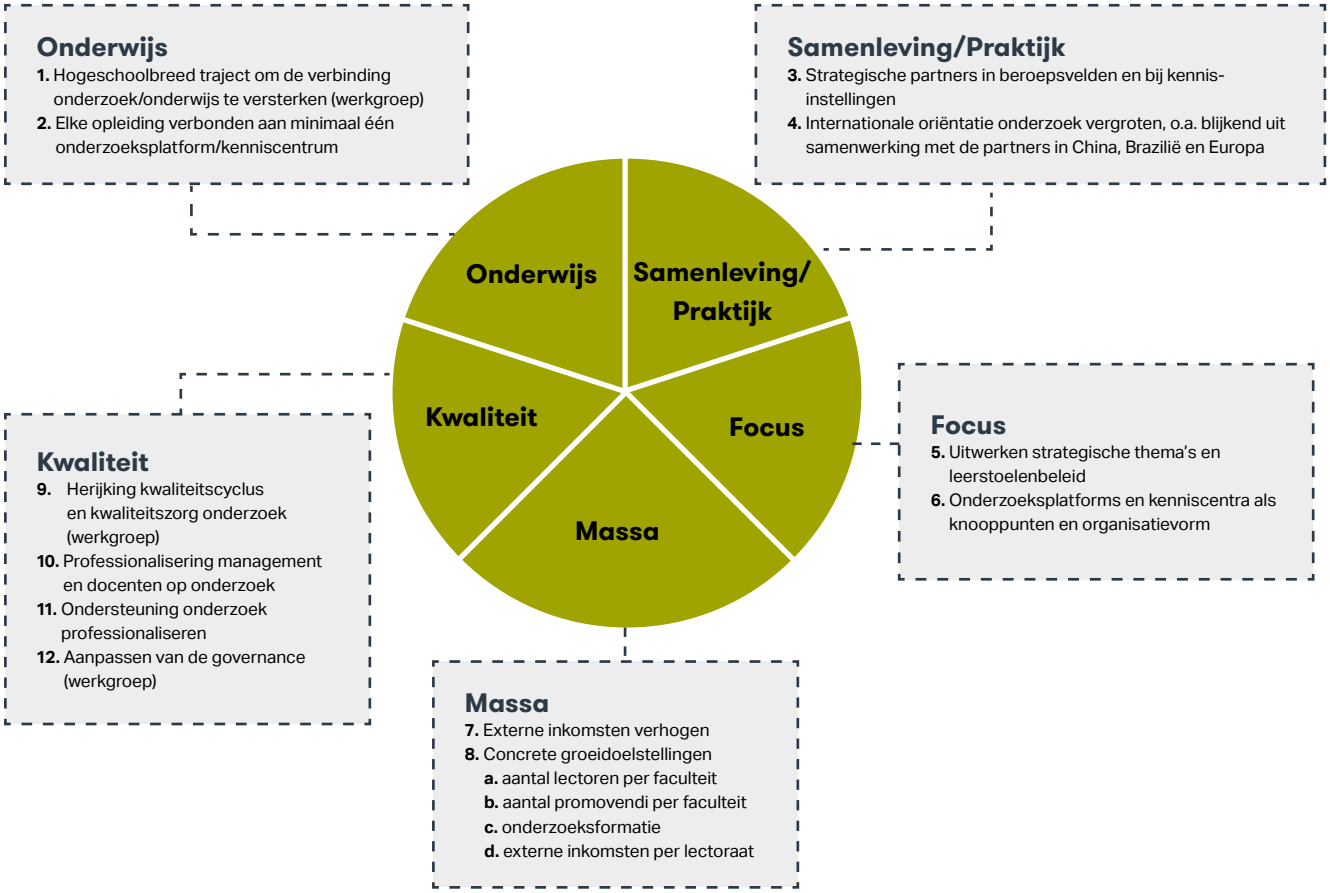

Figuur 2. Ambities uit Onderzoek Versterkt, uitgewerkt in doelstellingen en wensen (HHs, Traffic)

Netwerkdiner 5 maart 2020

Leeswijzer

In de zelfevaluatie wordt zowel de term onderzoeksplatform als die van kenniscentrum gebruikt. Dat is in deze periode van transitie onontkoombaar. Waar het ontwikkelingen uit het verleden betreft en waar de transitie nog niet daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, spreken we over het onderzoeksplatform Kwaliteit van Leven. Waar we ons op de toekomst richten en waar de overgang al vorm heeft gekregen, spreken we over het kenniscentrum Health Innovation.

In deze inleiding schetsen we allereerst de ontwikkeling van het praktijkgericht onderzoek op De Haagse Hogeschool en hoe dit aansluit bij de onderwijsvisie van de hogeschool. Vervolgens reflecteren we per hoofdstuk op de afzonderlijke BKO-standaarden.

In hoofdstuk 1 reflecteren we op het onderzoeksprogramma van het kenniscentrum Health Innovation (BKO 1). Daarna komen de organisatie van het onderzoek aan de orde (BKO 2), de standaarden vanuit het vakgebied (BKO 3), de doorwerking van het onderzoek naar het onderwijs, de beroepspraktijk, de samenleving en relevante kennisdomeinen (BKO 4) en als laatste de kwaliteit en de systematische evaluaties (intern en extern) van de onderzoeksprocessen en resultaten (BKO 5). In hoofdstuk 6 presenteren we een geaggregeerde conclusie en geven we aan welke vervolgstappen we willen zetten in de verdere ontwikkeling van het kenniscentrum. In de bijlagen zijn relevante kerndocumenten opgenomen en maken we de output van het kenniscentrum inzichtelijk.

BKO 1: Onderzoeksprofiel kenniscentrum Health Innovation

De onderzoekseenheid heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijbehorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.

Kenniscentrum Health Innovation heeft de volgende missie: ***het ontwikkelen, evalueren en implementeren van sociaal-technologische innovaties ter bevordering van de positieve gezondheid van kwetsbare groepen in de regio.***

Deze missie is uitgewerkt in een onderzoeksprofiel. Bij het bepalen van het onderzoeksprofiel en het uitwerken van het profiel in een onderzoeksprogramma, zijn onderstaande vragen beantwoord:

- Welke ontwikkelingen, knelpunten en kennisvragen leven in de samenleving? Met andere woorden: welk onderzoek is maatschappelijk relevant?
- Welke maatschappelijke vraagstukken zijn verwoord in (inter) nationale, regionale en lokale kennis- en innovatieagenda's en welke prioriteiten hebben subsidieverstrekkers hierin gesteld?
- Op welke onderzoeksthema's hebben wij expertise en een trackrecord? Waar hebben we onderzoekscapaciteit van zittende lectoren en docent-onderzoekers?
- Welke onderzoeksthema's sluiten aan bij de opleidingen, zodat het kenniscentrum onderzoek kan verbinden aan het onderwijs?
- Welke onderzoeksgebieden passen bij het profiel van De Haagse Hogeschool en verbinden we aan de leidende thema's (WIN), Wereldburgerschap, Internationalisering en Netwerkhogeschool?

In de volgende paragrafen geven we aan aan welke maatschappelijke opgaven het kenniscentrum werkt, beschrijven we de expertise-gebieden, centrale onderzoeksthema's en het onderzoeksprofiel van het kenniscentrum en gaan we in op de verhouding van het onderzoeksprogramma tot het onderwijs op De HHs. Daaruit voortvloeiend hebben we onszelf doelen (met bijbehorende indicatoren) gesteld.

Onderzoeksprofiel

De drie maatschappelijke opgaven waar het kenniscentrum aan werkt, zijn:

- Gezonder leven
- Langer thuis wonen
- Sneller herstel na zorgbehandeling

Vraagstukken die hierbij horen, zijn:

- Hoe stimuleren we dat kwetsbare groepen een gezonder leven leiden? Hoe bevorderen we een gezonde leefstijl – voldoende bewegen (incl. sporten), een gezonder voedingspatroon? Wat zijn de wensen en behoeften van de doelgroep rond dit thema, hoe ziet hun leefwereld eruit? Wat zijn veranderbare determinanten van een gezonde leefstijl? Welke effectieve interventies (producten, diensten, programma's) zijn beschikbaar voor dit doeleinde? Welke rol speelt technologie hierin of kan technologie hierin spelen? Welke rol speelt de sociale, fysieke of digitale omgeving hierin of kan de omgeving hierin spelen? Welke rol spelen (semi-)professionals in dit vraagstuk? Welke kennis en vaardigheden hebben zij nodig om meer impact te hebben?
- Hoe bevorderen we dat ouderen en andere kwetsbare groepen langer zelfstandig thuis kunnen wonen of na (zorg)behandeling eerder naar huis kunnen? Welke effectieve interventies (producten, diensten, programma's) zijn beschikbaar voor dit doeleinde? Welke rol speelt technologie (bijv. eHealth) hierin of kan technologie hierin spelen? Welke rol speelt de sociale, fysieke of digitale omgeving hierin of kan de omgeving hierin spelen? Welke woonvormen bevorderen langer thuis wonen?
- Hoe bevorderen we het herstel na een zorgbehandeling, in het revalidatieproces? Welke effectieve interventies (producten, diensten, programma's) zijn beschikbaar voor dit doeleinde? Welke rol spelen, leefstijl, een beweegvriendelijke omgeving, technologie en zorgprofessionals hierin?

Bovenstaande opgaven zijn naar voren gekomen in vraagarticulatie-sessies met de opleidingen en de lectoraten en komen terug in diverse (inter)nationale, regionale en lokale kennis- en innovatieagenda's.

Het kenniscentrum heeft relevante expertise op het gebied van: een gezonde leefstijl, een gezonde omgeving, de gezondheidszorg en revalidatie en kan zo een bijdrage leveren aan deze maatschappelijke vraagstukken (Figuur 3). In combinatie met onze expertise op het gebied van sociaal-technologische innovaties en co-creatie en de verbinding met de opleidingen van De HHs uit het gezondheidsdomein, het sociaal domein, het ontwerp- en het techniekdomein onderscheiden we ons in onze invalshoeken ten opzichte van de kenniscentra van andere hogescholen die zich met deze opgaven bezig houden.

De onderzoeksthema's zijn:

- Healthy Lifestyle
- Healthy Environment
- Health Care & Recovery

Binnen alle drie de thema's wordt onderzoek gedaan naar sociale en/of technologische innovaties en naar de mogelijkheden die data science bieden om een bijdrage te leveren aan het thema en de achterliggende maatschappelijke vraagstukken.

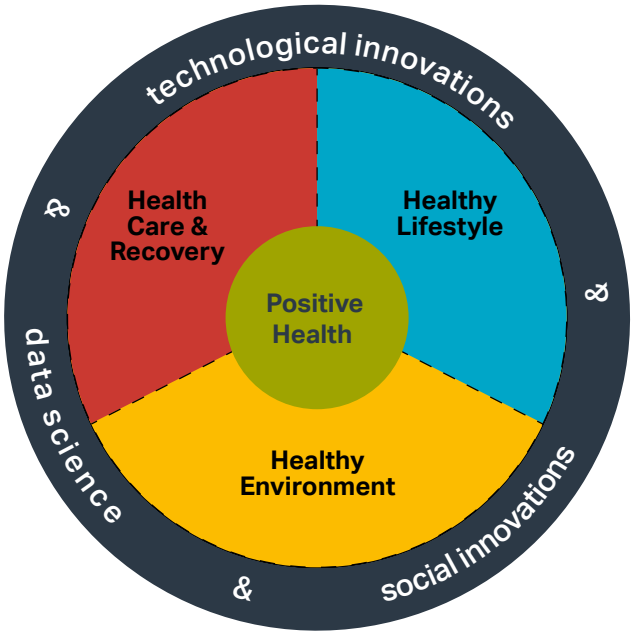

Figuur 3. Centrale thema's van het kenniscentrum Health Innovation (HHs, Traffic)

Binnen de drie onderzoeksthema's richten we ons op de **hele gezondheids(zorg)keten** van universele preventie en gewoon gezond leven tot aan zorg- en hulp gerelateerde preventie en palliatieve zorg. We werken **persoonsgericht** en **contextgericht.** We gaan uit van de wensen, behoeften, voorkeuren en leefwereld van personen. Wie en wat is nodig voor die persoon om gezond en gelukkig te zijn en optimaal te participeren? Wat is de situatie, de leefwereld, de context waarin deze persoon en zijn of haar naasten leven, wonen, onderwijs volgen, werken en zorg ontvangen en wat hebben deze personen nodig van (semi-) professionals voor behoud of verbetering van de gezondheid?

We hechten belang aan een **inclusieve benadering** en richten ons vooral op kwetsbare groepen als: jeugd, ouderen, mensen met een (chronische) ziekte of beperking, en mensen met een lage sociaaleconomische status. Doelgroepen bij wie de gezondheidsproblemen het grootst zijn, die ruim vertegenwoordigd zijn in de multiculturele en grootstedelijke omgeving van de regio Haaglanden en doelgroepen voor wie de mogelijkheden beperkter zijn om regievoerder te zijn van hun eigen gezondheid. Deze inclusieve benadering komt ook terug in de betrokkenheid van de doelgroep in de ontwikkeling van technologieën. We geven het individu een stevige rol in het kenniscentrum door hen mee te laten **participeren en co-creëren** in de gehele ontwikkelcyclus van nieuwe sociale en technologische innovaties. Het kenniscentrum draagt niet alleen bij aan de positieve gezondheid van kwetsbare groepen in de regio, maar ook aan een gezonde, vitale, inclusieve, zorgzame en veerkrachtige samenleving.

In relatie tot andere kenniscentra wil het kenniscentrum Health Innovation zich onderscheiden op de volgende punten:

- **Kennis- en innovatiepartner** op het terrein van **sociale en/of technologische innovaties** gericht op de **positieve gezondheid** van kwetsbare burgers in de regio Haaglanden
- **Integrale en interdisciplinaire benadering** van complexe gezondheidsvraagstukken waar kennis en kunde uit het gezondheids-, sociaal, ontwerp- en techniekdomein worden gecombineerd;
- **Inclusieve, persoons- en contextgerichte benadering** primair gericht op **kwetsbare doelgroepen** en de **superdiversiteit** in de regio Haaglanden;
- **Levensloop perspectief (van 0 – 100 jaar) gericht op de hele gezondheidsketen** waarmee het concept positieve gezondheid volledig wordt omarmd;
- Volwaardige rol van de **eindgebruiker** in gezondheidsinnovatieprocessen als regiehouder en expert van zijn/haar eigen gezondheid.

Het kenniscentrum benadert de maatschappelijke vraagstukken vanuit een **sociaal-ecologisch perspectief** (zie Figuur 4). Ieder individu is onderdeel van en wordt beïnvloed door verschillende actoren en instanties op micro, meso-, exo- en macroniveau. De sociaal-technologische innovaties die het kenniscentrum ontwikkelt, evalueert en implementeert, richten zich met name op het micro- en mesosysteem in de thuis-, school, wijk- en zorgomgeving.

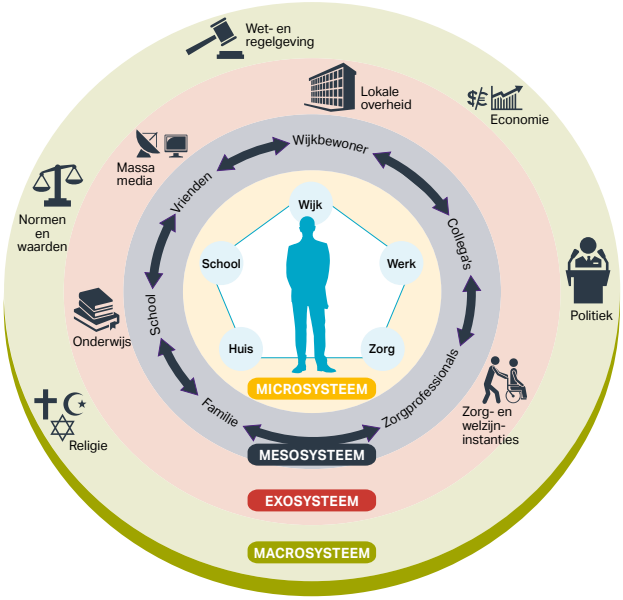

Figuur 4. Sociaal-ecologisch model, in vrijheid overgenomen van Bronfenbrenner (HHS, Traffic)

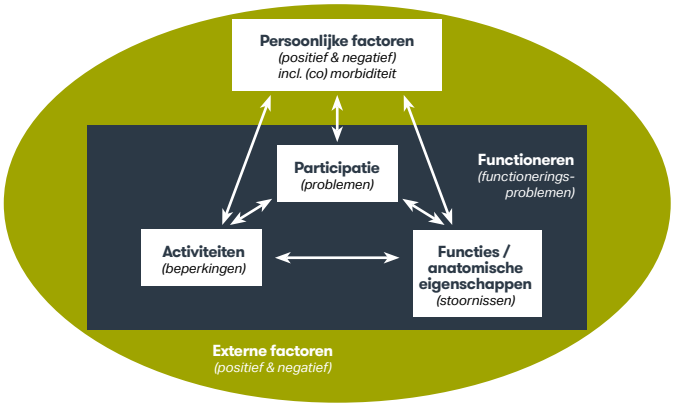

Figuur 5. ICF-schema (6)

De paradigmaverschuiving van ziekte en zorg naar een paradigma gericht op preventie, stimuleren van gezond gedrag, versterken van veerkracht, zelfmanagement, empowerment en sociale inclusie ligt aan de basis van het kenniscentrum. Technologie zien wij als een van de katalysatoren in de transitie van de zorg naar een duurzamere **positieve gezondheid** (5). Technologie kan bijdragen aan de kwaliteit van leven en het betaalbaar houden van de zorg, door de benodigde ondersteuning te leveren voor het bevorderen van een gezonde leefstijl, sportparticipatie, herstel en het verbeteren van zorgprocessen. Er kan maatwerk geleverd worden en gepersonaliseerde feedback en adviezen worden gegeven. Naast fysieke hulpmiddelen richten technologische ontwikkelingen zich ook sterk op nieuwe ICT-oplossingen die communicatie en dienstverlening efficiënter kunnen maken en waarbij de persoon steeds meer een centrale positie inneemt in zowel preventie, behandeling en zorg.

De onderzoeksthema's Healthy Lifestyle, Healthy Environment en Health Care & Recovery zijn ontstaan uit de twee pijlers van het onderzoeksplatform: Sport en Bewegen (Vitality) en Zorg en Revalidatie (Care and Cure). In het onderzoeksplatform is in 2018 het ICF model (International Classification of Function) uitgewerkt, zie Figuur 5. Het uitgewerkte model is opgenomen in Bijlage 3. In dit dynamische, integratieve model zijn de activiteiten van het platform (de afzonderlijke lectoraten) samengebracht en is duidelijk geworden dat er naast veel onderzoek naar activiteiten en participatie, ook veel onderzoek wordt gedaan naar externe factoren, naar de rol van technologie en naar de rol van een stimulerende, gezonde omgeving. Uit deze analyse is de centrale onderzoeksvraag ontstaan: Hoe kunnen we kwetsbare burgers in de regio een betere positieve gezondheid laten ervaren door mens, omgeving en technologie te verbinden?

Tot 2019 is gewerkt langs de twee pijlers: Sport en Bewegen (Vitality) en Zorg en Revalidatie (Care and Cure). De pijler Sport en Bewegen (Vitality) was gericht op het bevorderen en behouden van een gezond en vitaal leven. De ambities en aanpak ten aanzien van onderwijs, onderzoek en ondernemerschap rondom dit thema zijn uitgewerkt in het Strategisch Plan Sportcampus Zuiderpark (7). De pijler Zorg en Revalidatie (Care and Cure) was gericht op het bevorderen van kwaliteit van leven en, waar mogelijk, sociaal-maatschappelijke participatie en het leveren van goede zorg m.b.t. fysieke en cognitieve functies.
Gedurende de uitwerking van de twee pijlers in businessplannen in de periode 2018-2019 concludeerden we dat de lectoraten toch meer verbinding hadden met beide pijlers dan in eerste instantie werd gedacht. Ook onze partners, zoals verschillende ziekenhuizen, maken steeds minder onderscheid tussen 0e, 1e en 2e lijns zorg. De onderzoekslijn 'aangepast sport en bewegen' van het lectoraat Revalidatie had bijvoorbeeld een duidelijke positionering binnen de sportcampus Zuiderpark en de pijler Sport en Bewegen maar ook in de pijler Zorg en Revalidatie. Daarnaast werd met de komst van het lectoraat Smart Sensor Systems[2] en de andere invulling van het lectoraat Psychogeriatrie naar Urban Ageing, de rol van de fysieke en sociale omgeving in de gezondheid van het individu steeds belangrijker.
In combinatie met de maatschappelijke ontwikkelingen zoals eerder beschreven, vonden we het loskoppelen van zorg en vitaliteit niet langer passend en zijn we verder gegaan met het uitwerken van de missie en het onderzoeksprofiel van één kenniscentrum.

2 Uiteindelijk heeft deze lector in 2019 besloten zich primair te focussen op de onderzoeksagenda van het kenniscentrum Digital Operations and Finance.

Het kenniscentrum bestaat uit een samenwerking van acht, en op termijn negen, lectoraten (zie ook Figuur 6). Elk lectoraat heeft haar eigen hoofdvraag die is gerelateerd aan de centrale onderzoeksvraag van het kenniscentrum:

1. Data Science (start februari 2020); dit lectoraat onderzoekt hoe 'data science' toegepast kan worden in de publieke en reguliere gezondheidszorg.
2. Family care; in dit lectoraat staat de vraag centraal: hoe bereik je rechtvaardige zorg door in te zetten op betekenisvolle relaties?
3. Healthy Lifestyle in a Supporting Environment; dit lectoraat richt zich op een gezonde start voor een gezonde generatie en onderzoekt hoe je een duurzame gezonde leefstijl van jeugd kan bevorderen.
4. Impact of Sport; dit lectoraat richt zich op de waarde en organisatie van sport in het sociaal domein en onderzoekt hoe sport kan bijdragen aan het creëren van een vitale, inclusieve en veerkrachtige omgeving.
5. Mobility and Technology (werktitel, start 2020); in dit lectoraat staat de volgende vraag centraal: hoe vergroot je de mobiliteit en beweegdeelname van ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking ter bevordering van de positieve gezondheid?
6. Oncological care; dit lectoraat wil het zorgpad voor kankerpatiënten verbeteren en onderzoekt hoe hoogwaardige oncologische zorg gerealiseerd kan worden door een gezonde leefstijl te bevorderen en in te zetten op betekenisvolle technologie.
7. Rehabilitation; in dit lectoraat staat de vraag centraal: hoe kan doelmatige, value-based en toekomstbestendige revalidatiezorg gerealiseerd worden?
8. Technology for Health; dit lectoraat onderzoekt hoe technologie, zoals robotica, ingezet kan worden als hulpmiddel om een sociaal, actief en zelfstandig leven te leiden en de zorgprofessional te ondersteunen.
9. Urban Ageing; dit lectoraat richt zich op het bevorderen van de kwaliteit van het dagelijkse leven van ouderen en onderzoekt hoe burgers prettig en succesvol ouder kunnen worden in de stad.

Lego creatie uit LSP sessie, 11 september 2019

Figuur 6. Centrale onderzoeksthema's en lectoraten van het kenniscentrum Health Innovation (HHs, Traffic, april 2020)

Om de missie van het kenniscentrum te toetsen en verder aan te scherpen hebben we in het najaar van 2019 een Lego® Serious Play® sessie[3] met interne stakeholders georganiseerd. Daaruit kwamen een aantal aandachtspunten naar voren:

- De missie kan nog gekoppeld worden aan een krachtige ambitie.
- De aandacht voor technologie kan sterker naar voren worden gebracht.
- Welke doelen willen we bereiken? Definieer deze ook SMART.

Deze aandachtspunten nemen we mee in de ontwikkeling van het kenniscentrum.

Als netwerkhogeschool en instelling waar we wereldburgerschap hoog in het vaandel hebben staan, willen we met het kenniscentrum Health Innovation niet alleen impact hebben op de gezondheid van kwetsbare doelgroepen in de regio, maar ook op de gezondheid van studenten en medewerkers van De HHs zelf. De studenten- en medewerkerspopulatie weerspiegelen de superdiversiteit van de regio. Door de vitaliteit en gezondheid van studenten en medewerkers te bevorderen, hen de juiste kennis en vaardigheden mee te geven om in hun eigen leef- en (toekomstige) werkomgeving toe te passen, creëren we een olievlek. Zij worden op die manier ook ambassadeurs van het kenniscentrum Health Innovation en van De HHs als 'gezondste hogeschool van Nederland'.

3 Lego® Serious Play® (LSP) is een aanpak waarbij deelnemers gefaciliteerd worden in een proces van creatief denken en probleem oplossen. Deelnemers worden gevraagd om hun bijdrage aan een oplossing van een vraagstuk te bouwen met LEGO®-stenen. Een gestructureerde aanpak in combinatie met spel en storytelling levert krachtige, waardevolle teambuilding op.

Maatschappelijke ontwikkelingen

De reguliere en publieke gezondheidszorgsector moet ingrijpend veranderen en anders worden georganiseerd om aan de toenemende maatschappelijke vraag te kunnen blijven voldoen. De oorzaak hiervoor is met name de vergrijzing van de bevolking, de veranderende zorgvraag, veranderingen op de arbeidsmarkt, de toenemende verstedelijking en de daarmee gepaard gaande veranderingen in leef- en woonvormen. De gezondheidszorg wórdt al langzaam maar zeker anders georganiseerd. Er is steeds meer aandacht voor zorg dichtbij huis en zorg gericht op het individu en diens omgeving. Mensen willen en krijgen meer eigen verantwoordelijkheid, er komt steeds meer nadruk te liggen op preventie, zelfredzaamheid, de zorg- en hulpverlening wordt decentraler, kleinschaliger en meer in de wijk georganiseerd. Professionals, mantelzorgers en zorg- en hulpvragers gaan relaties met elkaar aan in flexibele netwerken.

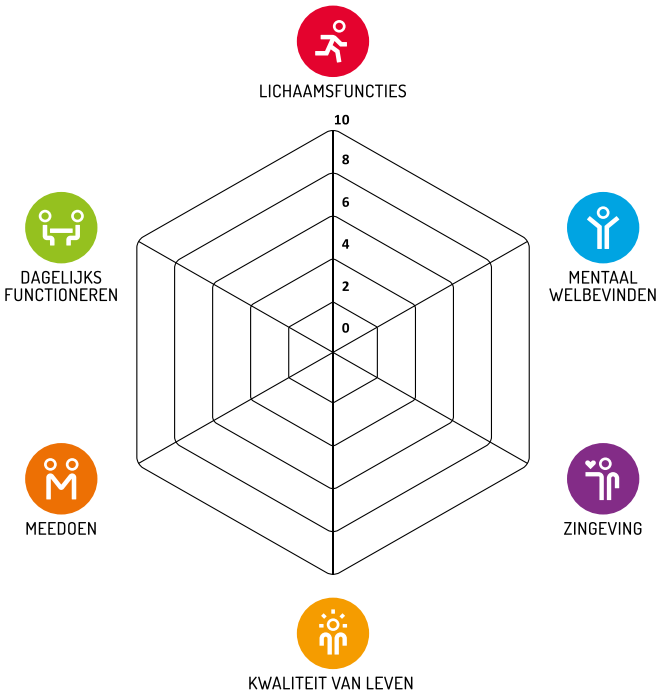

Figuur 7. Positieve gezondheid (11)

Tekenend voor deze ontwikkeling is het veranderde maatschappelijk perspectief op gezondheid. Waar in de afgelopen decennia gezondheid werd gezien als 'een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welzijn' (8), is nu een nieuw concept van gezondheid ontstaan, **positieve gezondheid:** het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven (zie Figuur 7) (9). Samenredzaamheid is een belangrijke voorwaarde voor de duurzaamheid van een verbeterd zorgsysteem waarbij innovaties gericht zijn op het versterken van formele en informele ondersteuning van zorgvragers. De maatschappij is zich steeds meer bewust van de gezondheidswinst door een gezonde leefstijl en het creëren van een gezonde, fysieke en sociale, woon- en werkomgeving) (zie Figuur 8) (10). Dit inzicht dringt ook steeds meer door tot het zorgdomein en het onderwijs. Leefstijlgeneeskunde is een opkomend vakgebied.

Ziekenhuizen zijn gestart met leefstijlpoli's. Zorgverzekeraars vergoeden in toenemende mate leefstijlinterventies, o.a. de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) voor mensen met overgewicht en obesitas en onderwijsinstellingen bieden cursussen, bachelor- en masterprogramma's aan die gericht zijn op leefstijlcoaching. Parallel hieraan zien we eenzelfde beweging op gemeenschapsniveau in een herwaardering van sociale cohesie, weerbaarheid en *sense of belonging* als parameters voor een gezonde samenleving.

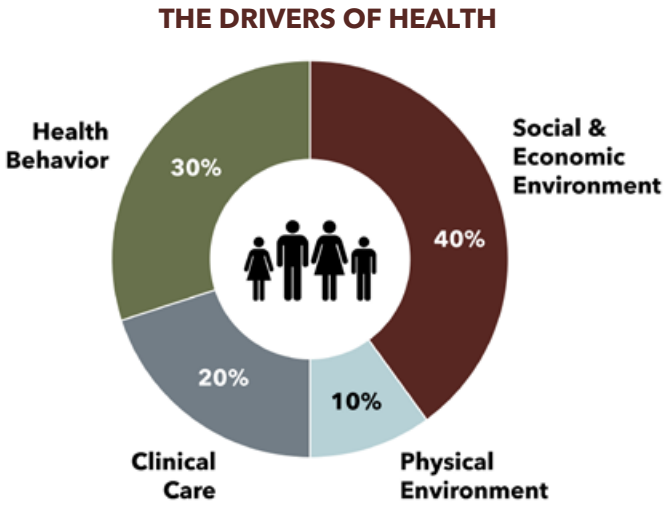

Figuur 8. Determinanten van gezondheid (10)

De ontwikkeling van **technologie** voor gezondheid is overduidelijk. Zowel multinationals als het midden- en kleinbedrijf investeren flink in technologische innovaties. Instellingen die zich bezighouden met de reguliere en publieke gezondheidszorg verkennen de mogelijkheden en zorgverzekeraars nemen een stimulerende en sturende rol op zich ten aanzien van deze innovaties. Verscheidene universiteiten en hogescholen plaatsen technologie op het gebied van gezondheid hoog op de onderzoeks- en onderwijsagenda. Ook (semi)overheidsinstellingen zoals scholen, GGD's, ziekenhuizen, revalidatiecentra en gemeenten besteden veel aandacht aan technologische ontwikkelingen voor gezondheid. Het gaat hierbij niet alleen om apps en wearables, maar ook om domotica en sensoren in de woning, virtual en augmented reality toepassingen, nieuwe materialen (nanotechnologie) en technieken (artifical intelligence, fotonica).

Tegelijkertijd toont de realiteit dat de implementatie van technologie voor gezondheid achterloopt op de mogelijkheden. Nederlanders maken intensief gebruik van ICT en dit stelt eisen aan infrastructuur en informatiehuishouding. Brede en nationale adoptie van eHealth vraagt om nieuwe vormen van samenwerking, andere wijzen van financiering, nieuwe ontwikkelmethoden en nieuwe producten en diensten. Hierbij is steeds meer aandacht voor participatief onderzoek, waarbij de eindgebruiker van potentiele oplossingen van meet af aan bij het innovatieproces wordt betrokken.
Veel vraagstukken gaan ook over de manier waarop we preventie en zorg organiseren en financieren en of dat niet beter en slimmer kan. Het ontwikkelen van nieuwe organisatie-arrangementen en nieuwe vormen van samenwerken en netwerken (bijvoorbeeld publiek-privaat) is uiterst relevant, al dan niet technologisch ondersteund.

De Haagse Hogeschool en het onderwijs

Het kenniscentrum Health Innovation is een belangrijk kenniscentrum in de versterking van de hogeschoolbrede WIN-thema's van De Haagse hogeschool: Wereldburgerschap, Internationalisering en De HHs als Netwerkhogeschool.
Het thema 'Wereldburgerschap' is in het gezondheids- en techniekdomein evident aanwezig. Hier staan voor ons de normen en waarden rond de mens centraal en het betrekken van de eindgebruiker in het ontwikkelen en toepassen van sociaal-technologische innovaties. Belangrijk voor het onderwijs hierin is het creëren van een dieper inzicht bij studenten in de waarde en betekenis van (nieuwe) technologie in het leven van de mens. Het onderkennen van de rol van mensen en professionals als ervaringsdeskundigen en experts van de dagelijkse praktijk is cruciaal om te komen tot betekenisvolle innovaties. We leiden studenten op om van deze bestaande kennis en ervaring gebruik te maken en te leren om samen te werken met de praktijk. Dit past bij onze visie als netwerkhogeschool. Het is daarnaast belangrijk dat (toekomstige) professionals zich realiseren dat burgers mondiger zijn geworden en mee willen beslissen. Het bevorderen van de positieve gezondheid en eigen regie, zelfmanagement vaardigheden en empowerment van mondigere, doch kwetsbare doelgroepen vraagt om andere professionals dan 10 jaar geleden. Professionals in de publieke en reguliere gezondheidszorg, welzijn, voeding en sport zijn cruciaal voor deze veranderingen. Deze professionals wil het kenniscentrum Health Innovation opleiden binnen de Master Healthy Ageing Professional. Deze master is gericht op 'change agents' die in een Randstedelijke context met de faciliterende rol van technologie in de 'age-friendly city' opgeleid worden om healthy ageing in een levensloopperspectief optimaal te kunnen ondersteunen. Leren in de beroepspraktijk wordt mede vormgegeven in een Praktijk Leer Unit en/of Learning Community in een klinische setting, zoals bijvoorbeeld bij het Haga ziekenhuis en HMC. Een groep HBO-V studenten is hier gedelegeerd verantwoordelijk voor enkele patiënten en draait volledig mee in diensten. Een contactdocent HBO-V begeleidt en verzorgt onderwijs op de afdeling.

Het kenniscentrum is niet alleen gericht op de Nederlandse markt, maar ook op de internationale markt. De financieringsprogramma's Horizon Europe en vooral Horizon 2020 spelen hier sterk op in.
De HHs heeft zich als doel gesteld om in 2023 als partner deel te nemen in drie Horizon Europe-onderzoeksprojecten en een mogelijk penvoerderschap in 2025. Het meedoen impliceert samenwerking met andere partijen in Europa. De HHs heeft al preferente partners op het gebied van onderwijs in meerdere West-Europese landen. Minder relaties zijn er nog met Centraal en Oost-Europese landen, inclusief de Balkan en de Europese landen in de voormalige Sovjet-Unie. In deze landen liggen veel mogelijkheden voor samenwerking en hun deelname of penvoerderschap wordt gewaardeerd in Europese aanvragen. Om deze reden zijn vanuit het kenniscentrum Health Innovation diverse bezoeken gebracht aan universiteiten in het buitenland in het kader van het project *THUAS MEETS EAST - Verkenning van onderzoeksnetwerk De Haagse Hogeschool in Centraal – en Oost-Europese landen* en de hogeschoolbrede missie om het onderzoek in toenemende mate met internationale partners uit te voeren.

Indicatoren

Een belangrijke vraag die wij ons stellen bij het kenniscentrum is: *Hoe weten we dat ons onderzoeksprogramma heeft bijgedragen aan de positieve gezondheid van kwetsbare groepen in de regio?*

Omdat het, gezien de veelheid aan beïnvloedende factoren, lastig zal zijn de maatschappelijke impact van het kenniscentrum op de positieve gezondheid van kwetsbare groepen te meten, kiezen we er vooralsnog voor indicatoren te hanteren, die voortvloeien uit de impactgebieden van praktijkgericht onderzoek. Deze worden sinds twee jaar op lectoraatsniveau geregistreerd (zie Bijlage 2, aparte bijlagenboek).

De indicatoren zijn geclusterd binnen de drie primaire doelstellingen van praktijkgericht onderzoek:

- Bijdrage aan het onderwijs en de professionalisering
- Bijdrage aan de kennisontwikkeling in het onderzoeksdomein
- Bijdrage aan de beroepspraktijk en de maatschappij

Tabel 1. Indicatoren voor de bijdragen van het kenniscentrum en de lectoraten.

Bijdrage aan het onderwijs en de professionalisering:
Minor of keuzemodule
Begeleiding afstudeeropdracht
Bijdrage aan de onderzoekslijn in een curriculum
Boek, gericht op het onderwijs
Deelname door lectoraat aan werkveldcommissie van opleiding
Lezing, masterclass, workshop of college
Ontwikkelde onderwijsmaterialen voor studenten
Bijdrage aan de kennisontwikkeling of onderzoeksdomein
Peer-reviewed artikel
Niet peer-reviewed artikel
Boek of een hoofdstuk in een boek
Congresbijdrage
Dissertatie
Product, tool, prototype of model (inclusief tussenproducten)
Lidmaatschap wetenschappelijke redactie van een tijdschrift
Bijdrage aan de beroepspraktijk en de maatschappij
Deelname aan langdurige samenwerkingsverbanden met de beroepspraktijk
Adviesgesprek (met beroepspraktijk), adviestraject of deelname expertmeeting
Artikel in een tijdschrift
Boek of een hoofdstuk in een boek
Lezing, masterclass, workshop of college
Organisatie van een evenement of congres
Product, tool, prototype of model (inclusief tussenproducten)
Publicatie in populaire media
Rapport gericht op de beroepspraktijk of maatschappij

Beweeglab

In **hoofdstuk BKO 4 Impact en Doorwerking** laten we de resultaten op deze indicatoren op geaggregeerd niveau van het kenniscentrum zien.

Daarnaast neemt het kenniscentrum de algemene richtlijnen en onderzoeksdoelstellingen die opgenomen zijn in Onderzoek Versterkt (4) en THUAS European Funding Strategy in acht (12):

- Al het onder verantwoordelijkheid van de hogeschool uitgevoerde onderzoek is vanaf 1 januari 2018 verbonden aan een lectoraat. Dit betreft het onderzoek dat door de hogeschool of uit de tweede of derde geldstroom wordt gefinancierd.
- Uiterlijk in 2018 heeft iedere faculteit een lector met de verbinding onderwijs en onderzoek in portefeuille.
- Op hogeschoolniveau richt minimaal 75% van het onderzoek zich op de thema's van de onderzoeksplatforms.
- Minimaal 75% van de nieuwe promotieplaatsen gaat over de strategische thema's van de hogeschool, bij voorkeur op vacatures van de onderzoeksplatforms of kenniscentra.
- In 2025 is er aan De Haagse Hogeschool 1 fte lector per 720 bekostigde studenten.
- Per 1 fte lector zijn er in 2025 gemiddeld 4 fte (docent-) onderzoekers, inclusief promovendi.
- Docenten, leden van een kenniskring, doen gemiddeld voor 0,4 fte onderzoek (bij een aanstelling van minimaal 0,8 fte). Andere varianten zijn ook mogelijk, zoals een docent voor een onderwijsperiode geheel vrijstellen van onderwijs voor het doen van onderzoek.
- In 2022 wordt minimaal eenderde van de onderzoeks-financiering extern verworven. Dit wordt een doelstelling voor elk platform en/of kennisinstelling binnen de hogeschool.
- Een kenniscentrum omvat minimaal 2 fte lectoren.
- In 2018 heeft ieder onderzoeksplatform minimaal één internationaal project.
- Publicaties zijn open access, tenzij het medium van publicatie dat niet toestaat, of tenzij het onderzoeksresultaat een patent of een andere vorm van bescherming nodig heeft.

Reflectie

Waar staan we?

De HHs profileert zich al geruime tijd op gezondheidsonderzoek. De drie maatschappelijke opgaven die centraal staan en de drie onderzoeksthema's zijn van recentere datum (november 2019). Daarmee bouwt het kenniscentrum voort op een stevig fundament en groeit het kenniscentrum naar meer focus en massa. Lectoraten dragen elk vanuit hun eigen expertise en netwerk bij aan de centrale missie van het kenniscentrum. Via design thinking methoden, in *living labs* en in (een toenemend aantal) gezamenlijke projecten wordt gewerkt aan sociaal-technologische innovaties voor vitale burgers. Het zijn van een 'Netwerkhogeschool' zit al sterk in de matrixstructuur van het kenniscentrum. Er wordt samengewerkt met interne partners als andere lectoraten, opleidingen, docent-onderzoekers en met externe partners zoals zorginstellingen en bedrijven. Op hogeschoolniveau zien we sterke verbindingen met het kenniscentrum Digital Operations and Finance met het lectoraat Smart Sensor Systems, het kenniscentrum Global and Inclusive Learning waar het gaat om inclusiviteit en vitale (zorg)professionals en het kenniscentrum Governance of Urban Transitions vanwege de bestuurlijke en veranderkundige vraagstukken in het sociale en gezondheidsdomein. Met onze interne en externe partners werken we samen aan 'wicked problems' uit het gezondheidsdomein waarbij zowel het probleem als de oplossing niet eenduidig zijn. Wij zien hier het construct **living lab** als een verbindende samenwerkingsvorm waarmee door nauwe samenwerking ín en mét de praktijk betekenisvolle innovaties kunnen worden gestart.
Het kenniscentrum behaalt de hogeschoolbrede onderzoeks-doelstellingen al voor een groot deel. Het kenniscentrum publiceert open access, bestaat uit meer dan 2 fte lectoren, er wordt een internationaal project gedraaid, de externe middelen liggen op schema en de onderzoeksgroepen breiden uit naar gelang de hoeveelheid externe middelen (zie verder **BKO standaard 4**).

Wat vinden we daarvan?

We zijn tevreden over de intensieve transitie van lectoraatscluster naar zwaartepunt en van daaruit naar platform en nu naar een kenniscentrum en de inhoudelijke focus die we met het benoemen van de maatschappelijke vraagstukken en onderzoeksthema's hebben aangebracht. In onze gesprekken met gemeenten en andere externe stakeholders, merken we dat de aangescherpte focus van het kenniscentrum zowel ons als onze gesprekspartners helpt. Als een onderwerp niet in onze onderzoeksagenda past, kan dat nog best in HHs-verband door opleidingen worden opgepakt, maar niet met de onderzoekscapaciteit van het kenniscentrum. Zo kan het kenniscentrum ook fungeren als vraagarticulator en intermediair tussen het werkveld en de opleiding.
Hierin biedt de volgende HHs-doelstelling uitkomst: minimaal 75% van het onderzoek richt zich op de thema's van de onderzoeks-agenda van het kenniscentrum. Daarmee heeft iedere lector 25% ruimte om buiten het eigen kenniscentrum thematieken op te pakken, dan wel meer de samenwerking op de snijvlakken met andere kenniscentra te zoeken. Een mooi voorbeeld hiervan is het lectoraat Smart Sensor Systems dat onderdeel is van het kenniscentrum Digital Operations and Finance. Dit lectoraat heeft als thema: preventie door predictie in mens, plant, machine en omgeving. Het aspect mens en omgeving van dit lectoraat past binnen het kenniscentrum Health Innovation en daarmee heeft de lector ruimte om dit onderzoeksgebied aan te pakken.

Wat gaan we doen?

We bestendigen het kenniscentrum over een langere periode zodat de focus organisch kan verscherpen en massa en impact zich kunnen ontwikkelen. De onderzoekthema's van het kenniscentrum zetten we om naar SMART doelen. De doelen en de indicatoren zullen we monitoren. In Q3-Q4 2020 willen we de onderzoeksprojecten en middelen zo nodig herverdelen over de thematieken om de achterblijvende thematieken meer massa en focus te kunnen geven. Lectoren en kenniskringleden spelen hierin door intervisie en peer feedback een cruciale rol.
De SMART doelen van het kenniscentrum zijn in 2021 ook duidelijker terug te zien in de jaarplannen van de lectoraten. Door het vertrek van de lector Mantelzorg per 1 maart 2020, de komst van het lectoraat Data Science per 1 februari en de herpositionering van het lectoraat Revalidatie en het geplande lectoraat Mobility & Technology is het mogelijk om de onderzoeksagenda's van de lectoraten beter op te lijnen met die van het kenniscentrum. Ook de zittende lectoren zullen waar nodig hun onderzoeksagenda's aanscherpen (met behoud van bestaande kennis en expertise) en zodoende de impact van het kenniscentrum vergroten. Hierin zullen we technologie steeds op het netvlies houden en meer in gezamenlijkheid beslissingen nemen. De analyse op kenniscentrum niveau kan ertoe leiden dat op termijn bepaalde onderzoekslijnen sterker gepositioneerd worden, uitgefaseerd worden of een verschuiving behoeven. Het lectorenportfolio wordt twee keer per jaar op hogeschoolniveau herzien.
We investeren in de branding van het kenniscentrum. We communiceren over en tonen onze missie en onderzoekthema's. Dit doen wij o.a. door bijeenkomsten te organiseren rondom de gezamenlijke, lectoraatsoverstijgende onderzoeksprojecten die er al zijn. Een mooi voorbeeld is de gezamenlijke werkveldsessie in maart 2020 vanuit de lectoraten Impact of Sport, Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving en Revalidatie waar een gezamenlijke praktijkgerichte sport- en beweegagenda is opgesteld. Door een bottom-up benadering te hanteren en dergelijke bijeenkomsten te faciliteren ontstaan er meer dwarsverbindingen en daarmee nieuwe onderzoeksideeën, maar tevens ook meer samenwerking op de bestaande projecten. Op deze wijze versterken we de verbinding en vergroten we de massa en kennis op de drie onderzoeksthema's.
We gaan de opleidingen en docent-onderzoekers uit verschillende lectoraten ook nauwer betrekken bij de projecten die vanuit meerdere lectoraten en externe partijen ontwikkeld worden. Zo ontstaat er cohesie en synergie.
De maatschappelijke uitdagingen in ons domein zijn groot, wij willen dat onze bijdrage aan oplossingen dat ook is. Met een duidelijke missie, doelen en structuur voor het kenniscentrum is dit een mooie, uitdagende taak.

BKO 2: Organisatie en positionering van onderzoek

De wijze waarop de onderzoekseenheid is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen, de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.

Opbouw kenniscentrum Health Innovation

Momenteel bestaat het kenniscentrum uit acht lectoraten, die verbonden zijn aan vier verschillende faculteiten. Het achtste lectoraat Data Science is gestart op 1 februari 2020 en een negende lectoraat Mobility & Technology (werktitel) bevindt zich in de planfase. Zie Figuur 9.

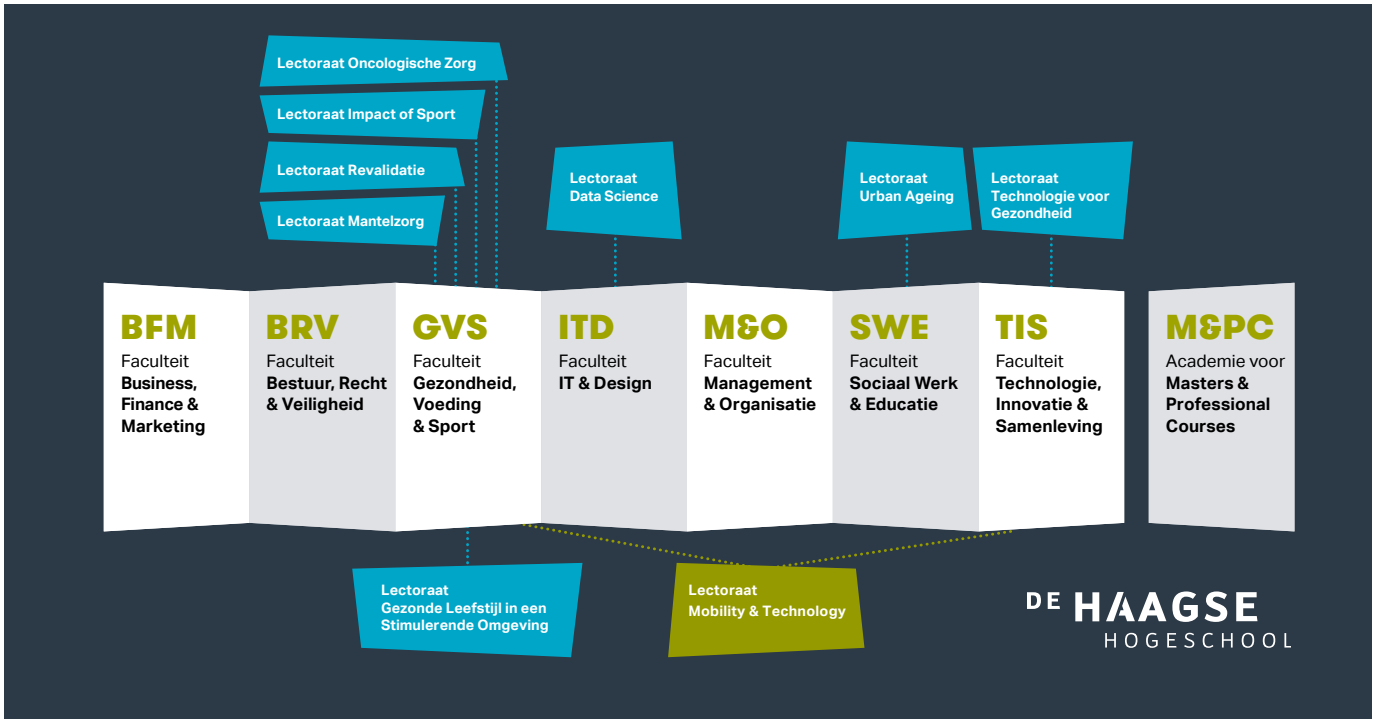

Figuur 9. Lectoraten verbonden aan het kenniscentrum Health Innovation.

Naast de lectoraten zijn er binnen het kenniscentrum verschillende labs waarin geïnnoveerd wordt (Figuur 10) (Haagse labs voor Health Innovation (13). In de Health Innovation Labs kunnen lectoren, docent-onderzoekers, docenten en studenten van verschillende opleidingen, lectoraten en faculteiten samenwerken met publieke en private partners en eindgebruikers om gezamenlijk complexe gezondheidsvraagstukken uit de praktijk op te pakken. De labs hebben op die manier een verbindende, experimenteer- en leerfunctie. Er worden verschillende type labs onderscheiden:

- University labs: fysieke ruimtes voor **studenten** voor onderwijs en praktijkgericht onderzoek binnen de hogeschool;
- Fieldlabs: afgebakende fysieke omgevingen waar partners elkaar ontmoeten om technologische oplossingen en nieuwe **producten** te ontwikkelen, te testen en toe te passen;
- Living labs: real-life omgevingen waarin de eindgebruikers/de **burgers** de sociale en technologische innovaties daadwerkelijk gebruiken en een actieve rol hebben in de (door)ontwikkeling van deze innovaties.

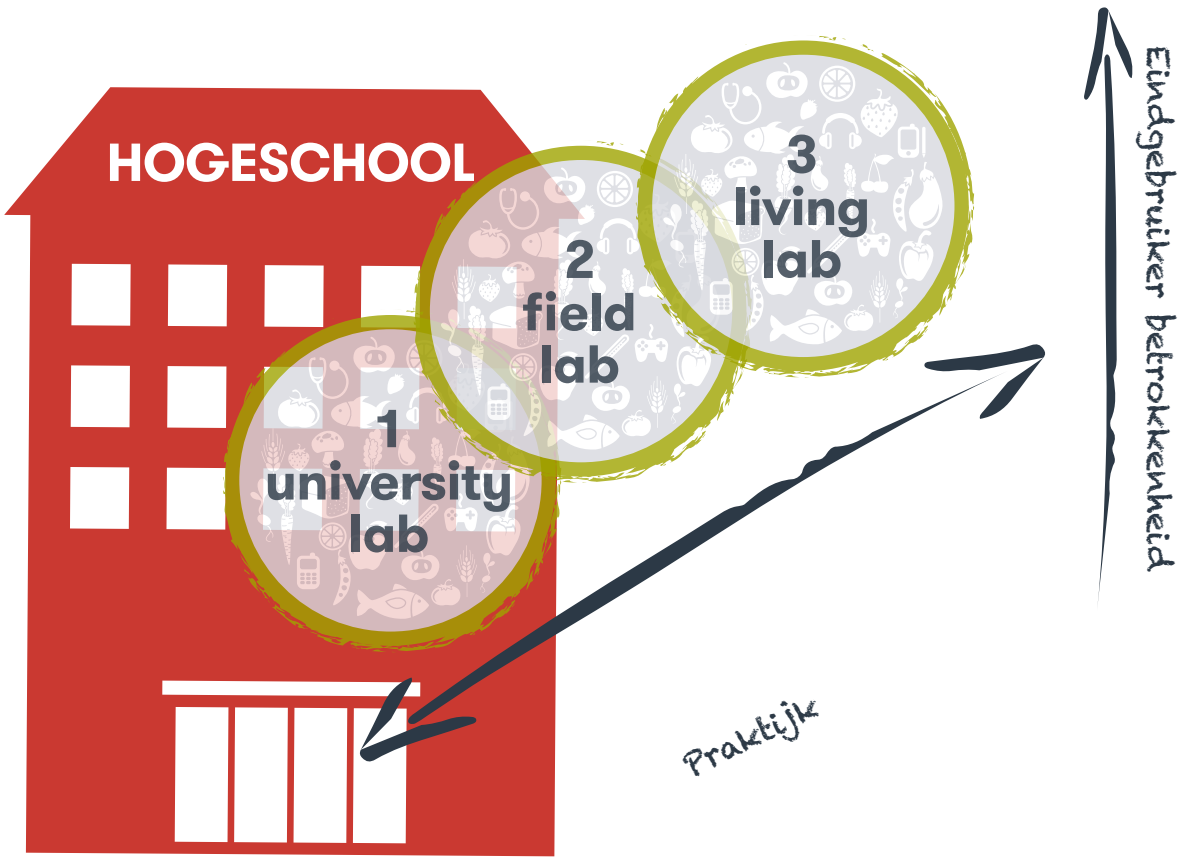

Figuur 10. Type labs en hun positie in relatie tot de praktijk en de betrokkenheid van de eindgebruiker (13).

De university labs en fieldlabs zijn administratief ondergebracht bij een specifieke opleiding. Bij de meeste labs is sprake van een gedeeld eigenaarschap van een opleiding en een lectoraat of van een lectoraat en een externe partner.

Kenniscentrum

Het kenniscentrum heeft in de zomer van 2019, vooruitlopend op de reorganisatie, de interne structuur al veranderd. Het dagelijks bestuur is opgeheven en de leading lector en coördinator vormen sindsdien het kernteam. Zij nemen de dagelijkse, kleinere beslissingen in overleg met elkaar. Het kernteam wordt ondersteund door een managementassistent en een communicatieadviseur. Doordat het kenniscentrum een netwerkorganisatie is, is besluitvorming een gezamenlijke taak van alle betrokken lectoren. De grotere beslissingen over de koers van het kenniscentrum, begroting en projecten worden dan ook in het maandelijkse lectorenoverleg genomen. Twee keer per jaar wordt het lectorenoverleg uitgebreid met de vier betrokken faculteitsdirecteuren om de strategische koers van het kenniscentrum te bepalen en de verbinding onderwijs-onderzoek te evalueren. Daarnaast heeft het kernteam met iedere faculteitsdirecteur afzonderlijk twee keer per jaar een overlegmoment, naast de tussentijdse consultaties rondom lopende zaken. De coördinator heeft zes-wekelijkse bilaterale overleggen met iedere lector afzonderlijk waarin zij elkaar bijpraten over lopende zaken, kijken naar dwarsverbanden en de inhoud onderling afstemmen.

Onderzoeksorganisatie van De Haagse Hogeschool

Algemeen

De transitie van onderzoeksplatform naar kenniscentrum die vanaf januari 2019 is ingegaan heeft geleid tot meer afstemming en gecombineerde overlegstructuren over onderzoek op hogeschoolniveau. Het maandelijkse CvB-Directeuren Overleg (CDO) nodigt de leading lectoren uit als er agendapunten rondom onderzoek zijn geagendeerd. Daarnaast is er voor de transitie een transitiemanager aangesteld. Hij is, samen met twee beleidsadviseurs onderzoek, verantwoordelijk voor de transitie naar kenniscentra. De leading lectoren, het transitie kernteam en de portefeuillehouder Onderzoek hebben minimaal eenmaal per zes weken een overleg waarin stappen in de transitie worden besproken en keuzes worden gemaakt over de richting van het onderzoek. Naast deze besluitvormende overleggen zijn er heisessies met de leading lectoren en het transitie kernteam waarin gewerkt wordt aan de transitievraagstukken. Hierbij sluiten ook de coördinatoren van de kenniscentra aan en, afhankelijk van het onderwerp, betrokkenen vanuit de diensten. Het lectorenportfolio wordt tweejaarlijks hogeschoolbreed besproken waarbij gekeken wordt naar de ontwikkelingen in de buitenwereld, de profilering van De HHs, en de verdeling van lectoraten over de kenniscentra en faculteiten. Het CvB beslist na consultatie in het CDO over de invulling van het lectorenportfolio.

Daarnaast is er, ter vervanging van de (interne) Strategische Onderzoeksraad (SOR), een adviesraad onderzoek (AOH)[4] ingesteld met externe deskundigen die het CvB ondersteunt bij het maken van strategische keuzes in het praktijkgerichte onderzoek en de kenniscentra van De HHs.
Het kenniscentrum Health Innovation wordt een zelfstandige entiteit naast diensten en faculteiten, welke direct onder het CvB komt te vallen met in de kern een leading lector, secretaris en een senior managementassistent. Op dat moment zal de management ondersteuning en administratie ook overgaan naar deze entiteit en niet meer ondergebracht zijn bij het faculteitsbureau. De lectoren blijven voor wat betreft de hiërarchische aansturing in de faculteiten. Deze reorganisatie staat gepland voor april 2020. De leading lector zal via een interne sollicitatieprocedure beëdigd worden.

Ondersteuning en support

Sinds 2015 is de ondersteuning van het onderzoek op twee plaatsen belegd: bij de diensten en binnen de faculteiten bij de faculteitsbureaus. De ondersteuning vanuit de faculteitsbureaus is operationeel en gericht op de lectoraten en het onderzoeksplatform van de betreffende faculteit. Dit laatste komt met ingang van de reorganisatie te vervallen en valt dan direct onder de nieuwe entiteit. Communicatie is sinds oktober 2019 vanuit de faculteitsadviseur overgeheveld naar een communicatieadviseur per kenniscentrum (0,4 fte) om de profilering naar buiten toe te vergroten. Daarnaast wordt ieder kenniscentrum en lectoraat ondersteund door een managementassistent (0,1-0,2 fte per lector, 0,6 fte voor het kenniscentrum) en een business controller voor de financiële boekhouding. De diensten ondersteunen meer beleidsmatig en richten zich op het onderzoek van de hogeschool. Team Onderzoek (Dienst OKC) levert algemene beleidsondersteuning voor het onderzoek, inclusief de kwaliteitszorg van het onderzoek. De Unit Externe Relaties (Dienst OKC) ondersteunt in de profilering naar buiten. De Subsidiedesk is bij de Dienst Bedrijfsvoering & Control (B&C) ondergebracht. Zij ondersteunen in het aanvraagproces van subsidies, monitoren de financiële voortgang van subsidieprojecten en houden externe subsidiemogelijkheden in de gaten. Ook andere units en diensten van de hogeschool ondersteunen het onderzoek, zoals de Unit Bibliotheek (OKC), FZIT (Facilitaire Zaken en IT), Bestuurszaken (juridisch advies) en HRM.

Historie onderzoeksorganisatie

Onderzoeksplatform

Tot 2019 was de directeur van de faculteit Gezondheid, Voeding en Sport (GVS) voorzitter van het platform. De directeur vormde samen met de toenmalige leading lector en de platformcoördinator het dagelijkse bestuur van het platform. Zij namen besluiten omtrent het onderzoeksprogramma en de toekenning van middelen. Zij kwamen wekelijks bij elkaar, ondersteund door een senior managementassistent. De platformcoördinator werd tot 2019 hiërarchisch aangestuurd door de faculteitsdirecteur. De onderzoeksplatforms vallen vanaf de start van de transitie in 2019 direct onder de verantwoordelijkheid van het CvB .Voor de leading lector nieuwe stijl is een profiel opgesteld met taken en verantwoordelijkheden en is een interne sollicitatieprocedure gestart. Voor het kenniscentrum Health Innovation i.o. is Sanne de Vries (lector Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving) sinds januari 2019 leading lector.
De leading lector is verantwoordelijk voor het onderzoeksprogramma en de transitie naar het kenniscentrum en stuurt ook de platform-coördinator aan. Zij worden door een senior managementassistent van het faculteitsbureau ondersteund.

Algemeen

De governancestructuur van het onderzoek op De HHs is sinds de laatste visitatie in 2014 aan veel verandering onderhevig geweest en zal nog verder evolueren. In 2015 is besloten om de lectoraten niet langer onder te brengen in een apart centrum – het Centrum voor Lectoraten en Onderzoek (CLO) - maar in de faculteiten, om zo de doorwerking van onderzoek naar het onderwijs te verbeteren. Tegelijk met het onderbrengen van de lectoraten bij de faculteiten werd de aanzet gegeven tot het oprichten van de platforms en is besloten tot het inrichten van een Strategische Onderzoeksraad (SOR). De SOR bestond uit de portefeuillehouder Onderzoek van het CvB (voorzitter), de directeur van de dienst Onderwijs, Kennis en Communicatie (OKC), de vier faculteitsdirecteuren die waren belast met het voorzitterschap van een platform en de vier leading lectoren. De SOR adviseerde het CvB o.a. over strategische keuzes van onderzoeksthema's, strategische partners voor onderzoek, leerstoelenbeleid en kwaliteitszorg. Ten behoeve van meer focus en massa werd een lector gevraagd driekwart van zijn projecten en onderzoek te laten passen binnen de thematieken van de platforms en werden de platformthema's faculteitsoverstijgend geformuleerd. De platforms hadden als formele taken: het eigen onderzoeksprogramma vaststellen, de voortgang van dit programma monitoren en daarover rapporteren en adviseren aan de SOR.
Tot 31 december 2018 was een van de faculteitsdirecteuren voorzitter van een platform en een lector fungeerde als leading lector. De platformcoördinator coördineerde het platform en het faculteitsbureau van de voorzitter verzorgde de overige ondersteuning (management en communicatie) van het platform. Van 2015 tot 2019 hebben de onderzoeksplatforms op deze wijze aan hun onderzoeksprogramma gewerkt. Dit heeft geleid tot een meerjarenplan per platform. In 2017 is een werkgroep ingesteld om deze (in 2015 ingestelde) governance structuur te evalueren. Deze werkgroep heeft ook de oproep van het ministerie van OCW meegenomen voor meer profilering van het HBO (2). De werkgroep heeft op basis van interne en externe gesprekken in kaart gebracht waar de belangrijkste knelpunten zitten t.a.v. de interne organisatie en hoe deze verbeterd kunnen worden. De belangrijkste knelpunten zijn: (1) versnipperde financieringsstromen; (2) de span of control van faculteitsdirecteuren is te groot en de faculteitsdirecteuren hebben beperkte ervaring met het aansturen van onderzoek(ers); (3) de rollen van en verhouding tussen besluitvormende gremia (faculteitsdirecteuren, voorzittend directeur platform, stuurgroep/programmaraad platform, SOR, CvB) zijn niet helder; en (4) de agenda en het doel van de SOR zijn niet helder waardoor de SOR minder slagvaardig is geworden. Op basis van deze bevindingen is besloten versneld naar kenniscentra toe te werken (Werkgroep governance notitie zomer 2017 (14).

4 Deze commissie bestaat uit Pauline Meurs (voorzitter), Jeroen van den Berg, Sadik Harchaoui, Femke de Vries en Albert Cornelissen

Inzet van mensen en middelen

Mensen

Aan het kenniscentrum zijn de volgende mensen verbonden:

- lectoren en leading lector die bij het kenniscentrum zijn aangesloten en voor onderzoek zijn aangesteld;
- docenten die voor een bepaalde periode en formatieomvang vanuit opleidingen aan kenniskringen van lectoren worden uitgeleend;
- medewerkers die exclusief voor onderzoek worden ingezet c.q. zijn aangetrokken door lectoren of het kenniscentrum maar geen inbedding bij een opleiding hebben (intern of extern);
- ondersteunende medewerkers: secretaris/coördinator, lab coördinatoren, communicatiemedewerker en managementassistent;
- studenten die in het kader van curriculaire activiteiten participeren in onderzoek (student-onderzoekers, student-assistent).

Op 31 december 2019 waren 5,02 fte lectoren en 14,09 fte (docent--onderzoekers, coördinatoren, ondersteuners) verbonden aan het kenniscentrum. Deze 14,09 fte zijn gefinancierd vanuit de eerste geldstroom. Per 1 fte lector is gemiddeld 2,8 fte (docent)-onderzoekers actief (inclusief promovendi). Er wordt gestreefd naar 4 fte (docent-)onderzoekers op 1 fte lector. Als het inverdienpercentage van meerdere lectoraten stijgt, de onderzoeksondersteuning op orde is en er vanuit de opleidingen voldoende, gekwalificeerde docenten voor onderzoek vrijgemaakt kunnen worden, zal deze ratio op termijn voor alle lectoraten haalbaar zijn (Tabel 2).

Alle lectoren zijn gepromoveerd. Van de docent-onderzoekers die verbonden zijn aan het platform is ongeveer 50% gepromoveerd (7 fte/27 medewerkers). Naast de promovendi die specifieke middelen tot hun beschikking hebben of hadden (interne vouchers of NWO beurs voor leraren), zijn er nog 9 promovendi binnen het kenniscentrum die vanuit andere externe financiering bezig zijn met hun promotietraject.

De ondersteunende medewerkers (anders dan de platform coördinator, managementassistent en communicatie medewerker) werken vooral aan het coördineren van labs en het versterken van de kennis-onderwijs-praktijk driehoek daarbinnen. De financiering van deze coördinatoren komt deels vanuit de opleiding, deels vanuit het kenniscentrum en in het geval van de Living Labs ook vanuit de externe partners (Basalt, Medical Delta en GGD Haaglanden). De communicatiemedewerker wordt uit de algemene onderzoeksreserve gefinancierd.

Beleid t.a.v. bemensing en middelen

Vanaf 2020 is de kenniscentrumbegroting losgekoppeld van de faculteit. Het bijeenbrengen van kenniskringmiddelen en platformmiddelen in een begroting betekent dat de leading lector over een groter volume van middelen regie kan voeren, deze middelen kan inzetten om focus en massa te creëren op specifieke kenniscentrum thema's en er een duidelijker overzicht van onderzoeksmiddelen ontstaat. Dit zien wij als een duidelijke meerwaarde van het kenniscentrum.
Op dit moment zijn het vooral de individuele lectoren en kenniskringleden die het gesprek met de opleidingsmanagers voeren over de inzet van middelen. Deze gesprekken gaan enerzijds over de inzet van docent-onderzoekers anderzijds over de verbinding onderwijs-onderzoek. De lector is de inhoudelijk leidinggevende van de docent-onderzoeker voor wat betreft onderzoek. Over het algemeen worden geen 'harde' eisen gesteld aan medewerkers om deel uit te kunnen maken van een kenniskring, een uitzondering daargelaten. Het gaat vaak om vraag en aanbod vanuit de opleiding, de docent zelf en de lector. Enthousiasme, nieuwsgierigheid en de wil om samen te werken zijn wel belangrijke criteria. Sommige lectoren kregen in het verleden kenniskringleden 'toegewezen' en dan bleek gaandeweg of de deelname succesvol was. Met het overhevelen van de kenniskringmiddelen van faculteit naar het kenniscentrum komt dat eigenlijk niet meer voor. Er wordt ook in toenemende mate met vacatures gewerkt, waardoor de werving en selectie ook veel transparanter is geworden en ervan tevoren duidelijkheid is over de formatieomvang, financiering en taakomschrijving.

In 2019 is getracht meer zicht te krijgen op de inzet van docent-onderzoekers en hier meer sturing aan te geven. Voor het kenniscentrum is dit in haar totaliteit nu op orde, maar de omvang en inzet per lectoraat is een volgende stap.
Alle (docent-)onderzoekers worden voor hun onderzoekstaken inhoudelijk aangestuurd door een lector. De coördinator, communicatiemedewerker en managementassistent worden sinds 2019 aangestuurd door de leading lector. Voor lectoraatsoverstijgende en kenniscentrumbrede vraagstukken wordt in toenemende mate een bijdrage vanuit de kenniskringen verwacht. Deze vraagstukken kunnen zowel van intern als van extern komen. Het kernteam coördineert dergelijke vraagstukken en opdrachten.

Tabel 2. Capaciteit kenniscentrum in fte.

	FTE 2017	FTE 2018	FTE 2019	€ 2017	€ 2018	€ 2019
Lectoren	5	4,96	5,02	521.785	497.117	550.287
Kenniskring	4,11	6,88	6,35	334.637	598.129	575.991
Platform*	2,12	2,3	7,74	193.908	210.888	751.108
Promovendi*	0,65	0,9	0,81	61.575	80.837	85.665
Totaal	**11,88**	**15,04**	**19,92**	**1.050.391**	**1.386.971**	**1.963.051**

*Platform zijn mensen die ondersteunend zijn aan het kenniscentrum en geen directe positie hebben bij een lectoraat. Promovendi zijn alleen de promovendi die op interne middelen of een NWO beurs hun PhD traject vervullen.

Middelen

Eerste geldstroom

De afgelopen jaren was het door de verschillende verdeelsleutels, financiële stromen en beheerders lastig goed zicht te krijgen op het totale onderzoeksbudget van het platform. Binnen het kenniscentrum is in 2019 gekozen om voor iedere lector een kenniskringomvang van 1,5 fte per 1 fte lector te reserveren vanuit de eerste geldstroom, met een minimale kenniskringomvang van 0,8 fte. Daarnaast wordt in de ontwikkeling naar kenniscentrum een standaardbedrag voor ondersteuning opgenomen waarna de rest van het budget, in overleg, over het kenniscentrum verdeeld kan worden.

In de periode 2017- 2018 werden de beschikbare onderzoeksmiddelen hogeschoolbreed toegekend langs vier lijnen:

- een *platformbudget* dat rechtstreeks naar het platform ging;
- een *individueel* budget voor lectoren aangevuld met geworven externe middelen;
- een *kenniskringbudget* waar faculteiten onderzoektijd van docenten bij lectoraten mee konden financieren;
- en een *budget voor promotie- en pre-promotievouchers* beheerd door De HHs promotiecommissie (ondergebracht bij OKC).

Het *platformbudget* voor het onderzoeksplatform Kwaliteit van Leven bedroeg over de jaren 2015-2018 circa een half miljoen euro per jaar en werd beheerd door de platformvoorzitter.

De faculteiten ontvangen per lectoraat *individueel budget* ter dekking van hun salaris, managementondersteuning en overige instellingslasten. Per 1 januari 2019 is het individueel budget per lector voor alle lectoren gelijkgesteld op 160k euro per 1 fte lector. Dit budget is toegekend aan de faculteit waar de lector is aangesteld.

Faculteiten ontvingen tot en met 2018 daarnaast een zogeheten *kenniskringbudget*, waarvan de omvang op historische gronden (studentenaantallen en lectoraatsaanstellingen) was bepaald, van waaruit zij opleidingen in staat stelden docenten vrij te stellen voor onderzoek, meestal in de omvang van 0,2 fte voor een periode van een jaar of langer. Vanaf 2019 zijn de kenniskringmiddelen toegevoegd aan de platformmiddelen.

Het *budget voor (pre-)promotievouchers* is een hogeschoolbreed stimuleringsbudget om medewerkers te laten promoveren of de mogelijkheid te geven een subsidieaanvraag te schrijven voor een externe subsidieoproep (voornamelijk NWO promotiebeurs voor leraren). Tweemaal per jaar wordt er een interne call opengezet waar medewerkers op kunnen reageren. Een onafhankelijke, interne commissie van lectoren beoordeelt de voorstellen op inhoud en kwaliteit. In Tabel 2 staat het aantal fte promovendi van het kenniscentrum benoemd die via een dergelijke regeling (tijdelijk) een (pre-)promotietraject zijn gestart, dan wel met behulp van een NWO promotiebeurs voor leraren gepromoveerd zijn of aan het promoveren zijn.

Tabel 3. Inkomsten kenniscentrum

	€ 2017	% 2017	€ 2018	% 2018	€ 2019	% 2019
Inkomsten 1e geldstroom	600.000	44,2	500.000	45,3	1.201.000	59,1
Inkomsten 2e geldstroom	600.751	44,3	471.112	42,7	631.179	31,1
Inkomsten 3e geldstroom	31.516	2,3	19.156	1,7	40.975	2,0
Overig*	**125.000**	**9,2**	**113.053**	**10,2**	**158.750**	**7,8**

* overig zijn in kind inkomsten

De tabel geeft een beeld van de totale inkomsten van het kenniscentrum. Het grote verschil in eerste geldstroommiddelen in 2019 is veroorzaakt door de overheveling van het kenniskringbudget van de faculteiten naar de onderzoeksplatforms. Voor alle externe inkomsten geldt dat de inkomsten worden gekoppeld aan de periode waarin de bijbehorende activiteiten worden uitgevoerd.
Uit het overzicht blijkt dat de inverdienopdracht van >30% in 2020 de afgelopen drie jaren is behaald op kenniscentrumniveau.

Externe middelen

Lectoraten (en geaggregeerd het kenniscentrum) verwerven externe middelen zoals subsidies, contractactiviteiten, structurele bijdragen en bijdragen van strategische partners. De inverdienopdracht vanuit De HHs is in de beleidsnotitie Onderzoek Versterkt (4) vastgesteld op 30% in 2020 en 35% in 2022. In de beleidsnotitie zijn geen uitspraken gedaan over het niveau (lectoraat of kenniscentrum) waarop dit percentage gehaald dient te worden.
Tabel 3 laat zien hoeveel (externe) middelen het kenniscentrum heeft verworven (Bijlage 1 en 2, aparte bijlagenboek). Bij het bepalen van het behaalde inverdienpercentage per periode wordt het totaal van de 2de en 3de geldstroom afgezet tegen het totaal van de begroting voor de 1ste, 2de en 3de geldstroom.

Tweede geldstroom

De lectoren verzorgen grotendeels zelf subsidieaanvragen en worden daarin ondersteund door de Subsidiedesk. Als het extern inverdienen gebaseerd wordt op de kenniskringomvang die op eerste geldstroom versus externe middelen wordt aangesteld, varieert dit percentage tussen de 0% en 60%. Sommige lectoren hebben hier meer ervaring mee en succes in dan anderen.

Derde geldstroom

De registratie van derde geldstroommiddelen volgt vanaf januari 2020 dezelfde procesgang als de tweede geldstroom en is daarmee ondergebracht bij de Subsidiedesk. Daarnaast zijn er '*in kind*' 'inkomsten', die zolang er geen officiële financiële transacties zijn, niet in de boekhouding worden opgenomen. In het overzicht externe inkomsten worden *in kind* bijdragen alleen opgenomen als daarvoor de informatie inclusief ondersteunende documentatie is doorgegeven aan de Subsidiedesk. Daarnaast worden in kind bijdragen waar geen contract afspraken voor zijn niet meegerekend. De *in kind* bijdragen zijn dus (aanzienlijk) omvangrijker dan uit deze tabel blijkt.

Interne en externe netwerken

Het kenniscentrum Health Innovation werkt met verschillende interne en externe partners samen.

Intern netwerk

Onze primaire, interne, samenwerkingspartners betreffen de opleidingen van de vier betrokken faculteiten GVS, ITD, SWE en TIS (zie Bijlage 4). De samenwerking met de opleidingen kent verschillende vormen, van kenniskringlidmaatschap tot aan het geven van gastcolleges, het verzorgen van minoren, het aandragen van ontwerp- en onderzoeksopdrachten voor studenten en het optreden als 'critical friend' van de opleiding bij curriculumvernieuwing. Er wordt op dit moment het meest intensief samengewerkt met de opleidingen van de faculteit GVS. Vierenveertig procent (30 van de 68) van de docent-onderzoekers is verbonden aan deze faculteit.

Bezoek minister Bruno Bruins aan Sportlab Zuiderpark

Smartlab op locatie Basalt (Vredenrustlaan, Den Haag)

De meeste lectoren ervaren dat de samenwerking met de faculteit waar zij in dienst zijn soepeler verloopt dan de samenwerking met andere faculteiten. Dit is deels terug te zien in de samenstelling van de kenniskringen (Bijlage 3, aparte bijlagenboek). De meeste kenniskringen zijn daarbij van beperkte omvang, in een enkel geval zijn kenniskringleden lid van meerdere kenniskringen.

De meeste lectoraten hebben een maandelijkse kenniskring-bijeenkomst en hebben tussendoor bilateraal overleg of projectteambijeenkomsten met individuele kenniskringleden. Sommige lectoraten houden eens in de zoveel tijd gezamenlijke kenniskringbijeenkomsten, bijvoorbeeld het lectoraat Oncologische Zorg en Technologie voor Gezondheid. Naast het contact met de kenniskringleden vinden er ook overleggen met teamleiders en opleidingsmanagers plaats op reguliere basis. De lectoren treffen elkaar bij het maandelijkse lectorenoverleg.

Het aantal onderzoeksprojecten waarin lectoraten samenwerken is toegenomen de afgelopen jaren. Voorbeelden van projecten of initiatieven waar dit gebeurt zijn: Beweegvriendelijke kliniek, Beweegvriendelijk Zuiderpark, THUAS meets EAST, een gezamenlijk special issue van het tijdschrift International Journal of Environmental research in Public Health (15) en een gezamenlijke praktijkgerichte sport- en beweegagenda.
Lectoraten benutten in toenemende mate elkaars expertise en netwerk. Doordat lectoren verschillende expertises hebben en ondergebracht zijn bij verschillende faculteiten, benaderen ze het onderzoek en de onderzoeksopzet vanuit verschillende perspectieven. Een mooie resultante hiervan is bijvoorbeeld dat het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving vanuit een kwantitatieve traditie in de loop der jaren meer kwalitatieve onderzoeksmethoden is gaan toepassen en onderzoeksmethoden uit het ontwerpdomein als context mapping. Er wordt ook samengewerkt met lectoraten van andere kenniscentra. Het lectoraat Urban Ageing leidt een SIA Raak MKB onderzoeksproject naar woonvormen voor ouderen. Dit onderzoeksproject wordt in gezamenlijkheid met het lectoraat Public Governance (kenniscentrum Governance of Urban Transitions) ingevuld. Het lectoraat Revalidatie werkt samen met het lectoraat Inclusive Education op het vraagstuk: studenten met een functiebeperking. Het lectoraat Smart Sensor Systems was tot half 2019 nog onderdeel van hett kenniscentrum Health Innovation. Door de focus van dit lectoraat op "preventie door predictie" worden er metingen aan mens, plant, dier en machine gedaan. Het perspectief van de mens sluit hiermee aan op het kenniscentrum Health Innovation en vormt een verbinding met het kenniscentrum Digital Operations and Finance. Het team externe relaties (OKC) van De HHs ondersteunt bij het afstemmen tussen de verschillende kenniscentra bij grotere partners in de regio, zoals bijvoorbeeld de gemeente Den Haag. Zij zullen ook ondersteunen in de keuze en soorten partners die kenniscentra aan zich kunnen verbinden. Er vindt met dit team tweemaandelijks een overleg plaats met alle kenniscentra.
De fysieke nabijheid van de lectoren is een punt van aandacht voor de samenwerking tussen lectoraten. Omdat de lectoren van het kenniscentrum verdeeld zijn over vier faculteiten en zijn overgegaan naar flexwerken komen zij elkaar minder tegen. Ook zijn er geen aparte ruimtes waar lectoren met hun kenniskringleden kunnen samenwerken. Dit wordt door de lectoren en kenniskringleden ervaren als een groot gemis.

De meest intensieve samenwerking vindt binnen een lectoraat plaats tussen lector, (docent-)onderzoekers en externe kenniskringleden. Veel lectoraten hebben externe kenniskringleden waarmee de verbinding met de beroepspraktijk en de samenleving geborgd wordt. Het lectoraat Urban Ageing heeft bijvoorbeeld een oudere senior (wordt in maart 2020 80 jaar) als kenniskringlid opgenomen om de vertaalslag naar de doelgroep van het lectoraat te maken in de buitenwereld, onder andere door te werken aan een positieve beeldvorming van senioren en daarvoor columns te schrijven in een vakblad. Ook is er een concrete rol voorzien bij de invulling van het Platform Seniorvriendelijke Stad Den Haag. Het lectoraat Revalidatie betrekt ex-patiënten als innovatiepartners bij (student)projecten. De samenstelling van de lectoraten is terug te vinden in Bijlage 3, aparte bijlagenboek.

Extern netwerk

Er wordt vanuit het kenniscentrum en de lectoraten met een keur aan externe partners samengewerkt, zie Bijlage 5. De samenwerking met partners komt vaak op organische wijze tot stand: op basis van contacten van de lector, de wil om samen te werken, vertrouwen in elkaars kennis en kunde en op basis van bewezen diensten. Eén van de eisen aan nieuwe lectoren is het beschikken over een relevant extern netwerk. Het lectoraat Impact of Sport kan bijvoorbeeld voortbouwen op het netwerk van de lector vanuit zijn onderzoeksactiviteiten bij de Universiteit Utrecht. De lectoren verbinden hun netwerk aan dat van de hogeschool en haar opleidingen.

Het kenniscentrum heeft in 2018 een eerste inventarisatie gemaakt van samenwerkingspartners. Vanuit deze eerste inventarisatie is een soort 'longlist' ontstaan van 60 instellingen en bedrijven die gescoord zijn op vier criteria gebaseerd op Katapult: samenwerkingsovereenkomst, samenwerking lectoraat, samenwerking onderwijs en structurele investering. De partners met de hoogste score lijken de meest logische partners om een strategisch partnership mee aan te gaan op kenniscentrum niveau.

Op dit moment heeft het kenniscentrum met zes partners[5] een samenwerkingsovereenkomst. Deze zijn vooral gebaseerd op samenwerkingen die er vanuit het verleden al waren vanuit lectoraten. Zo wordt al vanaf 2008 intensief samengewerkt met Basalt, een regionale aanbieder van Medisch Specialistische Revalidatie. In 2019 zijn vanuit het kenniscentrum meerdere oriënterende gesprekken gevoerd met partners die interessant zijn voor het hele kenniscentrum, in plaats van alleen voor één lectoraat, waaronder verschillende gemeentes en het LUMC. In 2020 zullen verdere stappen in zetten.

De gemeente Den Haag is een belangrijke samenwerkingspartner voor het kenniscentrum: de hogeschool beheert samen met ROC Mondriaan en de gemeente de locatie Sportcampus Zuiderpark, de gemeente heeft in het verleden het lectoraat Mantelzorg gefinancierd. Daarnaast is de gemeente opdrachtgever van diverse onderzoeksprojecten en –programma's waaronder het Central Innovation District Cluster E-health, evaluatie van outdoor fitness locaties, sportevenementen en het Haags Sportkwartier. De gemeente profileert zich daarnaast als age-friendly city (senior-vriendelijke stad) en zal in 2022 European Sport Capital zijn.

Bezoek Cluj, Roemenie in kader THUAS meets EAST project

Daarnaast is het kenniscentrum vertegenwoordigd in de Medical Delta en Vitale Delta. Dit zijn twee sterke consortia van universitaire partners, hogescholen, gemeenten, zorginstellingen en bedrijven in de regio. Het kenniscentrum participeert op verschillende wijzen in de delta's:

- Deelname aan kernteamoverleg en gezamenlijke projecten van het wetenschappelijk programma EHealth en self management en het wetenschappelijk programma Improving Mobility with Technology;
- Lid wetenschappelijke raad van hoogleraren Medical Delta;
- Living Lab Care Robotics;
- Rehabilitation & Technology fieldlab (Basalt, HHs, Leiden Universitair Medisch Centrum, TU Delft);
- Lid Adviesraad Vitale Delta;
- Werkpakket leider Vitale Delta Fysiek Vitaal;
- Leading lector Vitale Delta Fysiek Vitaal.

Internationaal

Het kenniscentrum werkt ook samen met internationale partners (zie kader). De aard en de omvang van de buitenlandse contacten variëren sterk, mede onder invloed van de scope van het betrokken lectoraat (meer/minder internationaal georiënteerd). Het lectoraat Urban Ageing is actief in Europa in verschillende COST Actions. De lector heeft een hoogleraarschap aan de Wroclaw University of Environmental and Life Sciences (UWPr/WULS) en een groot onderzoeksproject met de University of Adelaide in Australië. Ook wordt er met de Open University in Milton Keynes (Verenigd Koninkrijk) samengewerkt aan een Feature Papers Special Issue op het gebied van age-friendly cities. Het lectoraat Revalidatie heeft een intensieve samenwerking opgebouwd met SARAH networks in Brazilië: kennisuitwisseling, internships in Brasilia, gezamenlijke projecten en onderzoek. Het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving (GLSO) werkt in een Erasmus+ project met verschillende Europese partners samen aan inclusief bewegingsonderwijs. Het lectoraat werkt ook samen met de University of South Australia aan de validatie van een praktische motoriektest.
Vanuit de hogeschool is de wens gekomen om de bestaande samenwerkingen van de lectoraten met internationale partners te verbreden en/of verdiepen (12). In dit kader hebben in 2019 verschillende uitwisselingsbijeenkomsten plaatsgevonden, o.a. met Denemarken en Spanje. Daarnaast is het kenniscentrum in 2019 gestart met verkenningen in Centraal en Oost-Europa (onderzoeks-project THUAS meets EAST) vanuit een interne financiering in het kader van de Europese subsidiestrategie van De HHs.

5 Basalt, HMC, WZH, GGD Haaglanden, Pieter van Foreest en Gemeente Zoetermeer.

Bezoek Universidad Francisco de Vitoria (UFV) Madrid, 14-16 november

Samenwerkingslanden

- Australië; Urban Ageing, GLSO
- India; Mantelzorg
- Brazilië; Revalidatie
- Polen; Urban Ageing
- Slovenië; GLSO
- China; Impact of Sport
- Duitsland; Impact of Sport
- Luxemburg; GSLO
- Spanje; GLSO
- Schotland; GLSO
- Ierland; GLSO
- Verenigd Koninkrijk; Urban Ageing

Reflectie

Waar staan we?

Er hebben de afgelopen jaren verschillende herschikkingen plaatsgevonden met het oog op het bereiken van meer impact. De huidige organisatiestructuur past bij deze verandering; een netwerkstructuur die massa en focus kan bereiken door mensen en middelen rondom belangrijke gezondheidsthema's te positioneren. Het interne en externe netwerk is groeiende en verbreedt zich van een netwerk rondom een lectoraat tot een netwerk rondom het kenniscentrum.

Met de middelen die tot onze beschikking staan, hebben we een ratio van 2,8 fte (docent-)onderzoeker op 1 fte lector. Dit is lager dan de hogeschoolambitie van 1 op 4, echter deze verhouding is gebaseerd op een extern inverdienpercentage van 40%. Aan het inverdienpercentage wordt hard gewerkt door de lectoraten. Op dit moment is dat 30% op kenniscentrum niveau, de norm voor 2020. Het afgelopen jaar is het percentage tweede geldstroom gestegen met 34%. Wij verwachten dan ook dat dit percentage de komende jaren verder zal stijgen en daarmee ook de omvang van de kenniskring per lector en daarmee de onderzoeksmassa van het kenniscentrum. De lectoraten met een hoog inverdienpercentage laten zien dat de ratio haalbaar is.

Door het bijeenbrengen van alle onderzoeksmiddelen bij het kenniscentrum en de rol van de leading lector om de inhoudelijke koers te bewaken, bereiken we meer focus en vergroot dit de samenwerkingen over de lectoraten heen. Ook financieel gezien zijn er voordelen aan de nieuwe organisatiestructuur. Vanaf 2020 gaan we een meerjarenbegroting opstellen waarna we ook langetermijnplanningen en investeringen kunnen gaan doen. Dit helpt het kenniscentrum om een overkoepelende strategie complementair aan de lectoraten te ontwikkelen. Zo wordt er los van de lectoraten ruimte gecreëerd om de kennis en expertise verder op te bouwen en te borgen. Er is het afgelopen jaar op kenniscentrum niveau geïnvesteerd in de relatie met de opleidingen en faculteiten. Dit is een gunstige uitgangspositie voor toekomstige onderzoeksprojecten. Echter dit vraagt om blijvende investering van beide kanten. Er worden hogeschoolbreed 'groene' en 'blauwe' maatregelen (relatie/inspiratie en procedureel/formeel) uitgewerkt die een continue uitwisseling tussen onderzoek en onderwijs stimuleren.

Hoewel we als lectoraten veel samenwerkingsrelaties onderhouden en aangaan heeft het kenniscentrum nog geen expliciete visie en strategie op samenwerking. De meeste relaties worden onderhouden vanuit de verschillende lectoraten op project- of onderzoekslijnniveau en sommige projecten zijn naar duurzame consortia gegroeid (b.v. Perfecte Sportrolstoel, Gymzaal van de Toekomst, FAST@HOME). De huidige strategische partners zijn gaandeweg ontstaan, maar we streven naar een duidelijkere verbintenis met het kenniscentrum. De positie van het kenniscentrum in de regio en binnen de consortia van de Medical Delta en Vitale Delta kan daarin bepalend zijn. Hierin is de positionering van het kenniscentrum in relatie tot regionale hogescholen en universiteiten voor Health Innovation belangrijk. Daarnaast wil het kenniscentrum het MKB/bedrijfsleven duurzamer aan zich verbinden zodat er ook sociaal-technologische innovaties op de markt komen en uitgerold kunnen worden. Het startup-initiatief Yes!Delft biedt bijvoorbeeld goede mogelijkheden voor zorggerelateerde innovaties. De partners en werkveldcommissie van de opleidingen vormen ook een bron voor het uitbouwen van strategisch partnerships voor het kenniscentrum. Deze strategie willen we op korte termijn voor het nationale (en in mindere mate voor internationale) netwerk verder ontwikkelen.

Wat vinden we daarvan?

De ontwikkeling van onderzoeksplatform naar kenniscentrum gaat vooruit. Bij een deel van de betrokkenen leeft wel de behoefte om te gaan groeien vanuit een stabiele situatie. Er is een breed gedeelde wens om de samenwerking tussen de lectoraten op inhoud te versterken; daarbij wordt naar het kenniscentrum gekeken als stimulator en facilitator. Het schrijfproces van deze kritische zelfreflectie is dan ook gebruikt als katalysator om meer inhoudelijke kennis te krijgen van elkaars expertisegebieden en te ontdekken waar raakvlakken zitten tussen de lectoraten. Het programmatisch werken vereist samenwerking, continuïteit en grote(re) aanstellingen van lectoren en kenniskringleden en ondersteuning. Dit is een uitdaging gezien de dynamiek in het onderwijs en de afhankelijkheid van externe middelen. De samenwerkingsverbanden zijn in onze ogen goed. Wel dienen wij ons de vraag te stellen of deze daadwerkelijk geschikt zijn om bij te dragen aan de doelen van het kenniscentrum. Dit is een vervolgstap die past bij de formulering van de doelen en de meetbaarheid daarvan.

In de hectiek van alle dag treffen de lectoren en kenniskringleden elkaar soms te weinig. Het kenniscentrum is de ontmoetingsplaats waar lectoren, kenniskringleden en opleidingen elkaar vinden in het doen van praktijkgericht onderzoek. Een plek waar informeel informatie over projecten en onderzoeksmethodes wordt uitgewisseld en formeel wordt samengewerkt op projecten. Meer gezamenlijke werkplekken zouden hierbij kunnen helpen.
Een andere randvoorwaarde om de ambities te kunnen realiseren is een betere ondersteuning van onderzoek. Deze verbeterpunten zien wij in de ondersteuning vanuit de diensten B&C, BZ en OKC[6] in het financieel management van de onderzoeksprojecten, het aanreiken van formats voor offertes, samenwerkingsovereenkomsten, een (medische) ethisch commissie en sturing op samenwerking in de R&O-gesprekken.

Wat gaan we doen?

Om het programmatisch werken te bevorderen is samenwerken essentieel en dit is makkelijker in grotere, meerjarige onderzoeks- en subsidieprojecten. Het ontwikkelen van doelstellingen en daarmee een strategie gericht op het realiseren van onze missie heeft prioriteit. Op dit moment is het verschil tussen de lectoraten qua acquisitie en inverdienen groot. We gaan leren van elkaar in formele en informele ontmoetingen. Het kenniscentrum zet hier al meer op in door zich zichtbaarder neer te zetten en de kenniskringleden vaker te betrekken bij kenniscentrum vraagstukken en meetings te organiseren. Door themasessies te organiseren en pitstop-sessies zien we dat lectoren en kenniskringleden elkaar leren kennen en dus ook meer aanvullend aan elkaar gaan werken. Teambuilding is van groot belang, net als organisatorische rust en bestendiging. Als we een aantal van de knelpunten in de ondersteuning kunnen oplossen, verwachten we de meerwaarde van het kenniscentrum voor alle onderzoekers op korte termijn zichtbaar te kunnen maken.
Op het gebied van interne profilering ziet het kenniscentrum kansen om De HHs als living lab te adopteren en een kenniscentrum overstijgend project ter bevordering van de gezondheid van studenten en medewerkers van De HHs op te zetten onder de noemer Healthy@Haagse Hogeschool (HHHS).
Als kenniscentrum staan we aan het begin van een strategische externe profilering en partnerships. Een aantal lectoraten heeft in de afgelopen jaren samenwerkingsovereenkomsten opgesteld met externe partners. Hier zijn gezamenlijke afspraken gemaakt. Monitoring hiervan is gestart in 2020 en de meerwaarde op de lange termijn ten aanzien van de onderzoeksagenda van het kenniscentrum moeten we kunnen aantonen. Op basis van deze evaluatie zullen we beslissen met welke partners we een strategische alliantie willen.

6 Bedrijfsvoering & Control, Bestuurszaken en Onderwijs, Kennis en Communicatie.

BKO 3: Standaarden voor integriteit en kwaliteit

Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de standaarden die in het vakgebied (gezondheidsdomein) gelden voor het doen van onderzoek.

Als kenniscentrum onderschrijven wij de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit en het advies van de werkgroep kwaliteit van praktijkgericht onderzoek (16). Beide zien wij als geëxpliciteerde standaard voor integriteit en kwaliteit. Onze lectoren en kenniskringleden zijn bekend met de standaarden en passen deze op verschillende wijze toe in hun eigen onderzoekspraktijk.

Voldoen aan de standaarden in het vakgebied

Voor praktijkgericht onderzoek betekent het voldoen aan de standaarden van het vakgebied in ieder geval drie zaken (18):

1. het onderzoek moet relevant zijn voor de (beroeps)praktijk en de maatschappij;
2. het onderzoek moet method(olog)isch grondig zijn;
3. het onderzoek moet ethisch verantwoord zijn.

Maatschappelijke relevantie

Er zijn verschillende indicatoren om maatschappelijke relevantie vast te stellen. Het verkrijgen van tweede en derde geldstroommiddelen voor onderzoek is daar een van. Deze worden altijd beoordeeld en gemonitord door een externe commissie waarmee het ook bijdraagt aan de kwaliteit. Er zijn algemene subsidieoproepen maar ook specifieke, thematische subsidierondes. Deze thematische subsidierondes komen vaak tot stand na raadpleging van het werkveld. Bij open subsidierondes wordt die raadpleging vaak zelf georganiseerd. Op 2 maart 2020 heeft er een werkveldbijeenkomst plaatsgevonden vanuit de drie lectoraten in het sport domein (Impact of Sport, GLSO en Revalidatie) waarin zij de kennisvragen voor de toekomst hebben opgehaald.
Ook kan onderscheid worden gemaakt tussen subsidies die bestemd zijn voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en praktijkgericht onderzoek. Bij subsidie-calls voor praktijkgericht onderzoek wordt veel belang gehecht aan de maatschappelijke relevantie van het onderzoek. In de meeste subsidieaanvragen wordt verwacht dat vraagarticulatie en netwerkvorming met de praktijk reeds heeft plaatsgevonden en is uitgewerkt.

De beoordeling van subsidieaanvragen vindt nu voornamelijk extern plaats. Bij het schrijven van een subsidieaanvraag zijn altijd meerdere (interne en externe) partners betrokken die elkaar feedback geven en de aanvraag aanscherpen. Ook wordt advies ingewonnen bij de Subsidiedesk van De HHs. Sommige lectoraten maken gebruik van peers in dit proces.

Naast het verwerven van tweede geldstroommiddelen worden er binnen het kenniscentrum ook in beperkte mate derde geldstroommiddelen binnengehaald. Het uitvoeren van opdrachtonderzoek ontstaat vaak door een intensieve samenwerking met de praktijk of omdat de actuele vragen goed aansluiten bij de expertise in een lectoraat en partijen elkaar op die manier dus weten te vinden, zoals het project Haags Sportkwartier vanuit de gemeente Den Haag en het lectoraat Impact of Sport. Wat begint met studentprojecten, kan uitgroeien tot betaalde onderzoeksopdrachten, tot gedeeltelijke financiering van een lectoraat, en in de toekomst programmafinanciering van het kenniscentrum. Het lectoraat Revalidatie en het lectoraat Oncologische Zorg worden gedeeltelijk gefinancierd door externe partners Basalt, respectievelijk Haaglanden Medisch Centrum. Anno 2020 komt daar het lectoraat Data Science bij dat gedeeltelijk wordt gefinancierd door de gemeente Zoetermeer. Basalt is het expertisecentrum van Zuid-Holland voor complexe, medische specialistische revalidatiezorg. Met het lectoraat Revalidatie verbinden wij ons sterk met de revalidatiezorg en is dit een verankering voor het onderzoeksthema Health Care & Recovery.

Bij opdrachtonderzoek is het van nog groter belang kritisch te blijven ten aanzien van in de praktijk gehanteerde opvattingen en een onafhankelijke positie te behouden. Het gaat in opdrachtonderzoek altijd om het spanningsveld tussen betrokkenheid en distantie.
Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar een interactieve beweegvloer van het lectoraat GLSO. Hierbij was het belangrijk om de aannames over de effectiviteit van dit product in de gesprekken met de ontwikkelaar niet zomaar over te nemen. Randvoorwaarden voor een onafhankelijk onderzoek, bijvoorbeeld over de openbaarmaking van resultaten, zijn daarom vooraf vastgelegd.
Een andere indicator voor maatschappelijk relevant onderzoek, is de betrokkenheid en feedback van studenten. In 2019 waren meer dan 100 studenten betrokken bij onderzoeksactiviteiten van lectoraten van het kenniscentrum Health Innovation. Studenten geven aan dat echte praktijkvragen bijdragen aan de kennisontwikkeling van hun vakgebied en hen motiveren om zich hierin te verdiepen. De Ziekenhuiskamer van de Toekomst is hier een mooi voorbeeld van. Hier worden vraagstukken uit de ziekenhuispraktijk behandeld. Denk hierbij aan een hanger die aan een ziekenhuiskamer gehangen wordt als een patiënt rust wilt en niet gestoord wilt worden.

“ Mijn onderzoek was erg interessant, omdat het over een groep studenten gaat die nog niet veel onderzocht is, terwijl juist deze groep ongezond gedrag vertoont. Het was dus een relatief nieuw en heel nuttig onderwerp. ”

Quote Master student Vrije Universiteit Amsterdam, lectoraat GLSO

Method(olog)isch grondig en ethisch verantwoord

Onder de eindverantwoordelijkheid van de lector valt ook zijn adviserende rol in het kader van method(olog)isch en ethisch verantwoord handelen. Het wel of niet toetsen van potentieel risicodragend onderzoek bij een medische ethische toetsingscommissie (METC) is in ons vakgebied essentieel. Zo heeft o.a. het lectoraat Revalidatie binnen Basalt een wetenschappelijke commissie (WECO) die de onderzoeksinitiatieven toetst op relevantie en kwaliteit. Zij geven een advies over het wel of niet betrekken van een medische ethische toetsingscommissie. Bij promotieonderzoek worden de onderzoeken getoetst door de (M)ETC van de universiteit van de hoogleraar. De noodzaak van toetsing zit bij elke onderzoeker van ons kenniscentrum tussen de oren, maar formeel is dit binnen De HHs nog niet vastgelegd. Een interne ethische adviescommissie is dan ook een wens vanuit het kenniscentrum. Op korte termijn gaan wij zelf starten met een pilot gezien het belang ervan in het gezondheidsdomein. Een interne adviescommissie kan een eerste vraagbaak zijn om te toetsen op methodisch grondig, ethisch verantwoord handelen en wel/geen WMO-toets. Daarmee doen we recht aan het praktijkgerichte onderzoek.

In toenemende mate is in onderzoek het omgaan met data en privacy een issue, vooral door de recent veranderde wet- en regelgeving op dit gebied. De Functionaris Gegevensbescherming van De HHs denkt mee in onderzoeksprojecten hoe hiermee om te gaan.

Andere voorbeelden van de manier waarop wij de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek binnen het kenniscentrum borgen, zijn:

- Lectoren zijn ervaren, gepromoveerde onderzoekers die in staat zijn om onderzoek op hun vakgebied aan te stimuleren en kenniskringleden hierin te begeleiden. In het profiel van de lectoren, dat we sinds een aantal jaar op De HHs hanteren bij werving en selectie, is dit ook vastgelegd (17).
- De betrokkenheid en ervaring van gepromoveerde docent-onderzoekers in de kenniskring. Ze zijn bekend met alle aspecten van het praktijkonderzoek en beoordelen per onderzoek of en welke ethische issues spelen. Bij twijfel wordt contact opgenomen met de METC Leiden-Den Haag-Delft.
- Bij de begeleiding van kenniskringleden wordt veelal gewerkt in een ‘pyramide’ waarin de lector (gepromoveerde) senior-onderzoekers en promovendi begeleidt, die op hun beurt junior-onderzoekers begeleiden. De kenniskringleden begeleiden op hun beurt weer studenten in het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek.
- Veel lectoraten werken samen met universiteiten in onderzoeksprojecten. Deze samenwerking op projectbasis levert een kwaliteitsslag voor het specifieke onderzoek op en de lector en eventueel betrokken (docent)-onderzoeker leren hier ook van. Vanuit het lectoraat Oncologische Zorg heeft een kenniskringlid een aantal keer een gesprek gehad met iemand van het wetenschapsbureau van het Haaglanden Medisch Centrum om te komen tot een werkwijze, waarbij studentprojecten kunnen plaatsvinden en deze voldoen aan de richtlijnen die zij hanteren. Deze informatie heeft het kenniskringlid binnen het lectoraat verder verspreid.
- Lectoren en kenniskringleden kunnen intern de masterclass ‘Rules and Regulations for Researchers’ volgen die HCTL aanbiedt over de gedragscode.
- Lectoren hebben regelmatig overleg met hun kenniskring. Tijdens deze overleggen worden onderzoeksprojecten besproken, daarbij komt ook aan de orde hoe die projecten voldoen aan wetenschappelijke standaarden. De lectoraten Oncologische Zorg en Technologie voor Gezondheid hebben gezamenlijke kenniskringbijeenkomsten om kruisbestuiving te vergroten voor gezamenlijke onderzoeksprojecten.
- Lectoren passen een vorm van peer review toe bij het opzetten, uitvoeren en publiceren van onderzoek. Ze leggen stukken voor aan collega’s en stakeholders uit het veld om zo feedback te krijgen en het werk naar een hoger niveau te tillen. Lectoren bespreken de onderzoeksvoorstellen met de opdrachtgevers en publiceren in internationale peer-reviewed tijdschriften. Ook deze peer review borgt de methodologische en ethische standaard.

Binnen het kenniscentrum worden verschillende onderzoeksmethodieken gebruikt, zowel kwantitatief als kwalitatief. Daarnaast zien wij in het gezondheidsdomein dat er in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van onderzoeksmethoden uit andere domeinen, zoals participatief actie-onderzoek (PAO) en design thinking. Dit brengt soms spanning met zich bij de beoordeling van subsidieaanvragen.

Zo is er vanuit het Lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving (GLSO) een subsidieaanvraag geschreven gericht op het ontwikkelen en evalueren van een leefstijlinterventie voor mbo-studenten. De leefstijlinterventie werd in een intensief traject samen met de doelgroep ontwikkeld, helemaal afgestemd op de wensen, behoeften en leefwereld van de doelgroep. Op voorhand was niet te zeggen of de interventie een programma (bijvoorbeeld een beweegactiviteit), dienst (bijvoorbeeld een beweegcoach) of product (bijvoorbeeld een app) zou worden en op welke leefstijlgedraging deze zich zou richten (bijvoorbeeld bewegen, ontbijten, meer water drinken). In de aanvraag kon dan ook niet met zekerheid gezegd worden met welke meetinstrumenten de effecten van de interventie gemeten zouden worden, hoe groot de onderzoekspopulatie moest zijn om een effect aan te kunnen tonen etc. Door een extra evaluatiemoment in het project in te bouwen na de ontwikkelfase kon de subsidieverstrekker uiteindelijk akkoord gaan met de aanvraag. Daarnaast is, zeker bij ontwerpend onderzoek, het stilstaan bij het omgaan met proefpersonen en bijbehorend ethisch verantwoord handelen essentieel. Doordat ontwerpcycli elkaar vaak in snel tempo opvolgen en vooraf niet goed te bepalen is welke kant het onderzoek opgaat, is het belangrijk om met regelmaat stil te staan bij de vragen: 'is deze vervolgstap logisch en noodzakelijk'. 'hoe belastend is dit voor de proefpersonen' en 'draagt deze vervolgstap risico's met zich mee'? Door middel van deze vragen vindt er meer reflectie plaats tijdens het onderzoeksproces en kan dit leiden tot andere keuzes.

In de ontwikkeling van onderwijs- naar kennisinstelling zijn deze morele aspecten essentieel. Hier ontstaan natuurlijk ook spanningsvelden.

Bijvoorbeeld het spanningsveld dat studenten binnen een beperkte onderwijsperiode hun onderzoek moeten uitvoeren en hier onvoldoende rekening wordt gehouden met doorlooptijden van beoordelingen bij verplichte instanties zoals een METC. Het lectoraat Revalidatie zet daarom met regelmaat oud-patiënten in als 'innovatie-partners' bij studentprojecten. De doelgroep oud-patiënten is minder 'kwetsbaar' en kan met minder zware onderzoeksprocedures participeren in een onderzoeksproject.

Ook wordt een deel van het onderzoek bij studenten uitgevoerd in plaats van bij de doelgroep waar het project voor bedoeld was.

Daarnaast zit er een spanning in de kwaliteitseisen die tussen de vakgebieden en vanuit de subsidieverstrekker of opdrachtverlener van het lectoraat en de opleiding gelden. In het gezondheidsdomein gelden deels anders eisen dan in het ontwerpdomein. Voor onderzoek gelden deels andere eisen dan in het onderwijs. De docent-onderzoekers spelen hier een cruciale rol in. Door hun dubbele aanstelling in het onderwijs en onderzoek en de positie en rol die zij vaak binnen hun opleiding hebben bij afstuderen, curriculumcommissie of curriculumherziening kunnen zij het onderzoekend vermogen van studenten helpen verbeteren. Waar dat voor het lectoraat en externe gefinancierde onderzoeksprojecten niet afdoende is selecteren docent-onderzoekers de betere studenten, begeleiden deze intensiever en maken zo nodig een kwaliteitsslag over het geleverde eindproduct. Ook lectoren leveren als critical friend of als lid van een curriculum- of werkveldcommissie[7] een bijdrage aan het verbeteren van het curriculum en het onderzoekend vermogen van studenten. Zo hebben lectoren op verzoek van een aantal opleidingen deelgenomen aan kalibratie-sessies van scriptiebeoordelingen.

Opening Ziekenhuiskamer van de Toekomst, 21 november 2019

7 Bij de volgende opleidingen zijn wij op die manier betrokken: MT|BT, CMD, HALO, SK/ISPN, HBOV, IPO en PFT. De afkortingen zijn te vinden in Bijlage 4.

Spanningen rondom ethisch verantwoord handelen kunnen ook in gesubsidieerde projecten ontstaan waaraan verschillende partners met uiteenlopende belangen of uit verschillende vakgebieden meewerken. Door afspraken in samenwerkingsovereenkomsten vast te leggen worden de risico's zo veel mogelijk verkleind en worden afspraken gemaakt hoe in bepaalde scenario's te handelen om de onafhankelijkheid van de onderzoekers optimaal te borgen.

Institutionele aspecten

Het praktijkgerichte onderzoek blijft zich verder ontwikkelen en intern is er een flinke stap voorwaarts gemaakt met een Plan-Do-Act-Check (PDCA)-cyclus specifiek voor onderzoek (Bijlage 4, aparte bijlagenboek) op te stellen. Hierin is in dit kader vooral de reflectie op het onderzoeksprofiel van ieder lectoraat in verhouding tot het (toekomstige) kenniscentrum van belang. In hoofdstuk 5 (**BKO standaard 5**: interne en externe kwaliteitsborging bespreken we dit in meer detail.

Het CvB heeft eind 2018 de nieuwe Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit onderschreven (16) waarna een intern implementatieplan is geschreven. In dit plan staan de activiteiten die opgepakt (dienen te) worden door de verschillende actoren binnen het onderzoek op de hogeschool en staan de zorgplichten voor de instelling. De dienst Onderwijs, Kennis en Communicatie (OKC) voert de regie op dit implementatieplan. Zij zullen de betrokken partijen stimuleren, waar nodig ondersteunen, en zorgdragen voor bestuurlijke besluitvorming op de dossiers waarvoor dit nodig is. Hieronder is per zorgplicht aangegeven wat de status is.

Training en supervisie

Sinds 2019 kunnen onderzoekers bij The Hague Teaching & Learning Centre (HCTL) een masterclass 'Rules and Regulations for Researchers' volgen. HTCL is het professionele leernetwerk van De HHs. Deze masterclass is bedoeld om mensen op de hoogte te stellen van alle vereisten rondom onderzoek (wet- en regelgeving, AVG, databeheer, IP etc.). Tot januari 2020 hebben 17 personen van het kenniscentrum deze masterclass gevolgd, dit is 33% van het totaal aantal deelnemers tot nu toe. Docent-onderzoekers geven ook aan dat zij meer hands-on tools willen hebben om een goede ondersteuning aan studenten te kunnen bieden en hen te begeleiden als ze (deel)onderzoeken uitvoeren. HCTL biedt cursussen voor startende promovendi aan. Daarnaast wordt er vanuit het lectoraat Change Management een masterclass 'Je eigen onderzoek versterkt' gegeven (onder regie van HCTL) over hoe jij je eigen onderzoek kan profileren binnen de opleiding, faculteit en de gehele hogeschool.

Bij de begeleiding van kenniskringleden wordt veelal gewerkt in een 'pyramide' waarin de lector (gepromoveerde) senior-onderzoekers en promovendi begeleidt, die op hun beurt junior-onderzoekers begeleiden. De kenniskringleden begeleiden op hun beurt weer studenten in het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek. Binnen het expertisecentrum Bewegingstechnologie is er een sterke verbinding tussen docenten en docent-onderzoekers die meer kennis van richtlijnen hebben. Hiermee verdiepen zij de vraagarticulatie en het opdrachtgeverschap. De opleiding Bewegingstechnologie is een voorbeeld waar een relatief hoog percentage gepromoveerde docenten werkzaam is. Zij hebben het curriculum onlangs herzien waarin onderzoekend vermogen, onderzoek opzetten en uitvoeren goed is geïntegreerd. Participatie in de beroepspraktijk in de verbinding onderwijs-onderzoek wordt flexibel voor elke individuele student geïntegreerd. Er worden 10 weken ontwikkel- en onderzoeksprojecten uitgevoerd door alle 1e jaars studenten in de beroepspraktijk. Dit is in nauwe samenwerking met het lectoraat Revalidatie en Basalt vormgegeven.

Onderzoekscultuur

Deze zorgplicht is subjectief van aard en zit daarmee vooral verwerkt in het functioneren van de lector en zijn kenniskring in de relatie met het onderwijs, de kenniskring en de buitenwereld. Het is de taak van de lector om voor een veilige, stimulerende, kritische onderzoekscultuur te zorgen. In 2020 wordt er een leiderschapsconferentie[8] tweedaagse (26-27 maart)[9] georganiseerd rondom onderzoek waar de organisatie van kenniscentra, de verbinding onderwijs-onderzoek en alle geldende wet- en regelgeving aan bod komen. De leiderschapsconferentie brengt faculteitsdirecteuren, opleidingsmanagers, teamleiders en lectoren samen, waardoor er aan een cultuuromslag gewerkt kan worden; van onderwijsinstelling naar kennisinstelling. Daarnaast organiseren alle kenniscentra op roulatiebasis wekelijkse onderzoekslunches over projecten, onderzoeksmethodieken, samenwerkingen en dergelijke. Tijdens deze bijeenkomsten is er ruimte voor kritische en collegiale reflectie waardoor de open onderzoekscultuur wordt bevorderd.

8 De Haagse Hogeschool verbindt haar leidinggevenden via het collectieve leiderschapsprogramma. Dit bestaat uit conferenties met een duur van een dagdeel tot twee dagen. De inhoud is een mix van actuele thema's en hogeschoolbreed beleid. De deelnemers variëren van alle leidinggevenden tot enkel de directie. Deze bijeenkomsten worden zeven keer per jaar georganiseerd.

9 Vanwege de coronacrisis heeft deze nog niet plaatsgevonden en zal dit thema later geagendeerd worden.

Databeheer

Onderzoekers krijgen workshops aangeboden over de privacy wetgeving (AVG) en de richtlijnen voor onderzoek die daaruit voortvloeien. In 2020 is het project Research Data Management van start gegaan (FZ&IT). Dit project is erop gericht om een systeem voor opslag van onderzoeksdata aan te schaffen en/of in te richten, waarmee voldaan kan worden aan de landelijke richtlijnen. Landelijk zien we de ontwikkeling naar datastewards ontstaan omdat de typen data en de vereisten per onderzoeksdomein verschillen. De HHs start in 2020 een pilot met de rol van datasteward binnen een of meerdere kenniscentra.
Vanuit de Subsidiedesk en de Functionaris Gegevensbescherming wordt er sinds 2019 ondersteuning geboden bij het opstellen van de datamanagementparagraaf en –plan in subsidieaanvragen. Deze datamanagementparagraaf wordt integraal aangevuld vanuit de interne experts zoals team onderzoek, de bibliotheek en de Functionaris Gegevensbescherming.

Openbaarmaking en verspreiding

De HHs is aangesloten bij het landelijk initiatief om te komen tot een Nationaal Platform Praktijkgericht Onderzoek. Dit project is gericht op het verbeteren van de zichtbaarheid, vindbaarheid en beschikbaarheid van onderzoeksresultaten van hogescholen via een open online platform. De HHs is vertegenwoordigd in de stuurgroep (FZ&IT) en in de verschillende werkgroepen (OKC, team onderzoek, communicatie en bibliotheek) die in het kader van het landelijke project zijn gevormd.

De output van de lectoraten wordt geregistreerd in een interne database op SharePoint. De infographics die met behulp van deze data gemaakt worden zijn zeer illustratief en worden nu ook op kenniscentrum- en lectoraatsniveau ontwikkeld.
De bibliotheek heeft de uitvoering van het open access beleid opgepakt: onderzoekers worden voorgelicht over auteursrechten, er is een stappenplan ontwikkeld om dit beleid op de kaart te zetten en de bibliotheek faciliteert in ondersteuning. Bewustwording van Open Science-principes en eigendomsrechten bij contracten met externe partners is nog een punt van aandacht. Een mooi voorbeeld hiervan is het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving dat een juridische overeenkomst heeft opgesteld, waarin afspraken met studenten worden gemaakt over auteursrechten en eigendom en beheer van verzamelde data. Het Lectoraat Urban Ageing publiceert al zijn output reeds als open access artikelen, en is tevens partner van het tijdschrift Gerōn, dat sinds kort een open access platform voor artikelen op het gebied van de ouder wordende maatschappij is. Niet altijd is het mogelijk om open access te publiceren omdat tijdschriften niet altijd open acces zijn.

Ethische normstelling en toetsing

Vanaf januari is de regeling wetenschappelijke integriteit in werking getreden. In deze regeling is een vertrouwenspersoon en een commissie vermeld. De vertrouwenspersoon is het eerste aanspreekpunt voor vragen en klachten en de commissie onderzoekt en informeert het CvB bij ingediende klachten. In deze commissie zijn per 1-1-2020 twee lectoren (Joost van Hoof en Joost van der Sijp (plaatsvervangend lid)) van het kenniscentrum actief.

Reflectie

Waar staan we?

Het kenniscentrum en de lectoren onderschrijven de gedragscodes voor kwaliteit en integriteit van praktijkgericht onderzoek zoals geëxpliciteerd in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit en het advies van de werkgroep Kwaliteit van Praktijkgericht Onderzoek (16) en handelen daar ook naar. De lectoren weten dat zij medeverantwoordelijk zijn om de kwaliteit en onafhankelijkheid van het onderzoek te borgen. Er wordt veel aan kwaliteitszorg gedaan binnen lectoraten, maar dit is niet altijd geëxpliciteerd c.q. structureel georganiseerd en gedeeld binnen het kenniscentrum.
Onderzoeksvoorstellen worden met de opdrachtgevers besproken, dan wel door een externe reviewcommissie en de subsidieverstrekkers beoordeeld. Er wordt peer-reviewed gepubliceerd en indien nodig wordt een voorstel bij een METC getoetst. Het beleid van de hogeschool zit voldoende tussen de oren bij alle onderzoekers. Lectoren nemen eigen initiatief om open access te publiceren.
De ethische normstelling en toetsing is een onderdeel waar we nog op willen verbeteren. Binnen de hogeschool wordt hard gewerkt aan de onderzoekscultuur en –infrastructuur. Het gezondheidsdomein is een domein waar de eisen vaak strenger zijn, door de gevoelige gegevens, en vereist dit op dit moment meer van de onderzoekscultuur en –infrastructuur dan nu centraal georganiseerd is. De lectoraten toetsen deze eisen wel buiten de hogeschool.
De kennisdeelsessies die we afgelopen jaar gestart zijn rondom de labs zijn positief ontvangen. Daar zien we dat er intern nog voldoende versterking gevonden kan worden. Het kernteam pakt deze rol door te delen wat zij zien en horen.

Wat vinden we daarvan?

Wij vertrouwen erop dat onze lectoren, als experts in hun vakgebied en de ervaren gepromoveerde senior-onderzoekers, zorgen dat de kwaliteit en integriteit binnen hun lectoraat wordt geborgd. Uit gesprekken met alle lectoren en kenniskringleden blijkt dat ze goed kunnen uitleggen hoe zij in het lectoraat met kwaliteit en integriteit omgaan. Dit is nog niet in beleid geborgd. Als het kenniscentrum dit oppakt en daarmee de best-practices deelt en daarmee een soort van peer-review organiseert is dit een duidelijke meerwaarde die het kenniscentrum levert ten opzichte van de individuele lectoraten. We zien ook dat er nog weinig intervisie onderling is. Het kenniscentrum wil hierin faciliteren; good practices delen, peer-feedback sessies organiseren. In september zijn bijvoorbeeld de lectoraatsjaarplannen met elkaar gedeeld in het kenniscentrum en door tenminste twee lectoren van feedback voorzien. Lectoren realiseren zich dat de kwaliteit en integriteit onder druk komt te staan bij capaciteitsgebrek, tijdsdruk en schaarste van mensen, ondersteunende systemen en middelen. Lectoren ervaren daarnaast nog met regelmaat onvoldoende taakondersteuning (zoals bijv. een ontvankelijkheidstoets bij het indienen van een subsidieaanvraag) vanuit de hogeschool, al zien we hier een duidelijke verbetering in.

Wat gaan we doen?

Met teambuilding en het goede gesprek creëren we een onderzoeks-cultuur waarin we van elkaar leren, elkaar weten te vinden en kruisbestuiving ontstaat. We delen bijvoorbeeld formats en organiseren feedbacksessies rondom subsidieprojecten. Aangezien we allemaal in het gezondheidsdomein opereren gelden nagenoeg dezelfde richtlijnen voor alle lectoraten. Als kenniscentrum gaan we daarnaast, vooruitlopend op een hogeschoolbrede ethische adviescommissie, starten met een interne ethische advies/reflectiecommissie die de onderzoeksaanvragen beoordeelt op o.a. relevantie, belang proefpersoon, privacy, dataverwerking en opslag. Tijdens een leiderschapsconferentie[10] wordt er uitgebreid aandacht besteed aan de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit. In februari 2020 is daarnaast een projectleider Integrale Onderzoeksondersteuning gestart die knelpunten inventariseert, oplossingsgericht gaat adviseren en projectopdrachten gaat uitzetten.

10 De Haagse Hogeschool verbindt haar leidinggevenden via het collectieve leiderschapsprogramma. Dit bestaat uit conferenties met een duur van een dagdeel tot twee dagen. De inhoud is een mix van actuele thema's en hogeschoolbreed beleid. De deelnemers variëren van alle leidinggevenden tot enkel de directie. Deze bijeenkomsten worden zeven keer per jaar georganiseerd.

BKO 4: Impact en doorwerking

De onderzoekseenheid realiseert relevantie op het gebied van:
- **De beroepspraktijk en samenleving**
- **Onderwijs en professionalisering**
- **Kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein**

Het onderzoek heeft voldoende impact op de hierboven omschreven gebieden.

Er wordt in het kenniscentrum intensief samengewerkt in de driehoek kennis (onderzoek), onderwijs en praktijk (KOP). De drie domeinen zijn verbonden en versterken elkaar. Er wordt onderzoek gedaan naar vragen uit de praktijk en het onderwijs. De kennis uit het onderzoek werkt door in het onderwijs en de praktijk. De praktijk verrijkt het onderwijs en vice versa.

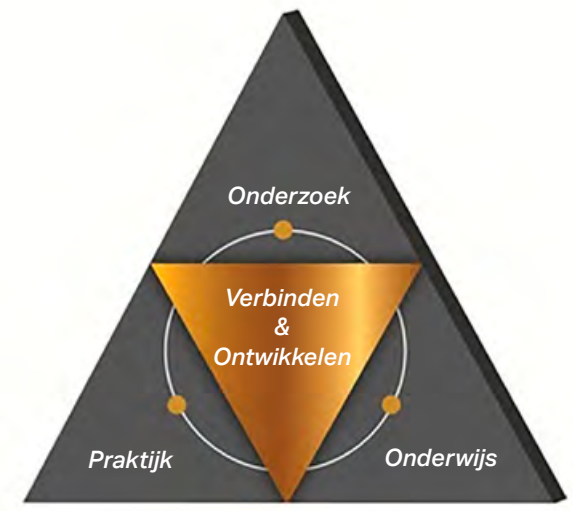

Figuur 11. KOP driehoek, herdrukt van model Hobéon (19)

Een centraal begrip in het samenwerken in de KOP-driehoek is doorwerking. In de publicatie 'Meer waarde met hbo' (20) wordt dit begrip gedefinieerd als 'de invloed van zowel het proces van onderzoek als van de onderzoeksresultaten op het onderwijs, de praktijk en de samenleving'. Tijdens het onderzoeksproces vindt er al doorwerking plaats.

In dit hoofdstuk geven we eerst een kwantitatieve weergave (output) van de impact van het kenniscentrum op:
- het onderwijs en de professionalisering van docenten;
- de beroepspraktijk en maatschappij;
- het onderzoeksdomein.

Daarnaast wordt ook gekeken naar de doorwerking van het onderzoek in kennisontwikkeling, procesontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling. Bij het uitvoeren van onderzoek is het belangrijk na te denken over de volgende vragen: welke kennis wil je ontwikkelen met je onderzoek, welke veranderingen wil je realiseren met je onderzoek (procesontwikkeling) en wie wil je wat laten leren van dit project (persoonlijke ontwikkeling).

Twee voorbeelden van onderzoeksprojecten van het kenniscentrum met impact:
- **Fast@Home** Door het project Fast@Home is eRevalidatie een speerpunt van de organisatie Basalt (samenwerkingspartner) geworden. Tijdens Fast@Home zijn ex-revalidanten gestart als denktank. Deze groep (n=30) wordt nu structureel betrokken bij alle (student)projecten en onderzoek van Basalt.
- **Healthy by Design** Studenten die door participatie in onderzoeksprojecten bij het lectoraat hun eigen voedings- en beweeggedrag aanpakken. In het project Healthy by Design is dat zelfs de werkwijze om een gezonde school te ontwikkelen, door inzet van medestudenten.

Onderzoeksindicatoren Health Innovation 2018 en 2019

Onderwijs en professionalisering

2018		2019
12	Minoren/keuzemodulen	19
84	Begeleiding studenten	102
1	Bijdrage onderzoekslijn	4
14	Evenementen/congressen	10
2	Deelname werkveld-commissies	2
62	Lezingen/(gast)colleges	61
4	Ontwikkelde onderwijsmaterialen	13
179		211

2018:
3387 bereikt aantal studenten
681 bereikt aantal docenten

2019:
3188 bereikt aantal studenten
657 bereikt aantal docenten

Beroepspraktijk en maatschappij

2018		2019
6	Adviesgesprekken	27
44	Artikelen tijdschriften	31
–	Hoofdstukken in (boeken)	4
10	Langdurige samenwerkingsverbanden	20
1	Gewonnen prijzen	1
68	Lezingen/(gast)colleges	70
14	Evenementen/congressen	8
7	Producten/tools	5
34	Publicaties populaire media	67
8	Rapporten	5
192		238

2018:
7300 bereikte aantal personen

2019:
2309 bereikte aantal personen

Onderzoeksdomein

2018		2019
45	Artikelen in tijdschriften	40
35	*Peer-reviewed*	27
10	*Niet peer-reviewed*	13
–	Boeken	3
–	Wetenschappelijke congresbijdragen	41
2	Proefschriften	2
–	Gewonnen prijzen	5
–	Hoofdstukken in boeken	1
49	Lezingen/(gast)colleges	48
9	Lidmaatschap wetenschappelijk redactie tijdschrift	14
17	Organisatie evenementen/ congressen	8
136		162

2018:
1054 bereikte aantal onderzoekers

2019:
1285 bereikte aantal onderzoekers

Bron: SharePoint site 'Onderzoek lectoraten'

Figuur 12: Output van het onderzoeksplatform in 2018 en 2019

N.B. Activiteiten die in meerdere jaren plaatsvinden tellen mee in zowel de cijfers van 2018 als 2019. Activiteiten die meerdere doelgroepen hebben tellen mee in meer dan een van de drie gebieden (onderwijs en professionalisering, beroepspraktijk en maatschappij, en onderzoeksdomein).

Output onderzoek

In onderstaande figuur is de output van het onderzoeksplatform weergegeven voor de periode 2018 en 2019. Sinds 2018 wordt op uniforme wijze output geregistreerd. In Bijlage 6 zijn de gegevens per lectoraat te vinden.

Deze data laten zien dat het kenniscentrum en onze lectoraten productief zijn en op veel gebieden impact hebben. De kwantitatieve data worden verzameld door de lectoren, kenniskringleden en managementassistenten en geaggregeerd door team Onderzoek (dienst OKC).
Het team Onderzoek haalt tevens ieder jaar feedback op binnen de organisatie om het outputsysteem te verbeteren. Daarnaast is de hogeschool actief betrokken bij het opzetten van het Nationaal Platform Praktijkgericht Onderzoek waarbij de data voor de buitenwereld ook beter inzichtelijk wordt gemaakt.

Uit de output kunnen we opmaken dat de doorwerking in het onderwijs en docentprofessionalisering is versterkt via het aantal minoren, bijdragen aan de onderzoekslijn van opleidingen en de ontwikkeling van onderwijsmateriaal. De doorwerking in de beroepspraktijk kenmerkt zich door een hoger aantal langdurige samenwerkingen. Ten aanzien van de maatschappelijke doorwerking is een verdubbeling van het aantal publicaties in populaire media te zien. In de kennisontwikkeling op domeinniveau zien we een grote groei in het aantal congresbijdragen en het aantal gewonnen onderzoeksprijzen.

Doorwerking van het kenniscentrum in onderwijs en professionalisering

De ambitie van het kenniscentrum is om meer docenten en studenten van verschillende opleidingen te laten participeren in onderzoeksprojecten die bijdragen aan de missie van het kenniscentrum.
Op dit moment wordt met zes van de acht onderwijsentiteiten (faculteit en academie) samengewerkt (Bijlage 4). De samenwerking met de opleidingen kent verschillende vormen, van kenniskringlidmaatschap tot aan het geven van gastcolleges, het verzorgen van minoren, het aandragen van ontwerp- en onderzoeksopdrachten voor studenten en het optreden als 'critical friend' van de opleiding bij curriculumvernieuwing. Alle lectoraten zijn verbonden met het onderwijs, de mate waarin varieert per lectoraat.

Lector Joost van Hoof heeft 24 juli 2019 na stemming van de Faculteitsraad van de Faculty of Civil and Environmental Engineering zijn habilitatie gehaald (Doctor of Science). Met als titel: "Innovations in user-centred and sustainable building for an ageing population" in het domein van engineering and technical sciences aan Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (Warsaw University of Life Sciences), Warschau, Polen.

- Elke lector is onderdeel van een faculteit en heeft regelmatig overleg met de faculteitsdirecteur als hiërarchisch leidinggevende van de lector.
- De kenniskringleden zijn overwegend uit het onderwijs afkomstig en hebben de rol van linking pin tussen de opleiding (het onderwijs) en het lectoraat (het onderzoek).
- De samenwerking met het onderwijs kent verschillende vormen, zoals het aanbieden van een minor, begeleiden van (afstudeer) studenten, het werken binnen een extern gefinancierd onderwijsinnovatieproject (bijvoorbeeld de werkplaats Sociaal Domein van het lectoraat Urban Ageing ten bate van de opleiding Social Work of het Erasmus+ project rondom inclusief bewegingsonderwijs van het lectoraat GLSO ten bate van de HALO) en zitting nemen in een curriculum-/werkveldcommissie.
- Bij onderzoeksvragen uit de praktijk worden regelmatig studenten ingezet voor de uitvoering van het onderzoek in deelprojecten, vooral de lectoraten Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving, Oncologische Zorg, Revalidatie en Technologie voor Gezondheid doen dit zeer actief.
- In de labs werken studenten met (docent-) onderzoekers, lectoren, professionals en eindgebruikers samen aan oplossingen voor complexe gezondheidsvraagstukken, en vaak (en bij voorkeur) in een real-life setting zoals in living labs.
- Het kenniscentrum heeft samen met Masters & Professional Courses de masteropleiding Healthy Ageing Professionals ontwikkeld. Deze master zal van start gaan in september 2020.

Als het gaat om het professionaliseren van docenten leveren alle lectoraten voor de docent-onderzoekers die in hun kenniskring zitten een vakinhoudelijke professionalisering op.
Sommige lectoren, zoals die van het lectoraat GLSO, Revalidatie en Urban Ageing, werken met een resultaatafsprakenformulier waar expliciet afspraken worden gemaakt over het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden, acquisitievaardigheden en vakinhoudelijke kennis als aanvulling op de R&O-cyclus van medewerkers. Sommige lectoren leveren ook een bijdrage aan teamvergaderingen en -dagen van de opleidingen. Ook dragen de onderzoeksprojecten van de lectoraten bij aan de onderzoeksvaardigheden en het onderzoekend vermogen van studenten.

Doorwerking van het kenniscentrum in de beroepspraktijk en samenleving

De missie van het kenniscentrum, het bevorderen van de positieve gezondheid van kwetsbare burgers, sluit aan bij een aantal nationale en regionale vraagstukken, verwoord in de verschillende kennisagenda's. In verschillende kenniscentrum sessies hebben we meer aandacht besteed aan de thema's en expertisegebieden van het kenniscentrum en de leidende vraagstukken in de buitenwereld. Hierin definiëren we een aantal overkoepelende thema's die onze missie en onderzoeksprofiel verder operationaliseren:

- Gezonder leven
- Langer thuis wonen
- Sneller herstel (na zorgbehandeling)

De projecten die we beschrijven zijn illustratief voor de manier waarop wij als kenniscentrum doorwerking en impact willen genereren, namelijk door kennis (onderzoek), onderwijs en de praktijk (KOP) te verbinden. Wij merken dat externe stakeholders geïnteresseerd zijn in onderzoeksprojecten waarin de vraagstelling niet op voorhand in een theoretisch paradigma is opgenomen.
De praktijkgerichte onderzoeksmethodieken sluiten hierbij aan.

Netwerkdiner, 5 maart 2020

De meerwaarde van het onderzoek zit, wat ons betreft, niet alleen in het verwerven van de praktijkkennis als zodanig, maar ook in het tot stand brengen van een koppeling tussen de theoretische raamwerken en praktijkkennis.
Alle lectoraten werken samen met de beroepspraktijk (Bijlage 5). Drie lectoraten worden zelfs gedeeltelijk gefinancierd door de beroepspraktijk (Revalidatie, Oncologische Zorg, Data Science). Er worden ook *in kind* bijdragen geleverd aan de lectoraten vanuit de beroepspraktijk door medewerkers die bij externe partners werken te laten participeren in een kenniskring.

Een ander voorbeeld komt vanuit het project 'Vrije Vogels' waarbij het doel is om mensen met dementie veilig gebruik te laten maken van de verschillende ruimten in een verpleeghuis.

De onderzoeksvraag werd vrij snel in verband gebracht met de fysieke beperkingen van het gebouw. Voor het vinden van (technologische) oplossingen was het uitgangspunt een democratisch proces waarbij alle betrokkenen, inclusief zorgmedewerkers, meebeslissen. Gedurende het project werd echter duidelijk dat er een dieper probleem niet was besproken, nl. het ontbreken van lef en tijd om de praktijk te veranderen vanuit eigen ervaringen. Hierdoor bleek de vraag niet aan te sluiten bij de praktijk. Saillant detail was dat onderzoeksstudenten wél met oplossingen kwamen die dichtbij de medewerkers stonden maar die onopzettelijk werden genegeerd door het projectteam. Dit project laat dus zien dat de innovatiecultuur binnen een organisatie bepalend kan zijn voor het succes en dat productinnovatie vaak leidt tot procesinnovatie.

“ Veel onderwerpen waar WZH mee bezig is spelen ook in het onderwijs. Een voorbeeld: wat zien ouderen als een betekenisvol leven, wat is belangrijk voor hen en hoe kunnen wij als maatschappelijke organisatie daarin ondersteunen? Voor het onderwijs is dan de vraag: wat vereist dit van onze huidige en toekomstige (studenten) medewerkers? Het samen optrekken bij vraagstukken geeft een gevoel van verbondenheid, de lijnen zijn kort en de beroepspraktijk vormt op die manier een belangrijk onderdeel binnen het onderwijs. Het lectoraat dan wel het kenniscentrum kan hierin ondersteunen om de vraag helderder te krijgen en dit wetenschappelijk aan te pakken. ”

Quote Mari Groenendaal (lecturer practitioner Woonzorgcentra Haaglanden (WZH), kenniskringlid lectoraat Urban Ageing)

Doorwerking van projecten en activiteiten van het kenniscentrum

Vanuit de kwantitatieve en globale beschrijving van wat er allemaal binnen het kenniscentrum en de lectoraten gebeurt, gaan we in deze paragraaf dieper op de impact en doorwerking in aan de hand van een aantal concrete onderzoeksprojecten en andere activiteiten waarin focus en massa en de samenwerking/cross-overs over de lectoraten heen zichtbaar worden.

Haagse Labs

De Haagse Labs zijn fysieke labs en real-life omgevingen van de kenniscentra van De HHs, waar eindgebruikers, zoals kinderen, inwoners, ouderen en zorgprofessionals, binnen en buiten de hogeschool, centraal staan. Het kenniscentrum Health Innovation heeft, onze missie indachtig, het initiatief genomen om De Haagse Labs te bundelen en te versterken. Door het slim verbinden van onze kennis en expertise in onderzoek en onderwijs met die van onze partners, gaan we samen de maatschappelijke uitdagingen aan. Dit doen we door doelgericht, experimenterend en lerend te innoveren. Wij maken onderscheid tussen drie typen labs (13):

1. University labs: fysieke ruimtes voor **studenten** voor onderwijs en praktijkgericht onderzoek binnen de hogeschool;
2. Fieldlabs: afgebakende fysieke omgevingen waar partners elkaar ontmoeten om technologische oplossingen en nieuwe **producten** te ontwikkelen, te testen en toe te passen;
3. Living labs: real-life omgevingen waarin de eindgebruikers/de **burgers** de sociale en technologische innovaties daadwerkelijk gebruiken en een actieve rol hebben in de (door)ontwikkeling van deze innovaties.

De kracht van de labs zit in de open-innovatie mindset, de samenwerking in de quadruple helix en het duurzame karakter. Het kenniscentrum Health Innovation heeft een publicatie uitgebracht over de labs in het gezondheidsdomein (13). In de publicatie zijn nu 8 Health Innovation labs beschreven. Daarnaast zijn er drie living labs vanuit het **Haags Sportkwartier** en twee Living labs rondom publieke gezondheid in samenwerking met GGD Haaglanden in ontwikkeling. We hebben daarnaast drie aanvragen voor een aanjaagfinanciering van labs ingediend bij de Medical Delta. De totstandkoming van de publicatie over de Haagse Labs voor Health Innovation heeft ertoe geleid dat er meer uitwisseling tussen de labs en lab coördinatoren plaatsvindt en er meer nagedacht wordt over welk type lab je bent, hoe je het lab wilt profileren en welke stappen je hiervoor zou moeten zetten. Vanuit dit gedachtegoed is er intern een netwerk opgezet rondom coördinatoren, projectleiders en betrokkenen die iets met labs doen binnen De HHs. Hierin verbinden we en proberen we van elkaar te leren.
Een andere beschouwing op de werking van Living Labs is gepubliceerd in het boekje 'eHealth Living Lab cluster The Hague: Connecting co-creation activities for meaningful solutions in healthcare' (21).

Illustratieve onderzoeksprojecten

MQ-Scan

In Nederland is 80% van de kinderen onvoldoende lichamelijk actief. Zij halen de beweegrichtlijnen niet (22). Er waren in het werkveld ook zorgen om de motorische vaardigheden van kinderen. Om hier meer inzicht in te krijgen hadden docenten lichamelijke opvoeding behoefte aan een valide en praktisch toepasbaar meetinstrument om de motorische vaardigheid van kinderen te monitoren. Daarnaast was over de bijdrage van het bewegingsonderwijs aan de lichamelijke activiteit en motorische ontwikkeling van kinderen en welke factoren daarop van invloed zijn weinig bekend (23). Het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving (GLSO) startte in 2014 met een pilotstudie om een beweegparcours te ontwikkelen als praktisch alternatief voor een motoriektest in het bewegingsonderwijs.
Met de MQ-Scan kan binnen een minuut per kind inzicht worden verkregen in de motorische vaardigheid. De test is geschikt voor kinderen van 4 t/m 12 jaar uit het reguliere basisonderwijs. Een docent-onderzoeker vanuit de HALO heeft de MQ-scan ontwikkeld als onderdeel van een promotietraject met financiering van NWO (24). De **MQ-Scan** is inmiddels vermarkt door ASM BV en 2Basics BV en landelijk uitgerold en ingebed in het onderwijs van de HALO. Wat begon met een pilot op 5 basisscholen in Den Haag is uitgegroeid tot een product dat meer dan 1000 scholen in Nederland twee keer per jaar afnemen. In het onderzoek participeerden meer dan 600 studenten van De HHs bij de ontwikkeling en validatie van het meetinstrument, naast HALO studenten ook studenten van Bewegingstechnologie, Pabo, HBO-ICT en CMD. Tweedejaars HALO studenten krijgen scholing in hoe de MQ-scan af te nemen en daarnaast zijn er tal van afstudeeronderzoeken waar de data van de MQ Scan als uitgangspunt dient en waar interventies in het bewegingsonderwijs worden geëvalueerd met de MQ Scan. Door het gehele land worden trainingen gegeven om nieuwe gebruikers te instrueren voor het gebruik van de MQ Scan, ook online. De MQ Scan wordt momenteel ingezet in twee andere, extern gefinancierde onderzoeksprojecten (SIA RAAK projecten 'Bewegen kun je leren' en 'Start (V)aardig') waar de effectiviteit van doelgericht leren in het bewegingsonderwijs wordt geëvalueerd en de beweegvaardigheid van kleuters wordt bekeken. Er vindt daarnaast een pilot onderzoek plaats naar de bruikbaarheid van de MQ Scan in het voortgezet onderwijs. Middelbare scholieren zijn ook een zeer relevante populatie gezien het lage percentage dat aan de beweegrichtlijn voldoet, uitval bij sportverenigingen tussen de basisschool en middelbare school en het feit dat tot de leeftijd van 15 jaar nog veel invloed uitgeoefend kan worden op de motorische vaardigheden. De MQ-scan vormt een sociaal-technologische innovatie die effectief bijdraagt aan de positieve gezondheid, in dit geval van jeugd die daar nog heel lang baat van kunnen hebben. Dat de waarde van dit onderzoek ook extern helder is, blijkt uit de ondersteuning vanuit de meewerkende instellingen: VU Amsterdam, Stichting Haagse Scholen, Lucas Onderwijs, Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden, Lekker Fit Rotterdam, GGD Haaglanden, Fontys Sporthogeschool en University of South Australia) en natuurlijk het bedrijfsleven (ASM, 2Basics, Quabana) en de NRO-nominaties van de hoofdonderzoeker.

Boeken van het lectoraat Mantelzorg

FAST@Home

Er is steeds meer aandacht voor zorg dichtbij huis en op het individu en zijn/haar omgeving gericht. Mensen willen en krijgen meer eigen verantwoordelijkheid, de zorg- en hulpverlening wordt kleinschaliger en meer in de wijk geregeld. Professionals, mantelzorgers en zorg- en hulpvragers gaan relaties met elkaar aan in flexibele netwerken. Technologie is bij dit proces niet meer weg te denken. Dit RAAK PRO onderzoeksproject heeft resultaten voor het kennisdomein, het onderwijs en de beroepspraktijk opgeleverd. Fit After Stroke "(FAST)@Home" heeft een digitale revalidatie omgeving samengesteld, bestaande uit een geïntegreerd aanbod van relevante eHealth interventies zoals games, e-coaching en draagbare technologie. In FAST@Home hebben wij ondervonden, dat conventionele onderzoekdesigns als een RCT minder geschikt zijn in onderzoek naar eHealth. Beter geschikt voor het beantwoorden van onderzoeksvragen (o.a. in Living Labs) lijkt de CEHRES roadmap (25). Deze roadmap is een leidraad voor het plannen, coördineren en uitvoeren van participatiegericht ontwikkelen en evalueren van eHealth. Dit was een gezamenlijk project van twee lectoraten, ongeveer 250 studenten en 20 (docent-)onderzoekers waren intensief betrokken bij ideevorming, ontwerp, ontwikkeling, implementatie en het onderzoek. Drie (docent-)onderzoekers zijn zelfs op onderdelen van dit project gepromoveerd.
Op basis van de resultaten van de focusgroep Onderzoek hebben docenten in co-creatie een concept toolkit "Technologie in het onderwijs" ontwikkeld. De co-creatie sessies resulteerden in enthousiasmerende ideeën en een concept lesserie. Door docenten van de betrokken hogescholen en opleidingsfunctionarissen van Basalt werd het lectoraat gestimuleerd om het concept op te werken tot een toolkit, als eindproduct voor beroepsonderwijs en beroepspraktijk. Deze toolkit kan verder verspreid worden onder andere hogescholen en eventueel aangeboden worden aan het Nationaal eHealth Living Lab en het ministerie van VWS.

Living Lab Care Robotics

Het lectoraat Technologie voor Gezondheid heeft in samenwerking met de Medical Delta het Living Lab Care Robotics (**LLCR**) geïnitieerd samen met zorgorganisatie Pieter van Foreest (PvF) en de TU Delft. Het doel is om betekenisvolle technologie te ontwikkelen voor de langdurige ouderenzorg.

Robotica, in ruim begrip, is technologie die één of meerdere automatische functies uitvoert in interactie met mensen. Het Living Lab is onderdeel van het Medical Delta Living Lab programma waarmee zij innovatie verder willen versnellen en stimuleren.

De motivatie achter het LLCR is juist om de balans tussen mens en technologie in evenwicht te brengen. Het LLCR vertrekt daarom vanuit het begrip van de dingen die mensen daadwerkelijk doen in de zorg om vervolgens door 'pionieren' technologie te laten 'ontstaan'. Dit betekent dat cliënten en zorgmedewerkers benaderd worden als experts vanuit hun eigen ervaring. Het LLCR maakt daarom gebruik van de methodiek van participatief actieonderzoek (PAO) en biedt daarmee een aantrekkelijke 'real life' werkplek voor studenten vanuit diverse opleidingen. In het LLCR ervaren studenten dat technologie een waarde heeft die ons gedrag bepaalt, ook in de manier waarop erover gesproken wordt. Om de kracht van technologie, zowel in positieve als negatieve zin, te kennen heeft het LLCR in 2019 een techniek-filosoof aangetrokken om studenten op verschillende manieren naar technologie te leren kijken en te beseffen hoe mens en technologie met elkaar verweven zijn. Op deze manier draagt het LLCR bij aan de verbreding van competenties van studenten en aan de ontwikkeling van betekenisvolle innovaties. Het lab is daarmee een 'werkplaats' waar deelprojecten uit voortvloeien of worden uitgevoerd.

Een mooi voorbeeld van deelprojecten vanuit het lab is de startup Care-Riing. Dit is een kunstmatig intelligente telefoon die gesprekken voert met mensen met dementie waarbij stemmen van familieleden en/of naasten worden gebruikt om onrust te verminderen. Het onderzoek bestaat uit een technisch deel (AI-technologie) en een kwalitatief observationeel deel. Door te werken volgens de Design Thinking methode met verschillende opleidingen leveren HBO-V studenten informatie aan voor de ICT studenten tijdens de ontwikkelfase en andersom tijdens de testfase. Een mooi voorbeeld waar onderzoek en onderwijs met elkaar verbonden wordt en in lijn met onze missie om de positieve gezondheid van deze kwetsbare groep te bevorderen.
Naast bijdragen aan wetenschap en ondernemerschap zorgt het LLCR voor een constante stroom aan studentenprojecten voor diverse opleidingen. De meeste ervan maken onderdeel uit van lopend onderzoek van docent-onderzoekers. Er zijn drie interdisciplinaire minoren (Product Design for Health, Engaging Illness en Applied Data Science) verbonden aan het LLCR.

De illustratieve projecten die nu volgen zijn in het afgelopen jaar gestart waardoor de impact nog niet zichtbaar is, maar wel te verwachten is door de projectopzet en -omvang. Dit is beschreven in de projecten.

Naar verantwoorde rebellie

Het lectoraat Urban Ageing voert in een groot consortiumverband sinds mei 2019 het SIA RAAK MKB project **'Naar verantwoorde rebellie'** uit met partners uit het werkveld en universiteiten. Steeds meer ouderen hebben behoefte aan collectieve woonvormen[11] die tussen zelfstandig wonen en verpleegzorg in zitten. Ondernemers[12] die aan deze vraag willen voldoen stuiten echter bij het stichten van deze woonvormen op problemen: zij ervaren de hoeveelheid landelijke en lokale regelgeving als een belemmering en het grote aantal partijen dat is betrokken. Bovendien is het lastig om de (toekomstige) bewoners te betrekken om het aanbod goed op hun wensen aan te laten sluiten. Hierdoor komen initiatieven niet goed van de grond, is vraag/aanbod beperkt en/of onvoldoende passend bij de woonwensen. Vanuit de missie om sociale innovaties met betrekking tot positieve gezond van kwetsbare burgers te bevorderen is dit een heldere uitdaging voor ons kenniscentrum. Verantwoorde Rebellie wordt als uitgangspunt genomen in het project: ruimte voor ondernemende partijen om het binnen de regels weloverwogen anders te doen. Onder de voorwaarde van het leveren van kwalitatief goede woonruimte waar welzijnsdiensten en zorg mogelijk zijn, met aandacht voor empowerment en zelfstandigheid. In het project wordt een handreiking en een adviesrapport opgeleverd over inspraak en bestaande regels en regelruimte. Via een handzame infographic brengen we dit onder de aandacht, ondersteund met een groot manifest rondom Woonzorgvoorziening van de Toekomst. Verbinding met diverse minoren rondom participatie van ouderen vormt een belangrijke link met het onderwijs en er zal een hackathon georganiseerd gaan worden met deelnemende studenten vanuit verschillende hogescholen. Daarnaast is dit een onderzoeksproject waarin de verbinding met he kenniscentrum Governance of Urban Transitions sterk is (een senior-onderzoeker uit dit kenniscentrum is projectleider).

Haags Sportkwartier

De gemeente Den Haag beschouwt het stadsdeel Escamp als een gebied dat extra aandacht behoeft, vanwege de lage sociaaleconomische status van de bewoners, in combinatie met slechte gezondheids- en participatiecijfers en lage betrokkenheid en 'sense of belonging' van bewoners. Tegelijkertijd willen de gemeente en De HHs de sportparticipatie verhogen vanuit de Sportcampus Zuiderpark en de opleidingen en lectoraten die daaraan verbonden zijn. Het nieuwe lectoraat Impact of Sport sluit met zijn missie en visie op beide wensen aan: het bijdragen aan een meer vitale, veerkrachtige en inclusieve samenleving via het versterken van organisaties en professionals in de sport. De lectoraten Impact van Sport en GLSO gaan living labs in Escamp ontwikkelen, vanuit de financieringsmogelijkheden die VWS en de Regiodeal bieden, samen met de gemeente Den Haag en Bureau Sport van De HHs.

11 Onder een collectieve woonvorm wordt een woonvorm verstaan in een gebouw of gebouwencomplex dat wonen als hoofdfunctie heeft en dat uit meerdere woongelegenheden bestaat, waarbij ten minste twee huishoudens op vrijwillige basis minstens één leefruimte delen en daarnaast elk over minstens één private leefruimte beschikken, en waarbij de bewoners gezamenlijk instaan voor het beheer. Dit onderzoek is gericht op collectieve woonvormen waar zorg en/of welzijn en/of andere diensten worden geleverd. Er is dus sprake van scheiding tussen wonen en zorg: er is een huurcontract en een apart contract voor zorgverlening, indien nodig.

12 Het oprichten van (collectieve) woonvormen voor ouderen zijn veelal initiatieven van sociaal ondernemen. Sociaal ondernemers zoeken innovatieve oplossingen voor maatschappelijke problemen. Een **sociale onderneming** levert net als elke andere onderneming een product of dienst en heeft een verdienmodel. Geld verdienen is echter niet het hoofddoel, het is een middel om de missie te bereiken.

Met de living labs willen we het sportaanbod toegankelijker maken, meer samenwerking laten ontstaan tussen sport, zorg, welzijn, werk en onderwijs en inzicht krijgen in de impact die sport kan hebben op maatschappelijke vraagstukken. Hoe gaan sportorganisaties en partijen in het sociale domein omgaan met vraagstukken rondom veerkracht, vitaliteit en inclusie? Het betreft een langdurige samenwerking (4 jaar) die recent gestart is. Deze aanpak biedt mogelijkheden voor aanvullende financiering vanuit onder meer ZonMw en Erasmus+ (EU) en het uitvoeren van vergelijkbaar onderzoek in andere steden. Hierover zijn contacten met andere hogescholen en universiteiten in zowel Nederland als het buitenland (meer massa). Momenteel is er al gestart met een nieuwe minor Impact of Sport en er zijn al ideeën over afstudeermogelijkheden en groepsopdrachten voor studenten van verschillende studierichtingen (Sportkunde, HBO-V, Social Work). Door het grote consortium, de vele opleidingsrichtingen en het onderzoeksonderwerp bieden mogelijkheden om vooral in de Haagse regio, maar ook daarbuiten resultaten te behalen.

Andere activiteiten met impact

Uit voorgaande voorbeelden blijkt dat binnen het kenniscentrum veel onderzoek met impact en doorwerking plaatsvindt. Andere voorbeelden van activiteiten die impact hebben zijn verschillende kennisdelingsactiviteiten voor het werkveld die het kenniscentrum en de lectoraten organiseren. Vanuit de lectoraten worden veelvuldig lezingen, workshops en trainingen gegeven en organiseren zij zelf, eventueel met partners, evenementen om kennisdeling te stimuleren.

Het kenniscentrum heeft met de Vitale Delta eind 2019 een groot symposium georganiseerd op het gebied van participatie in gezondheidsinnovatie. Er worden in toenemende mate praktijk- en innovatiegerichte onderzoeksmethoden toegepast in onderzoek zoals co-design, co-creatie en participatief actie-onderzoek. Maar hoe deze methodieken zich verhouden tot elkaar, hoe deze kunnen bijdragen aan innovatieprocessen in het gezondheidsdomein en hoe deze methoden overgedragen worden aan toekomstige hbo-professionals was in onze ogen nog onvoldoende bekend. Om deze reden hebben we dit symposium georganiseerd. Er waren zo'n 100 mensen van andere hogescholen en uit het werkveld aanwezig. Het symposium werd zeer gewaardeerd en zal waarschijnlijk in 2020 opnieuw georganiseerd worden.

Een ander mooi evenement was de inaugurele rede van lector Joost van Hoof (juni 2019). Deze werd door 200-250 gasten bezocht. Er was veel media-aandacht. Vooral ook omdat de doelgroep waar dit lectoraat zich op richt goed vertegenwoordigd was en een actieve bijdrage heeft gegeven aan het gehele concept van 'Urban Ageing' (26).
Het lectoraat Revalidatie organiseert al elf jaar in opdracht van de Hersenstichting en de Hersenletsel Alliantie de Brain Awareness Week op De HHs. Tijdens deze conferentie worden nieuwe inzichten gedeeld en aandacht gevraagd voor samenwerkingen in het domein van hersenen, hersenletsel en hersenonderzoek. Dit lectoraat organiseert jaarlijks enkele symposia. In 2020 bijvoorbeeld in het kader van de Invictus Games (Sportcampus), de Paralympische Spelen (Sportcampus) en International Pediatric Brain Injury Society (New York) die aandacht geven aan de onderzoeksresultaten en kennisdelingen in het revalidatie domein.
Het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving levert al jaar en dag een grote bijdrage aan de jaarlijkse Nacht en Dag van het Sportonderzoek. In 2019 verzorgde zij drie presentaties, was de lector voorzitter van een deelsessies en leverde zij een bijdrage aan het mini-symposium over Living Labs welke door het lectoraat Impact of Sport geïnitieerd was.
Vanuit de faculteit TIS worden er jaarlijks twee evenementen georganiseerd rondom het thema technologie voor gezondheid. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld om bedrijfsleven, faculteit TIS en de lectoraten te verbinden op vraagstukken in de gezondheidszorg. De thematieken zijn zeer divers. In april 2019 heeft er een bijeenkomst met de titel "Innovatie in behandelingsmethoden: ervaar de wereld van de selectieve smaaksturing" plaatsgevonden. Daaruit zijn twee denktank sessies georganiseerd rondom de technische uitdagingen met betrekking tot viscositeit van voeding en spectrometrie voor voedselveiligheid. In het najaar 2019 was er evenement met de titel "Zelfredzaamheid: het heft in eigen handen". Zelf de verantwoordelijkheid nemen en op eigen kracht en met eigen regie in beweging komen (particuliere initiatieven) waarbij mensen zaken ontwikkelen die zij zelf missen in de maatschappij.

Daarnaast worden er verschillende challenges georganiseerd door opleidingen waarbij bedrijfsleven en instellingen vragen kunnen deponeren bij groepjes studenten die daar in korte tijdsperiodes mee aan de slag gaan. Voorbeelden hiervan zijn de Health Innovation challenge, Bewegingstechnologie-hackathon en **Sensor Data Challenge**.

Onderzoekslunches vanuit platform/kenniscentrum, posterformat

Reflectie

Waar staan we?

Er ligt een stevige basis in het onderzoek van de lectoraten voor impact en doorwerking ten aanzien van het onderwijs, de beroepspraktijk en kennisontwikkeling in het gezondheidsdomein. Jaarlijks bereiken we rond de 3000 studenten en ruim 600 docenten (Figuur 12). Wij zijn trots op de groei die we vanuit het kenniscentrum zien in het aantal publicaties waarmee we de ontwikkelde kennis ook vastleggen en delen. Door het gebruik van labs is er vanaf de start van de projecten in de labs een nauwe verbinding met de doelgroep, het onderwijs en de praktijk. Binnen de labs experimenteren en co-creëren we met verschillende stakeholders.

Het kenniscentrum en de lectoraten zijn op veel verschillende manieren relevant voor maatschappij en beroepspraktijk, onderwijs en professionalisering, en voor kennisontwikkeling. De onderzoeken worden overwegend op verzoek van externe partijen uitgevoerd en voorzien daarmee in een behoefte binnen de maatschappij, de beroepsgroep en het onderwijs. Dit impliceert draagvlak zowel in de buitenwereld als binnen de hogeschool. Er worden verschillende evenementen georganiseerd waarin we kennis delen met betrokkenen. De afgelopen jaren zijn er meer gezamenlijke initiatieven ontplooit die de verbinding tussen de lectoraten verbetert en de meerwaarde van het kenniscentrum zichtbaar maken.

Wat vinden we daarvan?

De MQ-scan is een mooi voorbeeld waarbij de impact groot is en nog steeds groeit. Hier zien we een innovatie die samen met het werkveld is vormgegeven, met het bedrijfsleven is uitgerold, maar ook weer doorontwikkeld wordt naar een andere doelgroep vanwege een toenemende vraag uit de praktijk en de marktpartij. Op deze manier dragen we bij aan onze missie: ***"het ontwikkelen, evalueren en implementeren van sociaal-technologische innovaties ter bevordering van de positieve gezondheid van kwetsbare burgers in de regio".***

De zichtbaarheid van onze kennis en expertise op het gebied van positieve gezondheid en sociale en technologische innovaties willen we nog beter voor het voetlicht brengen. Het kwantificeren van de maatschappelijke impact is lastig, maar wordt zeker mogelijk als we doelen gedefinieerd hebben

De ontwikkeling van een landelijk platform (daar is de Vereniging Hogescholen mee bezig) voor het uniform registreren van output is nuttig, waarbij aangetekend moet worden dat niet alles in kwantiteit is uit te drukken. Maar de output wordt daarmee zichtbaar en vergelijkbaar met andere hogescholen. Het is van belang goede indicatoren te ontwikkelen om ook te kunnen registreren hoe onderzoek doorwerkt in de praktijk, in het beleid en in het onderwijs. De output die nu verzameld wordt, is vooral om te signaleren hoe we het binnen de hogeschool doen.

Het organiseren van evenementen in combinatie met het onderwijs is belangrijk, om meer studenten te bereiken en de verbinding tussen de events van de opleidingen en het kenniscentrum zichtbaar te maken. Dit is vaak wel impliciet zo georganiseerd door de betrokkenheid van de lectoraten, maar vaak niet expliciet gemaakt. In de huidige ontwikkelingsfase van het kenniscentrum zijn er nog geen doelstellingen geformuleerd en zijn er daarmee dus ook nog geen kwantitatieve uitkomsten gedefinieerd. Dit zal in de doorontwikkeling van het kenniscentrum wel belangrijker worden.

Wat gaan we doen?

Wij willen de doorwerking van ons werk beter zichtbaar maken en vergroten. Door meer te acquireren en externe middelen te verwerven creëren we meer massa. Deze massa zal zich focussen rondom de drie thematieken en daarmee ons netwerk versterken. De communicatiemedewerker helpt in de positionering van het kenniscentrum en is kritisch om 'het verhaal' helder en scherper te krijgen. De evenementen op de lange termijn bepalen nu voor een groot deel de exposure in de buitenwereld. Door meer massa en focus aan te brengen, kunnen we onderzoeksprojecten en evenementen voor meerdere doeleinden inzetten. Daarmee verbindt het kenniscentrum opleidingen en ontstaat er kruisbestuiving tussen studenten. Het multidisciplinaire karakter van de lectoraten willen we voor de opleidingen beter zichtbaar maken door een soort van 'smoelenboek' op kenniscentrumniveau te ontwikkelen. In de ontwikkeling van het kenniscentrum zetten we nu sterker in op de samenwerking met de technische opleidingen om ons sterker te profileren op de sociaal-technologische signatuur van dit kenniscentrum. Hier kan de ontwikkeling van een faculteits-overstijgende minor ook aan bijdrage. Daarmee wordt het aanbod aan losstaande (single opleidings)minoren op het grensvlak technologie en gezondheid beperkt en verbinden we docenten en studenten. Deze ambitie richt zich op het ontwerp van een gemeenschappelijke onderwijseenheid (generiek deel: domein informerend en methodieken) die de bestaande minoren combineert en professionaliseert met behoud van eigen identiteit van opleidingen (specifieke keuzemodules: domeinspecifiek).
Door meer externe middelen te verwerven kunnen we het aantal docent-onderzoekers en daarmee ook het aantal studenten dat in onderzoek participeert laten toenemen. Daarnaast zijn we bezig om de mogelijkheden binnen het kenniscentrum voor studenten en docenten beter te communiceren, binnen bestaande structuren van de hogeschool. Denk hierbij aan een soort vacature-/stagebank voor studenten.
De communicatiemedewerker stelt kritische marketing en communicatievragen wat ondersteunt in de positionering van het kenniscentrum en de lectoraten. Vooral de positie van ieder lectoraat binnen de thematieken van het kenniscentrum zijn we nu aan het verkennen. Welke aspecten vinden zij belangrijk, waar richten de huidige onderzoeksprojecten zich nu op en hoe bereiken we de onderlinge synergie. Hierin spelen de jaarplannen en kennis-deelsessies een belangrijke rol. Verder gaan we dit ook voor de deling van de jaarplannen op opleidingsniveau starten waarbij de docent-onderzoekers een cruciale rol vervullen.

Brain Awareness Week

BKO 5: Interne en externe kwaliteitszorg

De onderzoekseenheid voert regelmatig en systematisch evaluatie uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt de onderzoekseenheid waar nodig verbeteringen.

Kwaliteitszorg kent meerdere lagen: die van de hogeschool, het kenniscentrum en de lectoraten zelf. We kijken eerst naar alle interne systemen, processen en informatie die wij tot onze beschikking hebben. Daarna gaan we in op (de vorige) externe evaluatie uit 2014 en hoe de aanbevelingen zijn opgepakt.

De kwaliteitszorg binnen De HHs is in ontwikkeling; in juli 2019 is de PDCA-cyclus voor onderzoek vastgesteld. Deze maakt integraal onderdeel uit van de Planning & Control cyclus van de hogeschool (Bijlage 4, aparte bijlagenboek) In september 2019 is een werkgroep 'het nieuwe beoordelen' gestart die de Resultaat & Ontwikkel (R&O) cyclus voor medewerkers gaat herzien. "Het nieuwe beoordelen" moet de ontwikkeling naar resultaatverantwoordelijke teams ondersteunen. Het gaat daarbij om 'het goede gesprek' tussen de medewerker en zijn/haar directe collega's en leidinggevende, een waardevolle dialoog waar ruimte is voor feedback.

Interne kwaliteitszorg

Platform

In 2016 zijn er door de platforms meerjarenplannen gemaakt. Vanaf 2018 zijn er per platform jaarplannen, per kalenderjaar, opgesteld. Dit gebeurde in 2019 nog onder de verantwoordelijkheid van de faculteitsdirecteur. Het kenniscentrum jaarplan voor 2020 is opgesteld door het kernteam (leading lector, platformcoördinator, senior managementassistent) en is tot stand gekomen door consultatie van de lectoren en met input uit de lectoraatsjaarplannen. Het jaarplan van het kenniscentrum is parallel aan de jaarplannen van de vier betrokken faculteiten van het kenniscentrum opgesteld. Tijdens een leiderschapsconferentie zijn de plannen gedeeld. Vanaf 2019 heeft het kenniscentrum zijn eigen MARAP-rapportages. Als de reorganisatie naar kenniscentra voltooid is, zal het kenniscentrum een meerjarenplan opstellen.

Lectoraten

Op lectoraatsniveau worden jaarplannen opgesteld. Dat gebeurde tot en met 2017 volgens een hogeschoolbreed format waarin reflectie en planvorming gecombineerd was. Nu is er een format voor een extern gericht jaarverslag. Deze informatie en de mijlpalen op projecten, welke gedeeld worden op de lectoraatswebsite zijn ook belangrijk voor het externe netwerk. Tevens is een aangepast digitaal systeem beschikbaar gekomen om onderzoeksoutput op uniforme wijze bij te houden.

Dit systeem koppelt de onderzoeksoutput duidelijker aan verschillende doelen en doelgroepen (bijvoorbeeld studenten, onderzoekers, praktijk) en levert een eenduidige rapportage (bijlage 2, aparte bijlagenboek) voor de hogeschool. Op lectoraatsniveau zijn nu de volgende documenten in de PDCA-cyclus opgenomen: een start- en einddocument per lectoraat, compacte jaarplanvorming, een extern gerichte jaarupdate en een interne kritische reflectie op de resultaten en hogeschoolbrede onderzoeksondersteuning in relatie tot het lectoraat (ter ondersteuning van het R&O-gesprek van de lector). Sinds de nieuwe PDCA-cyclus worden de lectoraatsjaarplannen ook voor een kalenderjaar opgesteld in plaats van voor een collegejaar.

Hogeschool

Tot 2017 beschreef iedere faculteit afzonderlijk de ambities op het gebied van onderzoek voor het komende jaar. Hierin lag de nadruk op de rol van de faculteit in de driehoek kennis-onderwijs-praktijk. De paragraaf over onderzoek in de jaarplannen van de faculteit werd afgestemd met de jaarplannen van de relevante onderzoeksplatform(s) en de lectoraten aangesloten bij de faculteit. Tot 2017 was het jaarplan van het platform dan ook geïntegreerd in het jaarplan van de penvoerende faculteit, in het geval van het kenniscentrum Health Innovation het jaarplan van de faculteit Gezondheid, Voeding en Sport. Met ingang van 2019 is dit losgekoppeld om beter aan te sluiten bij de veranderende positie van het platform. Vanaf 2019 is er onder verantwoordelijkheid van de leading lector een platform jaarplan opgeleverd. Dit kwam tot stand na schriftelijke consultatie van de betrokken lectoren. De jaarplannen van de lectoraten verbonden aan het platform vormen sindsdien de bijlagen van dit platform/kenniscentrum jaarplan en maken niet langer meer onderdeel uit van de jaarplannen van de faculteiten. Het platform/kenniscentrum jaarplan wordt aan de dienst OKC en B&C voorgelegd. Zij leveren feedback en signaleren (vooral kwantitatieve) knelpunten, aan de hand van deze signalering vindt een gesprek plaats tussen leading lector en de portefeuillehouder onderzoek van het CvB. Dit jaarplan wordt tevens ter instemming voorgelegd aan de hogeschoolraad. Indien nodig wordt het jaarplan aangepast. Het jaarplan wordt gemonitord via MARAP-rapportages en –gesprekken.

De PDCA-cyclus voor onderzoek maakt de samenhang, tijdsmomenten en de koppeling met de onderwijsplanning zichtbaar (Bijlage 4, aparte bijlagenboek). Deze PDCA-cyclus is vernieuwd om te voldoen aan het vernieuwde brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek (1), een betere onderlinge afstemming van de interne kwaliteitscycli en om beter aan te sluiten bij de veranderingen die het onderzoeksbeleid doormaakt (14). Na de transitie naar kenniscentra zal het beleid geëvalueerd worden en zo nodig aangepast worden.

Deze structuur is uiteraard een belangrijk onderdeel van kwaliteitszorg: het zorgt ervoor dat er duidelijkheid is en we kunnen terugvallen op gemaakte afspraken. Tegelijkertijd is het volgen en instellen van regels en procedures geen garantie voor het stimuleren van kwaliteit en het tegengaan van misstanden.

Individueel

Naast de planvorming en verslaglegging op papier, is de cyclus van Resultaat- en Ontwikkelingsgesprekken (R&O) een belangrijk onderdeel van de kwaliteitscyclus. De R&O-cyclus bestaat uit een plannings-, functionerings- en beoordelingsgesprek. In het geval van lectoren worden de gesprekken gevoerd met de faculteitsdirecteur van de faculteit waar hij/zij in dienst is. In het geval van de leading lector wordt het R&O- gesprek sinds 2019 gevoerd met de portefeuillehouder onderzoek van het CvB. Vanaf 2019 vragen de faculteitsdirecteuren en lectoren aan de leading lector van het platform input om zo het gesprek te verstevigen. Onderdeel van het gesprek is een reflectie op de output van het lectoraat, de voortgang op het jaarplan, de bijdragen aan het kenniscentrum en de interne reflectie op de gehele onderzoeksorganisatie van De HHs bezien vanuit het lectoraat.
Binnen het lectoraat maken de lectoren individuele afspraken met de kenniskringleden over inzet en output. Hierin wordt dezelfde timing aangehouden als de formele R&O-cyclus. Het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving heeft hier een eigen formulier voor ontwikkeld waarin afspraken worden vastgelegd over onderzoek en kennisontwikkeling, kenniscirculatie en valorisatie naar het beroepenveld en de maatschappij, koppeling en doorwerking van onderzoek naar het onderwijs en professionalisering van docenten. Dit formulier is gedeeld met andere lectoren en kenniscentra en wordt als bijlage opgenomen bij het formele R&O-formulier. Regelmatig wordt de voortgang van die afspraken besproken. Kenniskringleden voeren R&O-gesprekken met hun opleidingsmanager, al dan niet in aanwezigheid of met input van de lector, deels afhankelijk van de omvang van hun onderzoekstaken in vergelijking met hun onderwijstaken. Dit beleid wordt door iedere opleidingsmanager anders vormgegeven en de onderzoekstaken worden vaak erg beperkt vastgelegd.

Externe kwaliteitszorg

Al sinds de instelling van lectoraten op De HHs wordt er met regelmaat een externe visitatie van het onderzoek uitgevoerd. De laatste evaluatie van de onderzoeksgroep die (in termen van de participerende lectoraten en de thematiek) het meest vergelijkbaar is met het onderzoeksplatform Kwaliteit van Leven: Mens en Technologie, was de visitatie van het cluster 'kwaliteit van leven' in november 2014 binnen het toenmalige Centrum voor Lectoraten en Onderzoek (CLO). Dat cluster bestond uit de lectoraten: Revalidatie, Mantelzorg, Psychogeriatrie en Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving. Het lectoraat Psychogeriatrie is in 2016 afgesloten. Hier is het lectoraat Urban Ageing voor in de plaats gekomen om kennis over het ouder worden in een nieuwe context te borgen.
De bevindingen van de visitatiecommissie zijn in 2014 zowel op lectoraatsniveau als op clusterniveau teruggekoppeld.

Opvolging bevindingen en aanbevelingen eerdere visitatie op lectoraatsniveau

Het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving bestond ten tijde van de eerdere visitatie zo'n 1,5 jaar (mei 2013 – november 2014) en werd door de commissie gezien als een productief lectoraat waar de zichtbaarheid van de driehoek onderwijs, onderzoek en praktijk duidelijk aanwezig was. 'De kenniskring is groot en er zijn veel studenten bij de projecten van het lectoraat betrokken.' De commissie merkte wel op dat de hoeveelheid aan projecten kan leiden tot versnippering en overkomt als een 'projectencarrousel'. Van veel kanten wordt een beroep op het lectoraat gedaan. De lectoren doen er volgens de commissie goed aan de intellectuele ruggengraat van het lectoraat te bewaken, meer massa en focus aan te brengen zodat er een kader ontstaat om vragen een plek te geven. Ook zouden volgens de commissie bij de start van een project over het toekomstig eigenaarschap van het thema afspraken gemaakt moeten worden, zodat de uitkomsten van een project te zijner tijd kunnen worden overgedragen aan bijvoorbeeld een opleiding.
Het lectoraat heeft de adviezen van de commissie ter harte genomen. Zo is de missie en focus van het lectoraat in 2016 herzien en richt het lectoraat zich niet langer op de gezonde leefstijl van de doelgroepen chronisch zieken en ouderen en de settingen waarin deze doelgroepen zich bevinden, maar uitsluitend nog op jeugd van 2-24 jaar. Ook heeft het lectoraat een aantal criteria opgesteld waaraan vragen van (interne en externe) partners worden getoetst voordat deze worden opgepakt. Het lectoraat voert nog steeds veel projecten uit waarbij zij veel studenten betrekt. Dit betreffen inmiddels in bijna alle gevallen extern gefinancierde projecten. In deze projecten worden van tevoren in een samenwerkingsovereenkomst heldere afspraken gemaakt met alle betrokkenen o.a. over ieders rol, verantwoordelijkheid en rechten gedurende en na afloop van een project. Ook met studenten die aan deelprojecten van het lectoraat werken alsmede met kenniskringleden en opleidingsmanagers worden schriftelijke afspraken gemaakt (o.a. over inzet, resultaten en intellectueel eigendom). De projecten zijn geclusterd in drie onderzoekslijnen: Gezonde School van de Toekomst, Gymzaal van de Toekomst en Gezonde Wijk van de Toekomst. Centrale thema's zijn: beweging, voeding, technologie (bij jeugd). De projecten borduren op elkaar voort en volgen de pijlers van het Gezonde School model (signalering, educatie, omgeving, beleid) en stappen van kennis- en innovatieprocessen.

Het lectoraat Mantelzorg had als ambitie om de lector overbodig te laten zijn. De commissie vond dit een mooi streven maar zag hier nog onvoldoende stappen in. De zichtbaarheid van het volledige lectoraat kon verbeterd worden, ondanks de hoge productie. Er waren vooral veel bilaterale contacten. Daarnaast lag de nadruk van dit lectoraat vooral op het onderwijs wat een goed fundament is maar meer focus op de toekomstige trends binnen het vakgebied was wenselijk volgens de commissie.

Het lectoraat Psychogeriatrie werd gezien als een productief en creatief lectoraat. Het thema dementie kon verder uitgebouwd worden door onderdeel te worden van opleidingscurricula. Verder werden er veel activiteiten georganiseerd waarmee de indruk gewekt werd dat er veel ballen in de lucht gehouden werden.

De commissie begreep de keuze die het lectoraat Revalidatie had gemaakt om het contact met de opleidingen vooral via de kenniskring te laten lopen, echter was hierdoor de lector beperkt zichtbaar in de hogeschool. De verbinding met het werkveld en de praktijk daarentegen was juist goed vertegenwoordigd. Verder werd het advies gegeven om 'traditionele' afstudeeropdrachten of stages meer cumulatief te laten zijn en de lat voor de projectgrootte zodoende hoger te leggen. Het lectoraat Revalidatie (start 9/2008) volgde de aanbevelingen n.a.v. de vorige visitatie (2014) op door de kracht van het lectoraat (directe koppeling aan het werkveld, studenten leren in de beroepspraktijk, onderzoeksvragen worden direct vanuit het werkveld opgehaald en in co-creatie met eind-gebruikers (patiënt, mantelzorger, professional opgepakt en resulteren in resultaten die daadwerkelijk gebruikt worden, netwerk met aan Basalt gelieerde instellingen en bedrijven) optimaal te benutten. Ingezet is op het vergroten van focus en massa in projecten en onderzoek: drie complementaire onderzoekslijnen, gericht en stapsgewijs uitbreiden van de kenniskring en versterken van samenwerking extern in duurzame consortia (zie andere documenten). In opvolging van een andere aanbeveling van de visitatiecommissie is de verbinding van het lectoraat met het onderwijs versterkt, o.a. door (pro)actief mee te werken aan het verzorgen en van onderwijs (HBO-V, BT, HALO, SK, CMD, SW, SPH) en curriculumvernieuwing (BT, HALO, SW, CMD). Om de zichtbaarheid van het lectoraat te vergroten zijn PR en communicatie geïntensiveerd, o.a. via intranet, in presentaties, publicaties, workshops, sociale media. Belangrijk hierbij zijn de verschillende living labs waarin studenten/docenten praktijkgericht onderzoek uitvoeren in de beroepspraktijk, waar mogelijk gekoppeld aan onderwijs (minor Revalidatie, Learning Community). Het curriculum BT is hiertoe aangepast, zodat alle studenten hiervan kunnen profiteren en meer flexibel en resultaatgericht leren in de beroepspraktijk.

Als je kijkt naar de aanbevelingen zien we dat samenhang en massa punten zijn waar de commissie naar heeft gekeken. Dit aspect komt ook terug in de opzet van het onderzoeksplatform en de transitie nu naar kenniscentrum.

Opvolging bevindingen en aanbevelingen eerdere visitatie op clusterniveau

De visitatiecommissie merkte het volgende op:

1. Er zijn wel rode draden te herkennen in het werk van de lectoraten, maar er wordt nog weinig aan gezamenlijke onderzoeksprojecten gewerkt en er ontbreekt een gemeenschappelijke onderzoeksagenda waardoor er nog onvoldoende sprake is van een cluster.
2. Er wordt nog vrij solistisch geopereerd vanuit de lectoraten met een beperkt aantal kenniskringleden. Ga op zoek naar het multiplieereffect binnen en tussen lectoraten waardoor er een team ontstaat van lectoren, kenniskringleden en een tweede schil van docenten en de kennis en expertise beter benut wordt.
3. De onderzoeksmiddelen zijn schaars, de kenniskringen beperkt in omvang. Start geen nieuwe lectoraten maar investeer in het versterken van de bestaande onderzoeksgroepen.
4. De onderzoekscultuur is nog matig op De HHs en verschilt per opleiding. Denk na over het personeelsbeleid (o.a. aannamebeleid) en stimuleer promotietrajecten.
5. De lectoren zijn intern nog weinig zichtbaar, de kenniskringleden zijn nog weinig extern zichtbaar. Vergroot de zichtbaarheid van de lectoren en kenniskringleden door o.a. de verbinding met het onderwijs te versterken.
6. De strategische uitlijning tussen faculteiten, platforms, lectoraten en opleidingen dient vastgelegd te worden. De overgang van de lectoraten van het Centrum voor Lectoraten en Onderzoek naar de faculteit leidt niet per definitie tot een verbetering van de doorwerking van onderzoek naar het onderwijs.

Care Justitia, beeldmerk van het lectoraat Mantelzorg. De drie schalen beelden de zorgvragers, mantelzorgers en beroepskrachten uit.

Met deze aanbevelingen in het achterhoofd is de laatste jaren een aantal zaken opgepakt:

1. In het meerjarenplan van het platform 2017-2021 (opgesteld in 2016) en het jaarplan van het kenniscentrum van 2020 is er een centrale onderzoeksvraag geformuleerd: 'Hoe kun je burgers in de MRDH een verbeterde positieve gezondheid laten ervaren?'. Alle lectoraten geven in hun jaarplan aan welke hiervan afgeleide onderzoeksvragen zij willen beantwoorden. De strategische alignement moet in de transitie naar een kenniscentrum nader vorm krijgen. Hiervoor wordt vanuit het transitieteam een plan opgesteld.
2. Om de samenwerking tussen de lectoraten en tussen de lectoraten en faculteiten te verbeteren zijn er vanaf de nieuwe structuur van onderzoeksplatform verschillende overleggen en bijeenkomsten ingepland. Er zijn maandelijkse lectorenoverleggen waarin de lectoren betrokken worden bij de doorontwikkeling van het onderzoeksplatform naar kenniscentrum en elkaar bijpraten over de activiteiten en acquisitieplannen binnen hun eigen lectoraat. Hierdoor kunnen lectoren meer synergie bewerkstelligen. Er kunnen nog stappen gezet worden om hier ook de kenniskringleden bij te betrekken. Tweejaarlijks wordt het lectorenoverleg uitgebreid met de betrokken faculteitsdirecteuren om de strategische koers van het kenniscentrum te bepalen en de verbinding onderwijs-onderzoek te evalueren. Daarnaast zijn er zeven keer per jaar leiderschapsconferenties waar naast faculteits- en dienstdirecteuren en lectoren, ook opleidingsmanagers en teamleiders uitgenodigd worden.
3. Binnen de hogeschool wordt het onderzoek fysiek meer onder de aandacht gebracht in de living labs en de Innovation Playground. De komst van een format voor een extern jaarverslag draagt ook bij aan de interne en externe zichtbaarheid van de lectoraten. De docenten die lid zijn van een kenniskring maken het onderzoek zichtbaar in de opleidingen, o.a. door presentaties in teambijeenkomsten. Hierin blijft het essentieel om collega docenten te informeren en te betrekken bij onderzoek. Daarnaast is het voor studenten van belang om de activiteiten die zij binnen de opleiding ondernemen ook zichtbaar te koppelen aan lectoraten. De verbinding met het onderwijs is versterkt doordat de lector organisatorisch bij een faculteit is ondergebracht. De lector en de faculteitsdirecteur overleggen over de inhoud van het lectoraatsjaarplan. De bijdrage aan het onderwijs is daar een onderdeel van. Het blijft een uitdaging om vanuit een communicatiestrategie die vooral gericht is op onderwijs te communiceren over onderzoek.
4. De strategische uitlijning voor onderzoek-onderwijs is door de reorganisatie verder bij elkaar gekomen. Echter heeft het nog niet volledig tot het gewenste resultaat (14) geleid waardoor we nu de transitie naar kenniscentra hebben ingezet om meer focus en massa te creëren en partnerschappen met de buitenwereld aan kunnen gaan.
5. Er wordt meer ingezet op promotietrajecten van medewerkers van De HHs. Ook zien we dat er vaker gecombineerde onderwijs-onderzoek vacatures worden opgesteld uit gezamenlijke budgetten en er bij het aannemen van nieuwe medewerkers meer gepromoveerde mensen worden aangenomen en mensen die aangeven hun onderwijstaken (op termijn) te willen combineren met onderzoekstaken.

Reflectie

Waar staan we?

De ontwikkelingen die binnen de hogeschool gaande zijn helpen om het kenniscentrum te professionaliseren. De nieuwe PDCA-cyclus voor onderzoek is vanaf academisch jaar 2019-2020 gestart en draagt hier sterk aan bij. Voorheen maakte onderzoek ook al deel uit van de P&C-cyclus, maar nog niet zo expliciet en in al haar facetten. Nu wij deze rapportages hebben worden deze gedeeld binnen het maandelijkse lectorenoverleg en daarmee is er sturing gekomen. Door deze sturing hebben we het afgelopen jaar al beter de middelen kunnen inzetten. Nu er een maandelijkse terugkoppeling is sturen we kortcyclisch bij. In algemene zin is de kwaliteitszorg nu ingericht naar de regels en procedures die er ingesteld zijn. Structuur is uiteraard een belangrijk onderdeel van kwaliteitszorg: het zorgt ervoor dat er duidelijkheid en afspraken zijn. Tegelijkertijd is het volgen en instellen van regels en procedures geen garantie voor het stimuleren van kwaliteit en het tegengaan van misstanden. Daarbij gaat het vooral ook om de cultuur: durven we elkaar aan te spreken op de kwaliteit, is er een sfeer waarin fouten gemaakt mogen worden en leren centraal staat. Op deze manier moeten we als kenniscentrum nog aan de slag met de voorhanden zijnde procedures en afspraken.
De opzet van het kenniscentrum jaarplan heeft bijgedragen aan de synergie tussen de plannen. Hier heeft consultatie en input van verschillende kanten (faculteiten, lectoren, en opleidingen) sterk aan bijgedragen. Daarnaast hebben lectoren elkaars jaarplannen gelezen en een korte reflectie op gegeven. Hierdoor is op detailniveau meer kennis van elkaars onderzoeksdomein en -plannen. Het outputsysteem maakt de impact voor de hogeschool eenduidig zichtbaar. Sinds eind 2019 heeft ieder kenniscentrum een marketing- en communicatieadviseur die helpt het kenniscentrum intern en extern beter neer te zetten. Dit een verbetering ten opzichte van eerdere jaren waar tussen 2017-2019 de communicatie op onderzoeksvlak decentraal bij de faculteiten was belegd, die in formatie en tijd vooral werden ingezet voor communicatie rondom studentenwerving en onderwijs (in tegenstelling tot een centrale communicatiemedewerker in tijden van het CLO). Kijkend naar de vorige visitatie valt op hoeveel er sindsdien veranderd is zowel in personeel en lectoraten als in organisatie. Veel van de adviezen zijn opgevolgd in deze nieuwe context, maar de culturele context blijft een belangrijk aspect. Dit komt nu in de reorganisatie naar kenniscentra en het sturingsmodel dat daarbij hoort ook aan bod.
De exposure van het onderzoek is verbeterd. Lectoren zijn zich bewust van de kanalen die werken binnen hun doelgroepen. Daarnaast werkt het samenbrengen van experts op vlakken om de kwaliteit te verbeteren. Dit is duidelijk zichtbaar geworden rondom het lab proces van 2019. Vrijwel alle lectoraten zijn met vormen van labs bezig. De experts vanuit het kenniscentrum en de lectoraten hebben gewerkt aan de inhoudelijke, organisatorische en methodologische ontwikkeling waar we allemaal profijt van hebben. Dit zorgt voor een kwaliteitsimpuls van ons onderzoek en onderscheidend vermogen ten opzichte van andere hogescholen.

Wat vinden we daarvan?

Er hebben in de periode 2017-2019 vele veranderingen plaatsgevonden en deze zijn nog niet ten einde. De opzet van het platform/kenniscentrum is veranderd, de aansturing vanuit het kenniscentrum op inhoud en persoon, de verdeling van de onderzoeksmiddelen over kenniscentra en lectoraten en de ophanging van het kenniscentrum binnen de organisatie zijn veranderd. De vele veranderingen vragen veel van alle betrokkenen. De ontwikkelingen zijn goed en werpen op veel plekken hun vruchten af, maar er zijn wel veel veranderingen waardoor er soms onduidelijkheid heerst, verandermoeheid optreedt en de sturing soms nog onvoldoende plaatsvindt. Een voorbeeld hiervan is de R&O-cyclus van de lectoren en kenniskringleden die nog niet overal gevoerd wordt met (input van) een functioneel, in plaats van alleen met een hiërarchisch, leidinggevende. Het samenspel tussen het kenniscentrum jaarplan en de meer gedetailleerde lectoraatsjaarplannen is juist een mooi voorbeeld waar processen al beter samen komen. Hoe we hier meer de gezamenlijkheid in kunnen vinden en welke structuren, interventies en cultuur nodig zijn om dit proces te ondersteunen zijn we nog aan het uitvinden. Het lezen van elkaars lectoraatsjaarplannen is een mooie stap, maar er zouden meer gesprekken over de inhoud kunnen plaatsvinden. Hetzelfde geldt met de link naar de opleidingen toe. Een dergelijke lees- en gesprek interventie zou tussen kenniscentrum/lectoraten en opleidingen ook waardevol kunnen zijn. De verzameling en analyse van goede managementinformatie draagt bij aan het zichtbaar maken van onderzoek binnen de hogeschool. Onderzoek heeft steeds meer een eigen proces binnen de ondersteunende diensten waardoor het meer recht doet aan deze tweede primaire taak van de hogeschool. Het kenniscentrum wil meer processen stroomlijnen op kenniscentrumniveau en blijft daarover in gesprek met de ondersteunende diensten, maar met de beperkte mogelijkheden voor een 'backoffice' van het kenniscentrum zal dit wel een uitdaging worden. Het gehele proces van planvorming en verantwoording kan efficienter als we dit onderdeel maken van ons kwaliteitszorg systeem binnen het kenniscentrum. Het feit dat de lectoraatsjaarplannen zijn verweven met het kenniscentrumjaarplan is daarin een eerste stap geweest in 2019. De inspanning moet wel in verhouding blijven tot de opbrengst. Het is belangrijk tijd en aandacht te geven aan deze processen en procedures, maar het neemt relatief veel tijd (en dus geld) in beslag die niet aan de uitvoering van het onderzoek besteed kan worden. Een andere uitdaging is het voldoen aan de procedures op verschillende niveaus (HHs, KC, lectoraat) dat de aandacht voor kwaliteitszorg op projectniveau onder druk kan komen te staan.

Wat gaan we nog doen?

De visitatie en het meerjarenplan van het kenniscentrum dat dit jaar opgesteld wordt, zal helpen om kritisch te kijken naar de stappen die we als kenniscentrum nog moeten nemen. Het kenniscentrum heeft de ambitie om door te groeien naar een Centre of Expertise zoals gedefinieerd in het rapport van de Vereniging Hogescholen (27). Als we kijken naar het predicaat Centre of Expertise uit het rapport dienen de samenwerkingen uitgebreid te worden binnen het quadruple helix model. De doelstellingen en activiteiten dienen dan ook in gezamenlijkheid vastgesteld te worden. Daarnaast dient een Centre value-based te werken en dienen de externe inkomsten hier ook op uitgebreid te worden.

We zien dat de lectoren enthousiast worden als het over de inhoud van hun werk gaat. Het meer in detail bestuderen van elkaars jaarplannen en hier ook actief met elkaar het gesprek over aangaan willen we structureler gaan inbedden zodat er meer kruisbestuiving plaatsvindt. Door een veranderende overlegstructuur met faculteitsdirecteuren, 2x per jaar strategisch overleg, hopen we ook strategisch te bepalen waar het kenniscentrum vanuit onderwijsperspectief verder zou moeten ontwikkelen. De managementinformatie die beter inzichtelijker wordt op kenniscentrumniveau willen we de komende jaren gebruiken om meer sturing en richting te geven aan het onderzoeksprogramma.

6 Conclusie

In dit hoofdstuk presenteren we een geaggregeerde conclusie en geven we aan welke vervolgstappen we voor ons zien in de verdere ontwikkeling van het kenniscentrum.

In de periode 2015-2019 hebben we meer focus aangebracht in het onderzoek rondom de gezondheid en kwaliteit van leven van mensen, het onderzoeksvolume is vergroot, zowel in het aantal fte lectoren dat zich met dit thema bezighoudt (van 4 in 2015 tot 9 in 2020) als in de omvang van de kenniskringen, het inverdienvermogen is toegenomen en ligt op schema van de ambities van de hogeschool (>30%), de wisselwerking tussen onderzoek en onderwijs is in die periode verbeterd door de positie van lectoren in faculteiten, de grotere kenniskringen, de betrokkenheid van lectoraten in minoren, onderzoeks- en ontwerpopdrachten voor studenten, de master en de kwaliteit van het onderzoek wordt beter geborgd door het personeels- en onderzoeksbeleid op De HHS en de externe review processen in onderzoeksprojecten en publicaties. Het onderzoek van de lectoraten heeft maatschappelijke en wetenschappelijke impact en draagt bij aan het onderwijs op De HHs. Er wordt daarbij in toenemende mate samengewerkt tussen de lectoraten.

Met de vorming van het kenniscentrum hebben we recentelijk een belangrijke stap gezet naar meer focus. De missie, de maatschappelijke opgaven waar we aan werken, de onderzoeksthema's die we hebben benoemd en het onderzoeksprofiel dat we hebben opgesteld, brengt verbinding tot stand tussen lectoraten en zal de maatschappelijke en wetenschappelijke impact die we realiseren en de doorwerking van onderzoek naar het onderwijs vergroten. Met dit kompas in onze handen, bundelen we onze kennis, kunde en krachten rondom de onderzoeksthema's: Healthy Lifestyle, Healthy Environment en Health Care & Recovery en de expertise die we hebben op het gebied van data science en sociaal-technologische innovaties ten behoeve van de complexe, maatschappelijke gezondheidsvraagstukken: gezonder leven, langer thuis wonen en sneller herstel (na zorgbehandeling).

De komende tijd willen we ons onderzoeksprogramma via een bottom-up benadering verder aanscherpen en invulling geven door nog meer in te zetten op:

- gezamenlijke, lectoraatsoverstijgende onderzoeksprojecten;
- structurele verbindingen en samenwerking met opleidingen en externe partners;
- werving van externe middelen;
- communicatie van missie, onderzoeksprogramma en illustratieve onderzoeksprojecten;
- teambuilding.

De inbedding van lectoren in faculteiten en de linking pin die (docent-)onderzoekers vormen, borgen de verbondenheid met het onderwijs op De HHs. Studenten komen steeds vaker in aanraking met het praktijkgericht onderzoek van het kenniscentrum Health Innovation.

De organisatorische veranderingen van lectoraatscluster naar zwaartepunt naar platform naar kenniscentrum hebben best veel aandacht gevraagd van de lectoren en (docent-) onderzoekers. De komende tijd willen we inzetten op bestendiging van de koers om samenwerkingsverbanden en onderzoek te laten groeien. Op de inhoud wordt energie gevonden tussen de lectoraten. Hierin is het van belang balans te houden tussen de eigen identiteit van het lectoraat en de gezamenlijke missie van het kenniscentrum.

Wij hebben vertrouwen in de kwaliteit van wat we doen, in de relevantie ervan en de impact die we als kenniscentrum Health Innovation en De HHs als geheel genereren. Vanuit de vorming van ons kenniscentrum zien we de toekomst met vertrouwen tegemoet en verwelkomen we de feedback van de critical friends uit de externe evaluatie op onze werkwijze en missie: ***het ontwikkelen, evalueren en implementeren van sociaal-technologische innovaties ter bevordering van de positieve gezondheid van kwetsbare burgers in de regio.***
De feedback en adviezen gebruiken we om van kenniscentrum toe te groeien naar een Centre of Expertise volgens de definitie van de Vereniging Hogescholen.

De maatschappelijke uitdagingen in ons domein zijn groot, met het kenniscentrum Health Innovation streven we ernaar dat onze bijdrage aan oplossingen dat ook is.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Referenties

1. **Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016 – 2022 (BKO)**, Vereniging Hogescholen
2. **Sectorakkoord hoger beroepsonderwijs 2018**, Vereniging Hogescholen en Ministerie van OCW, Amsterdam april 2018
3. De Haagse Hogeschool (2012). Profilering en prestatieafspraken van De Haagse Hogeschool. Den Haag: De Haagse Hogeschool.
4. Strategische notitie 'Onderzoek versterkt', De Haagse Hogeschool, november 2017
5. Voskuil, D.W. & Beneken genaamd Kolmer, D.M. (2016a). *Denken over technologie, gezondheid en zorg*. Delft: Eburon.
6. Heerkens, Y.F., Weerd, M. de, Huber, M., Brouwer, C.P.M. de, Veen, S. van der, Perenboom, R., et al. (2016). Reconsideration of the scheme of the international classification of functioning, disability and health: incentives from the Netherlands for a global debate. *Disability and Rehabilitation*, **http://dx.doi.org/10.1080/09638288.2016.1277404**
7. Strategisch plan Sportcampus Zuiderpark, HHs, 2016
8. World Health Organization, 1948. *Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference, New York; (Official Records of the World Health Organization, no.2, p. 100).* Geraadpleegd op **http://www.who.int/about/definition/en/print.html**
9. Huber, M., Knottnerus, J., Green, L., et al., 2011. *How should we define health?* Brit Med J, 343(4163), 235-237
10. McGovem et al., 2014. Health Policy brief: The relative contributions of multiple determinants to health outcomes. Health Affairs, August 21, 2014
11. Huber, M. (2014). *Towards a new, dynamic concept of Health. Its operationalisation and use in public health and healthcare, and in evaluating health effects of food.* **Proefschrift Universiteit Maastricht**.
12. Thuas European Funding Strategy
13. Haagse Labs voor Health Innovation, HHs, 2019
14. Werkgroep Governance, HHs, zomer 2017
15. Hoof J van, Beneken genaamd Kolmer DM, Vlugt E de, Vries SI de. Quality of Life: The Interplay between Human Behaviour, Technology and the Environment. Editorial. *International Journal of Environmental research in Public Health*, 2019, *16*(24), 5106 **https://doi.org/10.3390/ijerph16245106**
16. Nederlandse gedragscode Wetenschappelijke Integriteit/ Advies Werkgroep kwaliteit praktijkgericht onderzoek
17. Kaders toewijzing lectoraten, HHs
18. Gedragscode praktijkgericht onderzoek hbo
19. **https://www.hobeon.nl/actueel/blog/topsectoren_en_onderwijsinnovatie**
20. **Meer waarde met hbo. Doorwerking praktijkgericht onderzoek van het hoger beroepsonderwijs**, Vereniging Hogescholen, 2018
21. 'eHealth Living Lab cluster The Hague: Connecting co-creation activities for meaningful solutions in healthcare'.
22. Hildebrandt, V.H., Bernaards, C.M., Stubbe, J.H., & TNO Kwaliteit van Leven (2013). Trendrapport bewegen en gezondheid 2010/2011. Leiden: TNO.
23. Reijgersberg, N., Lucassen, J.M.H., Beth, J.O., & Werff, H. van der (2014). Nulmeting lichamelijke opvoeding in het voortgezet onderwijs: onderzoek naar de organisatie van lichamelijke opvoeding en sport in het voortgezet onderwijs. Utrecht: Mulier Instituut.
24. The development of the Athletic Skills Track: A new motor competence assessment, dissertatie J.J.A.A.M. Hoeboer, VU Amsterdam 25 juni 2019. ISBN 9789463235853 Geraadpleegd van **https://research.vu.nl/en/publications/the-development-of-the-athletic-skills-track-a-new-motor-competen**
25. **www.ehealthresearchcenter.org/wiki/index.php/Main_Page**, die ontwikkeld is door het Center for eHealth Research van de Universiteit Twente
26. van Hoof, J. Urban ageing: Prettig en succesvol ouder worden in de stad. Lectorale rede. De Haagse Hogeschool, Den Haag. ISBN 9789090318318
27. **Centres of Expertise: groeibriljant voor excellente samenwerking in het hbo – In allianties werken aan maatschappelijk impact voor de toekomst**. Vereniging Hogescholen, oktober 2019.

Bijlage 2: Lectoren kenniscentrum

LECTORAAT GEZONDE LEEFSTIJL IN EEN STIMULERENDE OMGEVING

dr. Sanne de Vries

Sanne de Vries studeerde af als Bewegingswetenschapper en Epidemioloog aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Van 2000 tot 2013 werkte Sanne als onderzoeker en projectleider bij TNO. Zij promoveerde in 2009 aan de VU, Sociale Geneeskunde op haar proefschrift getiteld: 'Activity-friendly neighborhoods for children'. Sanne is betrokken geweest bij meer dan 100 onderzoeksprojecten op het gebied van jeugd, bewegen en gezondheid en heeft meer dan 200 wetenschappelijke rapporten en publicaties op haar naam staan. De rol van de fysieke leefomgeving in het beweeggedrag, de lichamelijke opvoeding en nudging, alsmede het meten van lichamelijke activiteit bij de jeugd hebben haar bijzondere aandacht. Zij is sinds mei 2013 lector Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving aan De Haagse Hogeschool.

LECTORAAT IMPACT OF SPORT

dr. Frank van Eekeren

Frank van Eekeren doet als bestuurs- en organisatiewetenschapper ruim 20 jaar onderzoek naar de maatschappelijke betekenis van sport in relatie tot de organisatie van de sport. Hij promoveerde op het proefschrift De Waardenvolle Club, waarin hij een ideaaltypische sportorganisatie schetst die naast sportieve en zakelijke waarden ook publieke waarden creëert. Onderzoek doet hij voor, met en in het (sport)veld, zowel lokaal als internationaal en hij publiceert daarover in journals, vakbladen en blogs. Hij startte in augustus 2019 als lector Imapct of Sport aan De Haagse Hogeschool. Frank is tevens werkzaam als Universitair Hoofddocent (UHD) van het Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht.

LECTORAAT MANTELZORG

dr. Deirdre Beneken genaamd Kolmer

Deirdre Beneken genaamd Kolmer is opvoedingsfilosoof. Vanaf 2001 heeft ze zich verdiept in het thema mantelzorg in het kader van onderzoek, onderwijs en praktijk. Dat begon met een verkennende studie naar ondersteuning, erkenning en welzijn van mantelzorgers. In 2007 promoveerde zij op haar onderzoek 'Familycare and care responsibility: the art of meeting each other'. Daarmee introduceerde zij een relationele benadering in de gezondheidszorg. Naast onderzoek geeft zij Masterclasses aan Eerstelijns Bestuurders en verzorgt zij presentaties aan huisartsen, jeugdartsen en gezondheidswerkers. Vanaf 2011 tot 1 maart 2020 was zij lector Mantelzorg aan De Haagse Hogeschool.

LECTORAAT ONCOLOGISCHE ZORG

dr. Joost van der Sijp, MD

Joost van der Sijp is sinds 1993 werkzaam als chirurg. Van der Sijp is opgeleid in het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein en het UMC in Utrecht. Voor zijn promotieonderzoek werkte hij één jaar in het St. Mark's Hospital in Londen. Na zijn opleiding was hij werkzaam in het AMC te Amsterdam, de Daniël den Hoed-kliniek in Rotterdam en het VUmc in Amsterdam. Vanaf 2005 is hij chirurg-oncoloog in Haaglanden Medisch Centrum. Zijn belangstelling en expertise liggen vooral op het vlak van borstkanker en de oncologische chirurgie van het maag-darmstelsel. Van der Sijp vervult meerdere bestuurlijke functies, zowel binnen als buiten het ziekenhuis en heeft zitting in diverse adviesorganen op het gebied van oncologische zorg. Joost werkt sinds september 2016 als lector Oncologische Zorg aan De Haagse Hogeschool.

LECTORAAT REVALIDATIE

LECTORAAT TECHNOLOGIE VOOR GEZONDHEID

LECTORAAT URBAN AGEING

dr. Arend de Kloet

Na het afronden van de PABO in Den Haag, begon Arend de Kloet als leerkracht in het voortgezet speciaal onderwijs. In 1985 haalde hij zijn doctoraalexamen pedagogiek, met als specialisatie orthopedagogiek, aan de Universiteit Leiden. Een jaar later maakte hij de overstap naar Sophia Revalidatie. Hier behandelde hij kinderen en jongeren met verschillende revalidatiediagnoses en begeleidde hij gezinnen en leerkrachten, evenals kinderen van volwassen revalidanten. De afgelopen jaren was De Kloet zorgcoördinator en beleidsmedewerker bij Sophia. In 2008 werd hij benoemd tot lector Revalidatie en in 2014 promoveerde hij in Leiden op 'Participation of children and youth with acquired brain injury'.

dr. ir. Erwin de Vlugt

Erwin de Vlugt studeerde werktuigbouwkunde aan de TU Delft, waar hij vervolgens twaalf jaar werkte als onderzoeker en docent biomechanica en biorobotica. Verder was hij onder meer werkzaam op de afdeling revalidatiegeneeskunde van het Leids Universitair Medisch Centrum. De Vlugt is gepromoveerd op het gebied van mens-machine-interactie en onderzocht de rol van propriocepsis (menselijke bewegingssensoren) tijdens verschillende bewegingstaken. Vanuit zijn passie voor robotica en de gelijkenis met het menselijke bewegingsapparaat ontwikkelt hij interactieve apparaten die passen bij de menselijke sensoriek. Vanaf september 2015 is hij lector Technologie voor Gezondheid aan De Haagse Hogeschool.

dr hab. ir. Joost van Hoof, Eur Ing

Joost van Hoof studeerde aan de faculteit Bouwkunde van de TU Eindhoven en Environmental Engineering aan de ČVUT in Praag. In 2010 promoveerde hij aan de TU Eindhoven in samenwerking met de Hogeschool Utrecht en de Academie Gezondheidszorg Utrecht op het gebied van langer thuis wonen voor mensen met dementie. Van 2011 tot 2018 was hij werkzaam voor het Expertisecentrum Gezondheidszorg en Technologie van Fontys Hogescholen en projectleider van het Verpleeghuis van de Toekomst. In 2012-2013 was hij tevens werkzaam als projectleider bij het kennisinstituut ISSO in Rotterdam op het gebied van gezondheid en installaties.

Naast diverse bestuurlijke en toezichthoudende functies op het snijvlak van ouderen, technologie en wonen, is van Hoof ook actief bij verschillende universiteiten in het buitenland, waaronder Wrocław University of Environmental and Life Sciences in Polen. Van Hoofs werk kenmerkt zich door het benadrukken van wat ouderen nog wel kunnen, in plaats van te focussen op wat niet meer gaat, ook als participatie moeizaam lijkt. Zijn speerpunt in Den Haag is onderzoek doen naar seniorvriendelijke steden, in het bijzonder wonen. Joost werkt sinds maart 2018 als lector Urban Ageing aan De Haagse Hogeschool.

Bijlage 3: ICF-model van het onderzoeks-platform (2018)

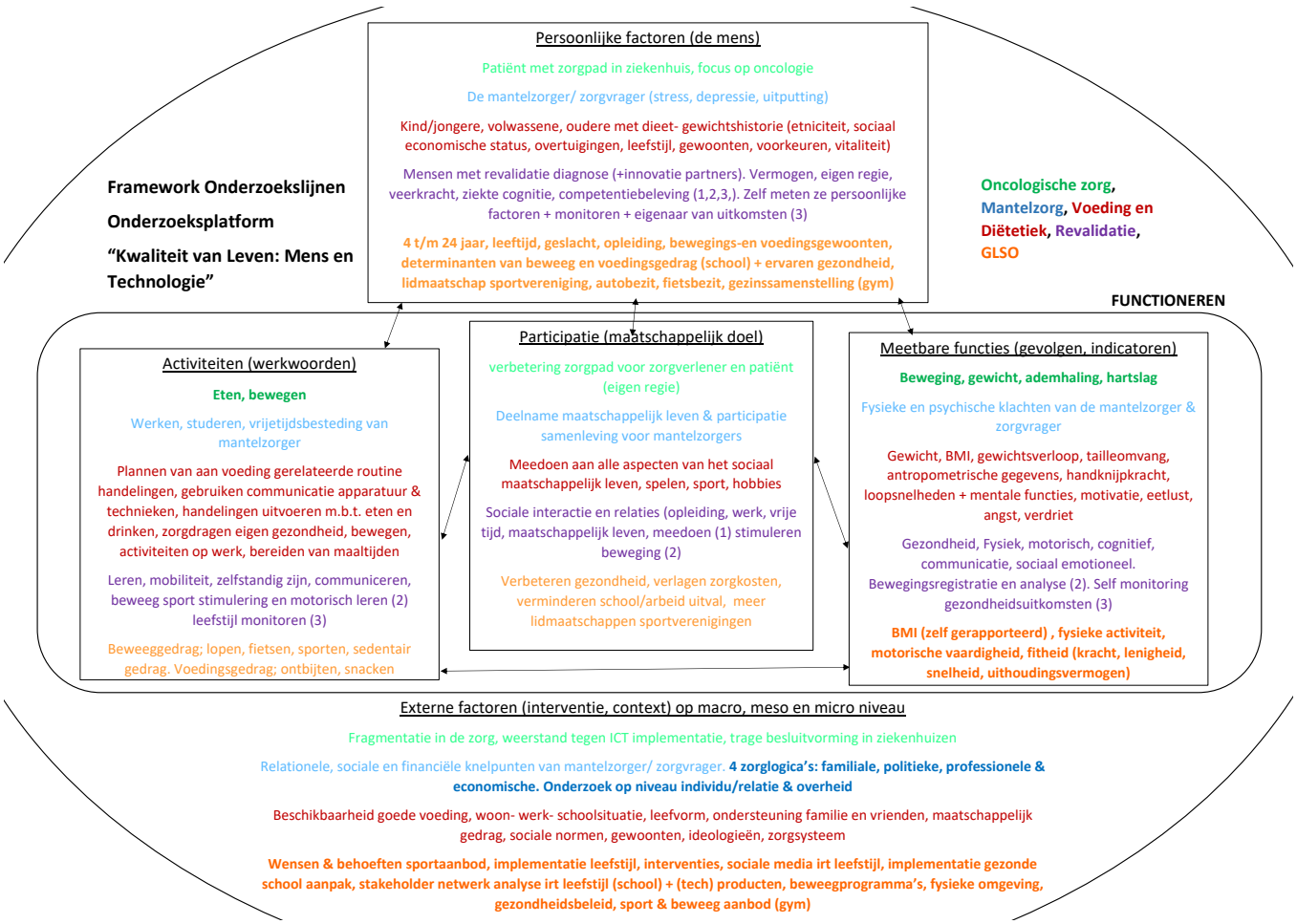

Bijlage 4: Overzicht samenwerking lectoraten - opleidingen

LEGENDA

Faculteiten

BFM	Business, Finance & Marketing
GVS	Gezondheid, Voeding & Sport
ITD	IT & Design
MO	Management & Organisatie
SWE	Sociaal Werk & Educatie
TIS	Technologie, Innovatie & Samenleving

Opleidingen

B	Bouwkunde
CM	Communicatie
CMD	Communication & Multimedia Design
HALO	Leraar 1e graad Lichamelijke Opvoeding
HBO-ICT	HBO-ICT
HBO-V	HBO Verpleegkunde
HDT	Huidtherapie
IB	International Business
IPO	Industrieel Product Ontwerpen
MECH	Mechatronica
MT	BT	Mens en Techniek	Bewegingstechnologie
PABO	Opleiding tot Leraar Basisonderwijs
PFT	Process & Food Technology
SPK	Sportkunde
SW	Social Work
TBK	Technische Bedrijfskunde
TN	Technische Natuurkunde
TW	Toegepaste Wiskunde
V&D	Voeding & Diëtetiek
W	Werktuigbouwkunde

Aantal opleidingen per faculteit

6	5	2	5	3	11
Faculteit GVS	Faculteit BFM	Faculteit ITD	Faculteit MO	Faculteit SWE	Faculteit TIS

Hoe hoger het aantal punten (maximaal 21), hoe meer samenwerking er tussen de lectoraten en betreffende opleiding is. Per lectoraat kunnen er maximaal 3 punten gegeven worden: 1 punt voor betrokkenheid van het lectoraat bij minor/keuzeonderwijs, 1 punt voor andere ontwerp-/onderzoekopdrachten voor studenten en 1 punt voor kenniskringleden vanuit de opleiding. Het tweede getal (subscript) geeft aan met hoeveel lectoraten de opleiding samenwerkt.

* De faculteit BRV is niet weergegeven omdat daar geen samenwerkingen zijn.

Bijlage 5: Partneroverzicht lectoraten kenniscentrum Health Innovation

LECTORAAT GEZONDE LEEFSTIJL IN EEN STIMULERENDE OMGEVING

- Almere Kenniscentrum Talent
- Athletic Skills Model
- Bosan BV
- Court Performance
- Fontys Sporthogeschool
- Frens Pries Research & Design
- Fun with Balls
- FysioHolland
- Gemeente Den Haag
- Gemeente Leiden
- GGD Haaglanden
- Hanze Hogeschool Groningen
- Hogeschool Arnhem Nijmegen
- Hogeschool Leiden
- Hogeschool Rotterdam
- Hogeschool Windesheim
- Hogeschool Zeeland
- InHolland
- Kenniscentrum Sport
- KVLO
- LUMC
- Medical Delta
- MEE Rotterdam
- Mulier Instituut
- NOC*NSF
- Ouderenberaad Zuid-Holland Noord
- Qabana
- ROC Mondriaan
- Rijksuniversiteit Groningen
- Sportief Advies Groep
- Sportservice Nijmegen
- Springlab
- Stichting Haagse Scholen
- Stichting Vobis/Hindustani
- TNO
- Triodus Kinderopvang
- TRIXX
- TU Delft
- UMCG
- Universiteit Leiden
- Voedingscentrum
- VSG
- VU Amsterdam
- Wij Buurtsportcoaches
- Yalp BV
- 2Basics BV

LECTORAAT MANTELZORG

- Gemeente Den Haag
- Gemeente Zoetermeer
- Haga Ziekenhuis
- HMC
- Hogeschool Antwerpen
- Hogeschool Leiden
- LUMC
- MantelzorgNL
- PEP
- Tilburg University
- Universiteit Leiden
- Ypsilon

LECTORAAT ONCOLOGISCHE ZORG

- Haga Ziekenhuis
- Hillrom
- HMC
- Hogeschool Leiden
- Initiatiefgroep Fysiotherapie Wetenschap
- KWF
- Lucynia
- Medical Delta
- RdGG
- Roche
- Shine Health
- TNO
- TU Delft

LECTORAAT IMPACT OF SPORT

- ADO Den Haag
- Cooperatie Eerste Divisie
- Gemeente Den Haag
- Invictus Games
- KNVB
- Ministerie van VWS
- NOC*NSF
- Rabobank Den Haag
- ROC Mondriaan
- Sportcampus Zuiderpark
- St. Werkgever Sportclubs Den Haag
- TU Eindhoven
- UEFA
- Universiteit Utrecht

Gezamenlijke partners

De partners die samenwerken met verschillende lectoraten hebben een gekleurde stip in het partneroverzicht per lectoraat. In de ballonnen staat met hoeveel lectoraten er samengewerkt wordt. Daarnaast geeft de kleur aan welk soort instelling het betreft. De groene stippen representeren overige partners waar meer samenwerkingen mee zijn.

- Kennisinstelling
- Gemeenten
- Zorginstelling
- Overig

DE HAAGSE HOGESCHOOL

LECTORAAT REVALIDATIE

- Basalt
- BOB Ergo
- Breinsupport
- Delftse eHealth Academie
- Descin
- Dezzel
- Erasmus MC Rotterdam
- Expertisecentrum Inclusief Onderwijs
- ForceLink / Doctor Kinetic
- Frank Jol Orthopedie
- Fysiotherapeutisch Instituut Duinoord Den Haag
- Gemeente Den Haag
- Gemeente Leiden
- Haga Ziekenhuis
- Heliomare
- Hersenletsel en Jeugd
- HMC
- Hogeschool Windesheim
- Hogeschool Zuyd
- InHolland
- IT4WEB
- Kenniscentrum Sport
- Livit
- LUMC
- Motion matters
- NOC*NSF
- NPI
- Otto Bock
- Physitrack
- Qabana
- RdGG
- Reade
- Revalidatiefonds
- Rijksuniversiteit Groningen
- Rijndam revalidatie
- ROC Mondriaan
- Samson IT
- Sport Data Valley
- Stichting Voorall
- TransmuraalNetwerk Midden-Holland
- Transmuralis
- TU Delft
- VU Amsterdam
- Uniek Sporten
- Vereniging Ziekenhuis Fysiotherapeuten
- Zorg & Zekerheid Leiden
- 2M Engineering

LECTORAAT TECHNOLOGIE VOOR GEZONDHEID

- Corbion
- Gemeente Zoetermeer
- GGD Haaglanden
- Grey Valley
- HIT
- HMC
- Hogeschool Leiden
- Interactive Robots
- LUMC
- MARCH
- MBO Rijnland
- Medical Delta
- Pallet Welzijn
- Parnassia Groep
- Pieter van Foreest
- Plicare
- Rijksuniversiteit Groningen
- SenseGlove
- Soundappraisal bv
- Stichting Bestaansrecht
- St. Georganiseerde Eerstelijns Zorg Zoetermeer
- Stichting STEIM
- Technobis
- TU Delft
- Universiteit Gent
- Universiteit voor Humanistiek
- Van der Hoek Optics
- Vierstroom
- Virtual Jelle
- VU Amsterdam

LECTORAAT URBAN AGEING

- Aedes
- AFEdemy
- Atelier Rijksbouwmeester
- BrabantZorg
- BureauVijftig
- CareBNB
- D'article Enterprise
- Erasmus Universiteit Rotterdam
- Gemeente Den Haag
- Gerön tijdschrift
- GGD Haaglanden
- Grey Valley
- HMC
- Hogeschool Leiden
- Hogeschool Rotterdam
- Hulsebosch Advies
- Marjo Visser Advies en interim-management
- Middin
- NVTZ
- Oudtopia, Den Haag
- Platform ZorgSaamWonen
- ProGoDo
- Respect Zorggroep
- RIVM
- Stedelijke Ouderen Commissie
- St. Ouderenhuisvesting Rotterdam
- Tilburg University
- TNO
- Vastgoed Zorgsector
- Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties
- Welzijn Scheveningen
- Woonz.nl
- WZH
- Zorgcorporatie Noordelijk Scheveningen
- Zorgscala

Hogeschool Windesheim 2 lectoraten

RdGG 2 lectoraten

Kennis-centrum Sport 2 lectoraten

Tilburg University 2 lectoraten

Gemeente Den Haag 5 lectoraten

GGD Haaglanden 3 lectoraten

TNO 3 lectoraten

LUMC 4 lectoraten

Rijks-universiteit Groningen 3 lectoraten

Qabana 2 lectoraten

Hogeschool Rotterdam 2 lectoraten

In dit overzicht staan de partners uit het jaar 2019 vermeld.

Bijlage 6: Publicaties 2018 en 2019

2019

Kenniscentrum Health Innovation

- Kenniscentrum Health Innovation. De Haagse Lab voor Health Innovation 2019 #1. De Haagse Hogeschool 2019, juni. Geraadpleegd van **https://online.fliphtml5.com/adyic/epao/#p=2**
- Hoof J van, Beneken genaamd Kolmer DM, Vlugt E de, Vries SI de. Quality of Life: The Interplay between Human Behaviour, Technology and the Environment. Editorial. *International Journal of Environmental research in Public Health*, 2019, *16*(24), 5106

Lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving – Sanne de Vries

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Hoof J van, Beneken genaamd Kolmer DM, Vlugt E de, Vries SI de. Quality of Life: The Interplay between Human Behaviour, Technology and the Environment. Editorial. *International Journal of Environmental research in Public Health, 2019; 16(24): 5106.*
- Klingberg B, Hoeboer J, Schranz N, Barnett L, Vries SI de, Ferrar K. Validity and feasibility of an obstacle course to assess fundamental movement skills in a pre-school setting. *Journal of Sports Sciences 2019; 37(16): 1534-1542.* **https://doi.org/10.1080/02640414.2019.1575326**
- Remmers T, Thijs C, Ettema D, de Vries SI, Slingerland M, Kremers S. Critical hours and important environments: Relationships between afterschool physical activity and the physical environment using GPS, GIS and accelerometers in 10–12-year-old children. *International journal of environmental research and public health 2019; 16(17):3116.* **https://doi.org/10.3390/ijerph16173116**
- Kloek G, Salmon S, Schipper S, Ongering J, Wiegant L, Ackermans T. Hoe krijg je mbo-studenten (toch) geïnteresseerd? *Nederlands Tijdschrift voor Voeding & Diëtetiek 2019;3:* 36-37.
- Hoeboer, J. De Gymzaal van de Toekomst; onderzoeksomgeving binnen Sportcampus Zuiderpark. *Haags Sportief 2019;4:15*.
- Hoeboer, J, de Vries, SI. Motorische Quotient-Scan Zicht op motorische ontwikkeling. *De wereld van het jonge kind- HJK 2019, 5; 12-15.*
- Hoeboer J. The development of the Athletic Skills Track. A new motor competence assessment. *Moving Matters 2019;3: 28.*
- Hoeboer J. Nieuwe test meet snel motorische vaardigheid tijdens de gymles. *Vakblad Vroeg 2019*
- Hoeboer J, Vries, SI de. Praktijkgericht onderzoek in de praktijk. Samen leren en innoveren. *Hoger Onderwijs Management 2019, 1: 14-17.*
- Van der Veken L, van Lieshout M, Langius J.mHealth voor leefstijlinterventie bij Hindoestanen. *Nederlands Tijdschrift voor Voeding & Diëtetiek 2019: 74*; 28.
- Volkers T, Kessels MLC, de Vries SI. Pilotonderzoek: Lichamelijke activiteit van 2–4 jarigen op de interactieve beweegvloer van Springlab. 2019 Geraadpleegd van **https://springlab.nl/wp-content/uploads/2019/04/Onderzoek-Springlab-Peuterpakket.pdf**.

Boeken, hoofstukken in boeken, dissertatie

- Hoeboer, J. (2019, 25 juni). Dissertatie: The development of the Athletic Skills Track. Vrije Universiteit, Amsterdam. Geraadpleegd van **https://research.vu.nl/en/publications/the-development-of-the-athletic-skills-track-a-new-motor-competen**

Nationale rapporten

- Hoeboer J, Tabacznik Z, de Vries S. Flyer Kinderen met een goed motorisch niveau
- De Vries S, Kessels MLC. Infographic - Kinderopvang laat peuters zitten
- Volkers T, De Vries S, Kessels MLC. Pilotonderzoek: Lichamelijke activiteit van 2–4 jarigen op de interactieve beweegvloer van Springlab

Populaire artikelen & sociale media

- Bart Braun (2019, 4 april). Meer dan schermpje staren. Augmented reality brengt niet alleen gamers in beweging. *Leids Universitair weekblad Mare.* Geraadpleegd van **http://archief.mareonline.nl/archive/2019/04/04/meer-dan-schermpje-staren**
- Vakblad Vroeg (2019, 18 juni). Nieuwe test meet snel motorische vaardigheid tijdens de gymles/ Geraadpleegd van **https://www.vakbladvroeg.nl/nieuwe-test-meet-snel-motorische-vaardigheid-tijdens-de-gymles/**
- Dagblad070 (2019, 21 juni). Nieuwe test voor meten motoriek kinderen. Geraadpleegd van **https://dagblad070.nl/sport/nieuwe-test-voor-meten-motoriek-kinderen/**
- Regieorgaan SIA (2019, 15 juli). 22 onderzoeksvoorstellen RAAK-PRO gehonoreerd. Geraadpleegd van **http://www.regieorgaan-sia.nl/nieuws/22-projecten-gehonoreerd-voor-raak-pro**
- Ashley Cowes (2019). Laat peuters niet zitten! *Springlab.* Geraadpleegd van **https://springlab.nl/laat-peuters-niet-zitten/**
- Healthy by Design (2019, 29 november). Healthy by Design [Video]. Youtube. **https://www.youtube.com/watch?v=CGOPhu4UrUc**
- Kenniscentrum Sport & Bewegen (2019). The development of The Athletic Skills Track. Geraadpleegd van **https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?the-development-of-the-athletic-skills-track&kb_id=24698**
- Vitale delta (2019). Nieuwsbrief 5 Vitale Delta. Geraadpleegd van **https://sway.office.com/Z7SRlCRVfYiP366Y?ref=email**
- NWO (2019, 21 maart). 32 leraren ontvangen een promotiebeurs. Geraadpleegd van **https://www.nwo.nl/actueel/nieuws/2019/03/32-leraren-ontvangen-een-promotiebeurs.html**

Nominaties & prijzen

- Human Factors (2019, november 28). Nominatie proefschriftprijs. Annemarie de Witte; Mobility performance in wheelchair basketball.

Lectoraat Impact of Sport – Frank van Eekeren

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Breitbarth, T., S. Walzel en F. van Eekeren (2019), 'European-ness' in social responsibility and sport management research: anchors and avenues, European Sport Management Quarterly, **https://doi.org/10.1080/16184742.2019.1566931**
- de Haan, D.M., Sotiriadou P. (2019), An analysis of the multi-level factors affecting the coaching of elite women athletes. Management Sport and Leisure 2019
- de Haan, D.M., Knoppers A. (2019) Gendered discourses in coaching high performance. *International Review of the Sociology of Sport, FEbr 2019.* **https://doi.org/10.1177/1012690219829692**
- de Haan, D.M., Norman L. Mind the gap: the presence of capital and power in the female athlete–male -coach relationship within elite rowing. Journal Sports Coaching Review, Jan 2019 **https://doi.org/10.1080/21640629.2019.1567160**
- Sotiriadou P., de Haan D. (2019) Women and leadership: advancing gender equity policies in sport leadership through sport governance, International Journal of Sport Policy and Politics, 11:3, 365-383, **https://doi.org/10.1080/19406940.2019.1577902**

Boeken, hoofstukken in boeken, dissertatie

- Duijvestein, P., van Eekeren F. et al (2019), Evaluatie NL Sportraad. Amsterdam: DSP groep

Nationale rapporten

- Blitterswijk, J. van, & Herpen, N. van DELA EK beachvolleybal 2018: economische impact en tevredenheid, speelstad Den Haag. Den Haag: De Haagse Hogeschool.

Populaire artikelen & sociale media

- Schuldgevoel, 18 dec 2019, Wordpress Frank about Sports/ Column in vakblad Sport & Strategie
- O,o Den Haag, 5 nov 2019, Wordpress Frank about Sports / Column in vakblad Sport & Strategie
- Bingo! Hoe sport-for-development en internationale handel elkaar versterken, 13 sept 2019, Wordpress Frank about Sports / Column in vakblad Sport & Strategie
- Mijn (verrassende!) favoriet, 9 juli 2019, Wordpress Frank about Sports / Column in vakblad Sport & Strategie
- Nieuw lectoraat gaat waarde van sport onderzoeken in Haagse wijken, Sport & Strategie / Column in vakblad Sport & Strategie
- Moet dat nu weer?, 4 juni 2019, Wordpress Frank about Sports / Column in vakblad Sport & Strategie
- Van scouting naar gen-identificatie, 25 mrt 2019, Wordpress Frank about Sports / Column in vakblad Sport & Strategie
- Nooit meer, 8 jan 2019, Wordpress Frank about Sports
- Superdiversiteit stelt de sport nieuwe vragen, Interview Sport Knowhow XL

Lectoraat Mantelzorg – Deirdre Beneken genaamd Kolmer

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Voskuil, D.W., Fleurke, A.M., Beneken genaamd Kolmer, D.M. (2019) Diëtisten over de waarden van eten, gezondheid en technologie. Nederlands Tijdschrift voor Voeding en Diëtetiek
- Fleurke, A.M., Voskuil, D.W., Beneken genaamd Kolmer, D.M. (2019) Wat is gezonde voeding? Filosofie van voeding – en wat de diëtist daarmee moet. Nederlands Tijdschrift voor Voeding en Diëtetiek
- Hoof J van, Beneken genaamd Kolmer DM, Vlugt E de, Vries SI de. Quality of Life: The Interplay between Human Behaviour, Technology and the Environment. Editorial. *International Journal of Environmental research in Public Health*, 2019, 16(24), 5106

Boeken, hoofstukken in boeken, dissertatie

- Martens K, Beneken genaamd Kolmer D. Eenzaamheid. Ontmoetingen met ouderen. Coutinho, ISBN 978 90 469 0666 8
- Martens K, Kliphuis C, Visser E, Beneken genaamd Kolmer D. Mantelzorg en werk in balans. Coutinho, ISBN 978 90 469 0688 0

Lectoraat Oncologische Zorg – Joost van der Sijp

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Jacobs DMH, Horeweg N, Straver M, Roeloffzen EMA, Speijer G , Merkus Sijp van der JR, Mast ME, Fisscher U, Petoukhova AE, Zwanenburg AE, Marijnen CAM Koper P. Health- related quality of life of breast cancer patients after accelerated partial breast irradiation using intraoperative or external beam radiotherapy technique. *The Breast 2019* Aug:46:32-39.
- Nierop-Van Baalen C, Grypdonck M, Van Hecke A, Verhaeghe S. Associated factors of hope in cancer patients during treatment: a systematic literature review. J Adv Nurs. 2020 Mar 4. **https://doi.org/10.1111/jan.14344**.
- Nierop-Van Baalen C, Grypdonck M, Van Hecke A, Verhaeghe S. Health professionals' dealing with hope in palliative patients with cancer, an explorative qualitative research. Eur J Cancer Care (Engl). 2019 Jan;28(1):e12889. **https://doi.org/10.1111/ecc.12889**. Epub 2018 Jul 18

Lectoraat Revalidatie - Arend de Kloet[13]

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Braakhuis HEM, Berger MAM, Bussmann JBJ. Effectiveness of healthcare interventions using objective feedback on physical activity: A systematic review and meta-analysis. J Rehabil Med. 2019 Mar 13;51(3):151-159. **https://doi.org/10.2340/16501977-2522.**
- van Markus-Doornbosch F, Peeters E, van der Pas S, Vlieland TV, Meesters J. Physical activity after mild traumatic brain injury: What are the relationships with fatigue and sleep quality? Eur J Paediatr Neurol. 2019 Jan;23(1):53-60. **https://doi.org/10.1016/j.ejpn.2018.11.002.** Epub 2018 Nov 14
- van Markus-Doornbosch F, van der Holst M, de Kloet AJ, Vliet Vlieland TPM, Meesters JJL. Fatigue, Participation and Quality of Life in Adolescents and Young Adults with Acquired Brain Injury in an Outpatient Rehabilitation Cohort. *Dev Neurorehabil.* 2019 Nov 20:1-8. **https://doi.org/10.1080/17518423.2019.1692948**
- Braakhuis, H.E.M., Berger, M.A.M., van der Stok, G.A. *et al.* Three distinct physical behavior types in fatigued patients with multiple sclerosis. *J NeuroEngineering Rehabil* 16, 105 (2019). **https://doi.org/10.1186/s12984-019-0573-1**
- van Markus-Doornbosch F, Peeters E, Volker G, van der Pas S, Vliet Vlieland T, Meesters J. Physical activity, fatigue and sleep quality at least 6 months after mild traumatic brain injury in adolescents and young adults: A comparison with orthopedic injury controls. Eur J Paediatr Neurol. 2019 Sep;23(5):707-715. **https://doi.org/10.1016/j.ejpn.2019.08.003.** Epub 2019 Aug 9.
- Brouns, B., Meesters, J.J.L., Wentink, M.M. , de Kloet, A.J. , Arwert, H.J. , Boyce-van der Wal, L.W., Vliet Vlieland, T.P.M. ,van Bodegom-Vos, L. How to influence the intention to use eRehabilitation after stroke - a survey among patients, informal caregivers and healthcare professionals. Submitted 2019
- Brouns B, Meesters JJL, Wentink MM, de Kloet AJ, Arwert HJ, Boyce L, Vlieland TPM, van Bodegom-Vos L. Factors associated with willingness to use eRehabilitation after stroke: A cross-sectional study among patients, informal caregivers and healthcare professionals. *J Rehabil Med.* 2019 Aug 15. **https://doi.org/10.2340/16501977-2586**.

13 De publicaties van het lectoraat Revalidatie zijn onvolledig. De data invoer heeft ook na de deadline plaatsgevonden.

- Wentink MM, Siemonsma PC, van Bodegom-Vos L, de Kloet AJ, Verhoef J, Vlieland TPMV, Meesters JJL. Teachers' and students' perceptions on barriers and facilitators for eHealth education in the curriculum of functional exercise and physical therapy: a focus groups study. *BMC Med Educ.* 2019 Sep 6;19(1):343. **https://doi.org/10.1186/s12909-019-1778-5.**
- Wentink M, van Bodegom-Vos L, Brouns B, Arwert H, Houdijk S, Kewalbansing P, Boyce L, Vliet,
- Vlieland T, de Kloet A, Meesters J. How to improve eRehabilitation programs in stroke care? A focus group study to identify requirements of end-users. *BMC Med Inform Decis Mak.* 2019 Jul 26;19(1):145. **https://doi.org/10.1186/s12911-019-0871-3**

Lectoraat Technologie voor Gezondheid – Erwin de Vlugt

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Schrevel SJC, Blom A, de Vlugt E. (2019) Making black swans free as a bird: freedom, safety and courage in psychogeriatric care. Technology and Disability. Special issue 31 (1)
- Dikken J, Schrevel SJC. Hoe beïnvloed patiëntenfeedback het leerproces van studenten? TVZ-Verpleegkunde in praktijk en wetenschap 129 (4), 50-51
- Hoof J van, Beneken genaamd Kolmer DM, Vlugt E de, Vries SI de. Quality of Life: The Interplay between Human Behaviour, Technology and the Environment. Editorial. *International Journal of Environmental research in Public Health,* 2019, 16(24), 5106

Boeken, hoofdstukken in boeken, dissertatie

- eHealth living lab Cluster The Hague: Connecting co-creation activities for meaningful solutions in healthcare. Romero Herrera N, Portnoy K, Luijten R, de Vlugt E, Vervloed J, Wallner C, Burggraaff W. Delft University of Technology, Faculty of Industrial Design. ISBN 978-94-6366-142-3

Populaire artikelen & social media

- Technologie in zorg is niet altijd beste oplossing: 'Robots moeten wel nut hebben'. AD
- Verbetering diagnostiek schouderklachten dankzij Living Lab Care Robotics. Geraadpleegd van: **https://www.medicaldelta.nl/nieuws/project-uitgelicht-verbetering-diagnostiek-schouderklachten-dankzij-living-lab-care-robotics**

Lectoraat Urban Ageing – Joost van Hoof

Artikelen (internationaal, nationaal)

- van Hoof, J., Beneken genaamd Kolmer, D.M., de Vlugt, E., de Vries, S.I. (2019) Editorial. Quality of Life: The Interplay between Human Behaviour, Technology and the Environment. International Journal of Environmental Research and Public Health 16(24):5106. **https://doi.org/10.3390/ijerph16245106**
- van Hoof, J., Bennetts, H., Hansen, A., Soebarto, V. (2019) Onderzoek naar thermisch comfort van ouderen in Zuid-Australië. TVVL Magazine 48(7):26-31
- van Hoof, J., van den Hoven, R. (2019) Ouderen zijn beter af in de stad. Sociale Vraagstukken 15 november 2019 **https://www.socialevraagstukken.nl/ouderen-zijn-beter-af-in-de-stad/**.
- van Hoof, J., Dikken, J., Buttiġieġ, S.C., van den Hoven, R.F.M., Kroon, E., Marston, H.R. (2020) Age-friendly cities in the Netherlands: An explorative study of facilitators and hindrances in the built environment and ageism in design. Indoor and Built Environment 29 (in press). **https://doi.org/10.1177/1420326X19857216**
- Soebarto, V., Bennetts, H., Hansen, A, Zuo, J., Williamson, T., Pisaniello, D., van Hoof, J., Visvanathan, R. (2019) Living environment, heating-cooling behaviours and well-being: Survey of older South Australians. Building and Environment 157:215-226. **https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2019.03.023**
- van Hoof, J., Marston, H.R., Brittain, K.R., Barrie, H.R. (2019) Editorial. Creating age-friendly communities: Housing and technology. Healthcare 7(4):130. **https://doi.org/10.3390/healthcare7040130**
- van Hoof, J. (2019) Urban ageing: Prettig en succesvol ouder worden in de stad. Gerõn 21(3) **https://gerontijdschrift.nl/artikelen/urban-ageing-prettig-en-succesvol-ouder-worden-in-de-stad/**
- Marston, H.R., van Hoof, J. (2019) "Who doesn't think about technology when designing urban environments for older people?" A case study approach to a proposed extension of the WHO's age-friendly cities model. International Journal of Environmental Research and Public Health 16(19):3525. **https://doi.org/10.3390/ijerph16193525**
- van Hoof, J., Bennetts, H., Hansen, A., Kazak, J.K., Soebarto, V. (2019) The living environment and thermal behaviours of older South Australians: A multi focus group study. International Journal of Environmental Research and Public Health 16(6):935. **https://doi.org/10.3390/ijerph16060935**

- Kort, H.S.M., Steunenberg, B., van Hoof, J. (2019) Methods for involving people living with dementia and their informal carers as co-developers of technological solutions. Dementia and Geriatric Cognitive Disorders 47(3):149-156. **https://doi.org/10.1159/000497802**
- Tokarczyk-Dorociak, K., Szkudlarek, Ł., Szewrański, S., Kazak, J, Haładyj, A., Chrobak, G., van Hoof, J. (2019) On the usefulness of guidelines and instructions for environmental assessment - A qualitative study of the helpfulness perceived by Polish practitioners. Impact Assessment and Project Appraisal 37(2): 150-164 **https://doi.org/10.1080/14615517.2018.1519151**
- Vliet, J. van, Gussekloo, J., Pas, S. van der. 2019 Burenhulp, een kans op hulp vlakbij. Geron 19-01
- Dikken J, Ten Cate D, Ettema R, Schoonhoven L, Schuurmans MJ (2019) Changing nurses' behavior toward nutritional care with a snack-sized learning intervention. Innovation in Ageing 3 (suppl 1)S47
- Van der Hoven R, Reynaert, D., Dijkstra, P., Knevel, J., Hartman, J., Tirions, M., Gerathy, C., Gradener, J., Lochtenberg, M. Human rights at the heart of the social work curriculum. Social Work Education 2019; 38 (10); 21-33
- Dikken J, Hakvoort, L. Derks, C., Mersbergen van, M., Elsen van der, M. RENursE Consortium stimuleert verpleegkundig onderzoek. Verpleegkunde, Nederlands-Vlaams wetenschappelijk tijdschrift voor verpleegkundigen 2019: 34: 4-5
- Świąder, M., Lin, D., Szewrański, S., Kazak, J.K., Iha, K., van Hoof, J., Belčáková, I., Altiok, S. The application of ecological footprint and biocapacity for environmental carrying capacity assessment: A new approach for European cities. Environmental Science & Policy 2019; 105: 56-74
- Dikken J, Smit, L. C., Moolenaar, N. M., Schuurmans, M. J., De Wit, N. J., & Bleijenberg, N. The evaluation of interprofessional education in primary care: a social network analysis Innovation in Ageing 2019; 3 (suppl 1): S47

Boeken, hoofdstukken in boeken, dissertatie

- van Hoof, J. (2019). Habilitatie-documentatie getiteld: Innowacje w zorientowanym na użytkownika i zrównoważonym budownictwie na potrzeby starzejących się społeczeństw (Innovations in user-centred and sustainable building for an ageing population) Behalen habilitatie (24 juli 2019), Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (Warsaw University of Life Sciences), Warschau, Polen.
- van Hoof, J. Urban ageing: Prettig en succesvol ouder worden in de stad. Lectorale rede. De Haagse Hogeschool, Den Haag. ISBN 9789090318318
- Dikken J. Klinisch redeneren bij ouderen: Functiebehoud in levensloopperspectief in derde herziene druk. Hoofdstuk 6: Normale veroudering, pag 75-91. Reed business Education, Amsterdam, ISBN: 978-90-368-2154-4

Nominaties en prijzen

- Award van de Rector (prof. dr hab. inż. Tadeusz Trziska) van de Wrocław University of Environmental and Life Sciences, in Wrocław, Polen. Collectieve 1e graad voor een reeks publicaties over kwesties van vergrijzing in ruimtelijk management (Zespołową 1 stopnia za cykl publikacji dotyczący problematyki starzejącego się spoleczeństwa we gospodarce przestrzennej), 18 november 2019
- Nominatie voor de Pim Breebaart Research Award van De HHs, voor de fotoproductiestudie naar seniorvriendelijke en dementievriendelijke wijken. i.s.m. de Open University in Milton Keynes en de University of Malta
- Oktober 2019. Emerald Literati Awards -Awards for Excellence – 2019, Emerald Publishing. Winnaar 2019 Highly Recommended Award voor paper in Journal of Enabling Technologies. **https://www.emeraldgrouppublishing.com/authors/literati/awards.htm?year=2019**
  - Voor artikel: **A neurological and philosophical perspective on the design of environments and technology for older people with dementia**. M.J. Verkerk, J. van Hoof, S. Aarts, S.J.M.M. de Koning, J.J. van der Plaats
  - Voor artikel: **Real-time location systems in nursing homes: state of the art and future applications**. C.E. Oude Weernink, E. Felix, P.J.E.M. Verkuijlen, A.T.M. Dierick-van Daele, J.K. Kazak, J. van Hoof

Populaire artikelen & sociale media

- Artikel in De Posthoorn – Centrum. Woensdag 26 juni 2019. "Ouderen hebben geen tijd voor flauwekul. Onderzoek naar prettig ouder worden." Door Magda Vetten. P.3
- Column in De Telegraaf - Vrouw. Woensdag 26 juni 2019. "Urban Ageing." Door Catherine Keyl. **https://www.telegraaf.nl/nieuws/716551987/urban-ageing**

2018

Lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving – Sanne de Vries

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Adank, A.M., Van Kann, D.H.H., Hoeboer, J.J.A.A., de Vries, S.I., Kremers, S.P.J., & Vos, S.B. (2018). Investigating motor competence in association with sedentary behavior and physical activity in 7-to 11-year-old children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *15*(11), 2470.
- Hoeboer, J., Krijger-Hombergen, M., Savelsbergh, G., & De Vries, S. (2018). Reliability and concurrent validity of a motor skill competence test among 4-to 12-year old children. *Journal of Sports Sciences*, *36*(14), 1607-1613.
- Hoeboer, J., Ongena, G., Krijger-Hombergen, M., Stolk, E., Savelsbergh, G., & de Vries, S. (2018). The athletic skills track: Age-and gender-related normative values of a motor skills test for 4-to 12-year-old children. *Journal of Science and Medicine in Sport, 21*(9), 975-979.
- Mast, D., Schipper, S., Doorn, F. van, Schut, A., Gielen, M., Vries, S. de (2018). Creativity in Co-design for Physical Education: Comparing Contributions of Children and Professionals. In: Brooks A., Brooks E., Vidakis N. (eds) Interactivity, Game Creation, Design, Learning, and Innovation. ArtsIT 2017, DLI 2017. *Lecture Notes of the Institute for Computer Sciences, Social Informatics and Telecommunications Engineering, vol 229*. Springer, Cham.
- Spek, I. van der (2018). Basketballen met teamafspraken motiveert leerlingen. *Lichamelijk Opvoeding Magazine, 4* (104), 32-35.

Nationale rapporten

- Reijgersberg, N. (2018). *Studentensport in Den Haag. De behoefte aan studentensport onder Haagse studenten.* Den Haag: De Haagse Hogeschool.
- Steutel, C., Mast, D., Kerstens, K., Schipper, S.J., Vries, S.I. de (2018). *Kwaliteit van de ontwerpen van kinderen en professionals voor de Gymzaal van de Toekomst - ontwerpronde II.* Den Haag: De Haagse Hogeschool.
- Steutel, C., Mast, D., Kerstens, K., Vries, S.I. de (2018). *Co-creatie met kinderen. Kwaliteit van de ontwerpen van kinderen voor buiten leren - ontwerpronde I en II.* Den Haag: De Haagse Hogeschool.
- Vries, S.I. de, Schipper, S, Os, J.M. van, en Mast, D. (2018). *Co-creatie met kinderen; Kwaliteit van de ontwerpen van kinderen voor gymmen en buitenspelen - ontwerpronde I.* Den Haag: De Haagse Hogeschool.

Populaire artikelen & sociale media

- Kenniscentrum Sport (2018, 20 december). Lectoren hbo's Sport en Bewegen over de toekomst van sportonderzoek [YouTube]. Geraadpleegd van **https://www.youtube.com/watch?v=CoIFAdP_umM&feature=youtu.be**
- Kenniscentrum Sport (2018, 20 december). Lectoren hbo's Sport en Bewegen over Physical Literacy [YouTube]. Geraadpleegd van **https://www.youtube.com/watch?v=ueZnfkYJfY4&feature=youtu.be**
- Kenniscentrum Sport (2018, 20 december). Lectoren hbo's Sport en Bewegen over technologie en innovatie [YouTube]. Geraadpleegd van **https://www.youtube.com/watch?v=Ae-WlfeCL-s&feature=youtu.be**
- MQScan (2018, 31 juli). Onderzoek wijst uit: Kinderen ervaren BMI meten als onplezierig. Geraadpleegd van **https://www.mqscan.nl/onderzoek-wijst-uit-kinderen-ervaren-bmi-meten-als-onplezierig/**
- Pronk, Petra (2018). Sportcampus Zuiderpark. De beste plek voor sportminded studenten. *Sportief Den Haag*, *12*; 24-27.
- Vitale Delta (2018, 3 november). Nieuwsbrief Vitale Delta. Geraadpleegd van **https://www.vitaledelta.nl/wp-content/uploads/2018/11/Vitale-Delta-nieuwsbrief-3-november-2018.pdf**
- Vitale Delta (2018, 2 juli). Nieuwsbrief Vitale Delta. Geraadpleegd van **https:/www.vitaledelta.nl/wp-content/uploads/Nieuwsbrieven/Vitale-Delta-nieuwsbrief-2-juli-2018.pdf**
- Vitale Delta (2018, 1 maart). Nieuwbrief Vitale Delta. Geraadpleegd van **https://www.vitaledelta.nl/wp-content/uploads/Nieuwsbrieven/Vitale-Delta-nieuwsbrief-1-maart-2018.pdf**
- Vries, Sanne de & Kok, Joost (2018, 16 januari). De vraag van Sanne de Vries aan Joost Kok. Geraadpleegd van **http://www.sportknowhowxl.nl/nieuws-en-achtergronden/vraag-en-antwoord/item/111678/de-vraag-van-sanne-de-vries-aan-joost-kok**
- Wille, Gideon (2018, 29 juni). Van eindscriptie naar levensecht prototype. Geraadpleegd van **https://nieuws.hhs.nl/uitgelicht-nl/indoor-surfpoel-van-eindscriptie-naar-levensecht-prototype/**

Lectoraat Mantelzorg – Deirdre Beneken genaamd Kolmer

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Voskuil D, Langius J, Audenaerde I. Technology is crucial to the ongoing advancement of the dietetics profession. In: European Federation of the Associations of Dietitians. Extended Abstracts from the 10th EFAD Conference: The Future Is Now, Rotterdam, 29–30 September, 2017.

Populaire artikelen & sociale media

- Hoe vrijwilligers van betekenis kunnen zijn bij het stervensproces van een naaste

Lectoraat Oncologische Zorg – Joost van der Sijp

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Petoukhova A, Nijst-Brouwers, van Wingerden K, van Egmond J, Stam T, Marinelle A,van der Sijp J, Starver M, Koper PCM, Struikmans H. J. Electron IORT in vivo film dosimetry in breast cancer for alignment and dose verification. Radiotherapy and Oncology 2018 April. 127:S551-S552.

Lectoraat Revalidatie - Arend de Kloet

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Wentink MM, van Bodegom-Vos L, Brouns B, Arwert HJ, Vliet Vlieland TPM, de Kloet AJ, Meesters JJL. What is important in eHealth interventions for stroke rehabilitation? A survey among patients, informal caregivers and health professionals. Journal of telerehabilitation 2018; 10:15-27.
- Brouns B, Meesters JJL, Wentink MM, de Kloet AJ, Arwert HJ, Vliet Vlieland TPM, Boyce LW, van Bodegom-Vos L. Why the uptake of eRehabilitation programs in stroke care is so difficult-a focus group study in the Netherlands. Implement Sci. 2018 Oct 29;13(1):133. **https://doi.org/10.1186/s13012-018-0827-5**
- Slikke, van der, R. M. A., de Witte, A.M.H., Berger, M. A. M., Bregman, D. J. J. & Veeger, H. E. J. Wheelchair Mobility Performance enhancement by changing wheelchair properties; what is the effect of grip, seat height and mass? Int J Sports Physiol Perform. 2018; 13, 1050-1058. **https://doi.org/10.1123/ijspp.2017-0641**
- Resch C, Rosema S, Hurks P, de Kloet A, van Heugten CCM. Searching for effective components of cognitive rehabilitation for children and adolescents with acquired brain injury: A systematic review. Brain Injury 2018; 6: 679-692. **https://doi.org/10.1080/02699052.2018.1458335**
- Lambregts SAM, Smetsers JEM, Verhoeven IMAJ, de Kloet AJ, van de Port IGL, Ribbers GM, Catsman-Berrevoets CE. Cognitive function and participation in children and youth with mild traumatic brain injury two years after injury. Brain Inj. 2018;32(2):230-241. **https://doi.org/10.1080/02699052.2017.1406990**
- Annemarie M. H. de Witte, Marco J. M. Hoozemans, Monique A. M. Berger, Rienk M. A. van der Slikke, Lucas H. V. van der Woude & Dirkjan (H. E. J) Veeger (2018). Development, construct validity and test–retest reliability of a field-based wheelchair mobility performance test for wheelchair basketball, Journal of Sports Sciences, 36:1, 23-32, **https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1276613**
- Lambregts SAM, Van Markus-Doornbosch F, Catsman-Berrevoets CE, Berger MAM, De Kloet AJ, Hilberink SR, Roebroeck ME. Neurological outcome in children and youth with acquired brain injury 2-year post-injury. Dev Neurorehabil. 2018; 13:1-10. **https://doi.org/10.1080/17518423.2018.1460770**
- Wentink MM, Prieto E, de Kloet AJ, Vliet Vlieland TPM, Meesters JJL. The patient perspective on the use of information and communication technologies and e-health in rehabilitation. Disabil Rehabil Assist Technol. 2018 Oct;13(7):620-625. **https://doi.org/10.1080/17483107.2017.1358302.**
- Wentink MM, Meesters J, Berger MAM, de Kloet AJ, Stevens E, Band GPH, Kromme CH, Wolterbeek R, Goossens PH, Vliet Vlieland TPM. Adherence of stroke patients with an online brain training program: the role of health professionals' support. Top Stroke Rehabil. 2018 Apr 17:1-7. **https://doi.org/10.1080/10749357.2018.1459362**
- Veeger TTJ, de Witte AMH, Berger MAM, van der Slikker RMA, Veeger HEJ, Hoozemans MJM. Improving Mobility Performance in Wheelchair Basketball. J Sport REhab Volume 28 (1), 59-66. **https://doi.org/10.1123/jsr.2017-0142**
- de Witte AMH, Sjaarda F, Helleman J, Berger MAM, van der Woude LHV, Hoozemans MJM. Sensitivity to change of the field-based Wheelchair Mobility Performance Test in wheelchair basketball. J Rehabil Med. 2018 Jun 15;50(6):556-562. **https://doi.org/10.2340/16501977-2341.**
- Mason BS, van der Slikke RMA, Hutchinson MJ, Berger MAM, Goosey-Tolfrey VL. The Effect of Small-Sided Game Formats on Physical and Technical Performance in Wheelchair Basketball. Int J Sports Physiol Perform 2018; 8, 891-896. **https://doi.org/10.1123/ijspp.2017-0500.**

- van der Slikke RMA, Bregman DJJ, Berger MAM, de Witte AMH, Veeger DHEJ. The Future of Classification in Wheelchair Sports: Can Data Science and Technological Advancement Offer an Alternative Point of View? Int J Sports Physiol Perform 2018, 13, 742-49. **https://doi.org/10.1123/ijspp.2017-0326.**

Boeken, hoofdstukken in boeken, dissertatie

- A.M.H. de Witte. Mobility Performance in Wheelchair Basketball. VU Amsterdam
- R.M.A. van der Slikke. (25-05-2018). Out of the lab, on to the court. Wheelchair Mobility Performance Quantified. **Veeger, H.E.J. (promotor)**, **Bregman, D.J.J.** TU Delft Biomechatronics & Human-Machine Control

Lectoraat Technology for Health – Erwin de Vlugt

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Lock, A.J., Hoek, M.J. van der. New research and education in the field of fibe roptic sensing at The Hague University of Applied Sciences. Photonics Magazine 2018 43
- Geuze, L. & Goossensen, A. Parents caring for children with normal life span threatening disabilities: A narrative review of literature. Scandinavian Journal of Caring Sciences 2018; 33(2):279-297.

Nationale rapporten

- Al-ers H. Motion Sickness in Virtual Reality
- Al-ers H. Useful and privacy sensitive data gathering methods for a robot that assists elderly people with living alone

Populaire artikelen & social media

- Interview cybersecurity and health. Gepubliceerd in H/Link. Auteur: Anneke Dam.
- Terugblik Hackathon. Gepubliceerd in TIS Nieuws. Auteur: Mirjam Zijderveld

Lectoraat Urban Ageing – Joost van Hoof

Artikelen (internationaal, nationaal)

- Kazak, J.K., van Hoof, J. (2018) Editorial – Decision support systems for a sustainable management of the indoor and built environment. Indoor and Built Environment 27(10):1303-1306 **https://doi.org/10.1177/1420326X18799812**
- Soebarto, V., Hansen, A, Bennetts, H., van Hoof, J. (2018) Understanding the thermal quality of the living environment of older South Australians. In: Book of Abstracts of the 51st AAG - Australian Association of Gerontology Conference. Melbourne, Australia, 21-23 November 2018. p. 168.
- van Hoof, J., Kazak, J.K., Perek-Białas, J.M., Peek, S.T.M. (2018) The challenges of urban ageing: Making cities age-friendly in Europe. International Journal of Environmental Research and Public Health 15(11):2473. **https://doi.org/10.3390/ijerph15112473**
- van Hoof, J., Janssen B.M (2018) Oost West, Thuis Best. Het thuisgevoel in verpleeghuizen. Denkbeeld 30(5): 18-19. **https://doi.org/10.1007/s12428-018-0175-x** [In Dutch]
- van Hoof, J., Boerenfijn, P. (2018) Re-inventing existing real estate of social housing for older people: Building a new De Benring in Voorst, The Netherlands. Buildings 8(7):89. **https://doi.org/10.3390/buildings8070089**
- **Świąder, M., Szewrański, S., Kazak, J.K, van Hoof, J., Lin, D., Wackernagel, M., Alves, A. (2018)** Application of Ecological Footprint accounting as a part of an integrated assessment of Environmental Carrying Capacity: a case study of the Footprint of Food of a large city. Resources 7(3):52 **https://doi.org/10.3390/resources7030052**
- Safarova, S., Halawa, E., Campbell, A., Law, L. van Hoof, J. (2018) Pathways for optimal provision of thermal comfort and sustainability of residential housing in hot and humid tropics of Australia - A critical review. Indoor and Built Environment 27(8):1022-1040. **https://doi.org/10.1177/1420326X17701805**
- Szewrański, S., Świąder, M., Kazak, J., Tokarczyk-Dorociak, K., van Hoof, J. (2018) Socio-environmental vulnerability mapping for environmental and flood resilience assessment: The case of ageing and poverty in the city of Wrocław, Poland. Integrated Environmental Assessment and Management 14(5):592-597 **https://doi.org/10.1002/ieam.4077.**
- van Hoof, J., Marston, H.R., Wong, J.K-W., Soebarto, V.I., Kazak, J.K. (2018) Guest editorial. Journal of Enabling Technologies 12(2):33-34 **https://doi.org/10.1108/JET-06-2018-055**
- Oude Weernink, C.E., Felix, E., Verkuijlen, P.J.E.M., Dierick-van Daele, A.T.M., Kazak, J.K., van Hoof, J. (2018) Real-time location systems in nursing homes: state of the art and future applications. Journal of Enabling Technologies 12(2):45-56 **https://doi.org/10.1108/JET-11-2017-0046**
- Martens, I., Verbeek, H., Aarts, J., Bosems, W.P.H., Felix, E., van Hoof, J. (2018) The vision of bedfast nursing home residents of their quality of life and the contribution of technological innovations in and around the bed. Journal of Enabling Technologies 12(2):35-44 **https://doi.org/10.1108/JET-01-2018-0003**

- Verkerk M.J., van Hoof, J., Aarts, S., de Koning S.J.M.M., van der Plaats, J.J. (2018) A neurological and philosophical perspective on the design of environments and technology for older people with dementia. Journal of Enabling Technologies 12(2): 57-75 **https://doi.org/10.1108/JET-11-2017-0043**
- Boerenfijn, P., Kazak, J.K., Schellen, L., van Hoof, J. (2018) A multi-case study of innovations in energy performance of social housing for older adults in the Netherlands. Energy and Buildings 158:1762-1769 **https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2017.10.101**
- Aarts, M.P.J., Stapel, J.C., Schoutens, A.M.C., van Hoof, J. (2018) Exploring the impact of natural light exposure on sleep of healthy older adults. A field study. Journal of Daylighting 5(1):14-20. **https://doi.org/10.15627/jd.2018.2**
- van Hoof, J., Verboor, J., Oude Weernink, C.E., Sponselee, A.A.G., Sturm, J.A., Kazak, J.K., Govers, G.M.J., van Zaalen, Y. (2018) Real-time location systems for asset management in nursing homes: an explorative study of ethical aspects. Information 9(4):80 **https://doi.org/10.3390/info9040080**
- Buttigieg, S.C., van Hoof, J. (2018) The conceptualization of value in the value proposition of new health technologies. Comment on "Providing Value to New Health Technology: The Early Contribution of Entrepreneurs, Investors, and Regulatory Agencies". The International Journal of Health Policy and Management 7(2):186-188 **https://doi.org/10.15171/ijhpm.2017.75**
- Kiełkowska, J., Tokarczyk-Dorociak, K., Kazak, J., Szewrański, S., van Hoof, J. (2018) Urban adaptation to climate change plans and policies – The conceptual framework of a methodological approach. Journal of Ecological Engineering 19(2):50-62. **https://doi.org/10.12911/22998993/81658**
- van Hoof, J., Kazak, J.K. (2018) Editorial – Urban Ageing. Indoor and Built Environment 27(5):583-586 **https://doi.org/10.1177/1420326X18768160**
- del Carmen Requena, M., Swift, H.J., Naegele, L., Zwamborn, M., Metz, S., Bosems, W.P.H., van Hoof, J. (2018) Chapter 23. Educational methods using intergenerational interaction to fight ageism. In: Ayalon, L., Tesch-Roemer, C. (Eds.). Contemporary Perspectives on Ageism. International Perspectives on Aging Volume 19. Springer International Publishing. pp. 383- 402. **https://doi.org/10.1007/978-3-319-73820-8** eBook ISBN 978-3-319-73820-8 Hardcover ISBN 978-3-319-73819-2
- Safarova, S., Garnett, S.T., Halawa, E., Tormbley J.B., Law, L., van Hoof, J. (2018) Sustainable subdivision design and energy consumption of households in the hot and humid tropical climate of Darwin. In: Leal Filho W., Rogers, J., Iyer-Raniga, U. (Eds.) Sustainable Development Research in the Asia-Pacific Region. Education, Cities, Infrastructure and Buildings. World Sustainability Series. Springer International Publishing. pp 421-436. **https://doi.org/10.1007/978-3-319-73293-0_24 ISBN 978-3-319-73292-3**
- Szewrański, S., Chruściński, J., van Hoof, J., Kazak, J., Świąder, M., Tokarczyk-Dorociak, K., Żmuda, R. (2018) A location intelligence system for the assessment of pluvial flooding risk and the identification of storm water pollutant sources from roads in suburbanised areas. Water 10(6):746. **https://doi.org/10.3390/w10060746**.
- Dikken J, Bakker A, Hoogerduijn JG, Schuurmans MJ. Comparisons of knowledge of Dutch nursing students and hospital nurses on aging. The Journal of Continuing Education in Nursing 2018; 49(20:84-90
- Smit, L., van Wijk, M., Dikken, J., Pool, I., Schuurmans, M., de Wit, N., & Bleijenberg, N. Developing an interprofessional training for primary care: a co-creation with practice, education and research. International Journal of Integrated Care 2018; 18(s2):1-8 **http://doi.org/10.5334/ijic.s2117**
- L Smit, J Dikken, M Schuurmans, N Bleijenberg. Eerstelijnszorg Evaluatie van een interprofessioneel educatieprogramma. Onderwijs en Gezondheidszorg 2018; 42 (7);25-28
- Dikken J. Hoe meet je kennis en attitude van verpleegkundigen met betrekking tot de oudere patiënt? Verpleegkunde, Nederlands-Vlaams wetenschappelijk tijdschrift voor verpleegkundigen 2018; 33 (2):25-30
- Dikken J, Bakker A, Hoogerduijn JG, Schuurmans MJ. Comparisons of knowledge of Dutch nursing students and hospital nurses on aging. The Journal of Continuing Education in Nursing 2018; 49(2):84-90.
- Dikken J. Wat weet jij van oudere patiënten? DiabetesPro 2018; 16-19
- Dikken J, Hogervorst-Wlochacz V. Kennis is de basis. Nurse Academy 2018; 4:26-30
- Derks C, Hakvoort L, van Mersbergen M, van den Elsen M, Schuurmans M, Dikken J. Kennis over oudere patiënt schiet tekort. TVZ-Tijdschrift voor verpleegkundige experts 2018; 128(5):36-39.
- Vliet van J. Leeftijdsvriendelijke stad in beeld: documentaires maken met ouderen. Geron 2018; 4:56-59.

Colofon
Kenniscentrum Health Innovation
Copyright © 2020

Hoofdredacteur: Bregje Thomassen
Uitgever: De Haagse Hogeschool
Druk: De Haagse Hogeschool
Vormgeving: Desk-Hopping DTP

Adres- en contactgegevens

Johanna Westerdijkplein 75
2521 EN Den Haag

06 39 077 938 (Bregje Thomassen)

healthinnovation@hhs.nl

Health Innovation THUAS

Health Innovation THUAS

Health Innovation THUAS

Website kenniscentrum
Health Innovation

dehaagsehogeschool.nl